

MUURAMEN KUNNAN HYVINVOINTIKERTOMUS VALTUUSTOKAUSILTA 2009 – 2021

Kunnan tehtävänä on kuntalain mukaisesti edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävällä tavalla. Kuntalaki luo puitteet kunnan asukkaiden itsehallinnon sekä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteuttamiselle kunnan toiminnassa. Velvoite kuntalaisten hyvinvoinnin seuraamiseen tulee myös terveydenhuoltolaista. Tämä hyvinvointikertomus vuosilta 2009-2021 antaa katsauksen kuntalaisten hyvinvoinnin kehittymiseen ko. ajanjaksolla.

Kuntalaisten hyvinvointi koetaan ja sitä tulkitaan usein sosiaali- ja terveydenhuollon tarpeen ja asiakastyytyvyyden näkökulmasta. Kuntalasten kokema hyvinvointi on kuitenkin merkittävästi laajempaa kuin pelkästään sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäväkenttä. Kuntalaisten hyvinvointi koostuu toimivista, turvallisista ja viihtyisistä asuinympäristöistä, joissa on mahdollisuus harrastaa ja toteuttaa itseään. Hyvinvointiin vaikuttaa merkittävästi kunnan palvelut eri väestö- ja ikäryhmille. Osa palveluista kohdistuu koko ikäluokkaan, osa saattaa olla hyvinkin räätälöityä yksittäiselle kuntalaiselle. Hyvinvointi ei myöskään ole ainoastaan kunnan palveluita, vaan kaikkein merkittävin tekijä hyvinvointiin on yksilön oma toiminta ja hänen käyttämänsä palvelut - olivat ne julkisia tai yksityisiä. Tästä johtuen myös elinkeinoelämään tehtävät panostukset ovat panostuksia kuntalaisten hyvinvointiin.

Kunnassa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen seurannassa on otettu selkeitä taka-askeleita vuosikymmenen takaiseen toimintamalliin. Kunta osallistui Stakesin TEJO (Terveyden edistämisen johtamisen ja hallinnon rakenteet) -projektiin ja terveyden edistämisen raportointia tehtiin yhteistyössä terveyskeskuskuntayhtymän ja Jyväskylän ammattikorkeakoulun kanssa. JYTE:en liittymisen yhteydessä kuitenkin yhteistyö terveydenhuoltoon katosi eikä ammattikorkeakoulu ole ollut enää projektirahoituksen päätyttyä mukana viemässä hyvinvointikertomustyötä eteenpäin. Myöskään sairaanhoitopiirin hyvinvointityöstä ei ole osattu ottaa riittävää hyötyä hyvinvointikertomuksen kokoamiseen. Hyvinvointikertomuksen puute ei kuitenkaan ole tarkoittanut sitä, että seurantaa ja toimintaa hyvinvoinnin edistämiseksi ei olisi ollut. Hyvinvointi on ollut kunnan strategisena tavoitteena ja sen toteutumista on seurattu talousarvio- ja tilinpäätösasiakirjoissa. Kunnalla on ollut myös jatkuvasti edustus ja rooli sekä alueellisessa että valtakunnallisessa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä, jota on voitu hyödyntää kunnan työskentelyssä. Painetta hyvinvointikertomuksen laadintaa on tullut etenkin lainsäädännöstä ja sen nojalla tehtävästä AVI:n valvonnasta. jatkossa tuleekin varmistaa, että kunnassa on riittävät resurssit ja motivaatio huolehtia myös raportointityöstä.

1 Muuramelaisten hyvinvointi

Muurame on reilun 10 000 asukkaan kasvukunta Päijänteen ja Muuratjärven rannoilla. Kunta sijaitsee noin 15 km päässä Jyväskylän keskustasta ja kuntaa halko VT 9 sekä Jyväskylä-Tampere rautatie. Kunnan edellinen hyvinvointikertomus on päätynyt vuoteen 2008, joten tässä hyvinvointikertomuksessa tarkastellaan ajanjaksoa vuodesta 2009 lukien aina kuluvan valtuustokauden loppuun eli vuoteen 2021 saakka. Kunta on ollut viime vuosiin saakka maakunnan ainoita kasvukuntia ja viimeisimpien tutkimusten mukaan (Kaks 2019) kunnan elinvoiman kasvupotentiaali on koko maassa tarkasteltuna 20 parhaan kunnan joukossa.

Tässä hyvinvointikertomuksessa nostetaan esille tiettyjä kuntalaisten hyvinvointiin liittyviä teemoja. Kuntalaisten hyvinvoinnin mittareita on lukemattomia, samoin lähestymistapoja asiaan. Painotukset, jotka hyvinvointikertomukseen ovat valittuina, ovat valmistelijoiden esiin nostamia ja niiden osalta on perustellusti olemassa myös valitusta linjasta poikkeavia näkemyksiä. Valitut painopisteet mukailevat valtuuston hyväksymiä strategisia valintoja, koska aiemmissa hyvinvointikertomuksissa ei ole tehty erityisiä painotuksia asiassa.

1.1 Väestön ja väestörakenteen muutokset 2009-2019

Muuramen kunnan väestö kasvoi valtuustokaudelle 2009-2012 kaikkiaan 338 asukasta. Kunnassa oli asukkaita tarkastelujaksolla seuraavasti:

2009	9 231
2010	9 256
2011	9 438
2012	9 569

Valtuustokaudelle 2013-2016 väkiluku kasvoi 369 henkilöä. Kunnassa oli asukkaita tarkastelujaksolla seuraavasti:

2013	9 572
2014	9 700
2015	9 791
2016	9 941

Vuonna 2017 kunnan asukasmäärä ylitti 10 000 asukkaan rajan. Kunta on kasvanut viimeisen 50 vuoden aikana joka vuosi aina vuoteen 2019 saakka. Vuonna 2020 kunta palasi kasvu-uralle.

2017	10097
2018	10170
2019	10164
2020	10267

Kunnan asukasmäärän kasvun takana on useita tekijäitä, joita ovat ainakin sijainti, maine, terve talous, onnistunut kaavoitus ja hyvät palvelut sekä kunnan yrittäjä- ja yritysaktiivisuus. Kaikki edellä olevat asiat sijaintia lukuun ottamatta ovat sellaisia, joihin kunta ja kunnan päättäjät sekä työntekijät voivat omalla toiminnallaan vaikuttaa. Sijainti on merkittävä asia, mutta se ei pelkästään selitä yhdenkään kunnan asemaa ja menestystä kuntakartalla. Muuramen kunnan maine on syntynyt ennen kaikkea tekojen ja päätöksentekoilmapiirin kautta. Myös yrittäjyyden merkityksen ymmärtämisellä on ollut merkittävä vaikutus kunnan mainetekijänä. Kunta ei ole erityisesti panostanut ulkoa ostettuun markkinointiin. Maine on perustunut ennen kaikkea tekoihin ja kuntalaisten kokemaan ja edelleen välittämään tunteeseen siitä, että palvelurakenne vastaa heidän odotuksiaan. Elinvoimatekijänä saavutetusta maineesta on syytä pitää kiinni ja varmistaa, että sille löytyy jatkossakin katetta. Valitettavasti vuodesta 2020 on ollut nähtävissä tekijöitä, jotka uhkaavat vaarantaa sujuvan ja yksituumaisen päätöksenteon, johon kaikki voivat osaltaan luottaa.

1.2 Kuntalaisten sosioekonominen asema

Muurame on ollut pitkään kasvukunta ja kasvussa etenkin lasten ja nuorten osuus on näytellyt ja näyttelee edelleen varsin merkittävää roolia. Viime aikoina kunnan väestörakenteessa on kuitenkin tapahtunut huomattavissa määrin ikääntyneen väestön lisääntymistä, joka muuttaa ja lisää merkittävästi etenkin terveyspalveluiden tarvetta. Syntyvyyden lasku vaikuttaa radikaalisti myös Muuramessa syntyviin ikäluokkiin, jolla on oletettavasti lasten ja nuorten palvelutarpeen kannalta omia vaikutuksiaan. Tuore korona-aika on kuitenkin osaltaan ainakin valtakunnallisesti näyttänyt, että syntyvyys olisi kääntymässä uudelleen nousuun. Joka tapauksessa viimeisen viiden vuoden syntyvyys on ollut historiallisen pientä ja sillä tulee olemaan vaikutuksensa palvelutarpeeseen. Muuttoliike kaupunkiseuduille on viime vuosina näyttänyt trendinä kiihtyvän, minkä voi olettaa vaikuttavan tasaavasti lapsimäärän kehittämisessä Muuramessa. Se on jo osaltaan tasannut alhaista syntyvyyttä.

Muuramelaisten sosioekonominen asema on pääosin hyvä. Kuntalaiset ovat etenkin tulot/palkansaaja vertailuissa valtakunnallisestikin varsin korkealla. Tulot/asukas muuttavat suuren lapsimäärän johdosta tilastoa, mutta siitä huolimatta keskimääräiset tulot ovat hyvät. Keskimääräisten tulojen osalta ääripäät ovat kuitenkin varsin kaukana toisistaan. Kuntalaisten keskuudessa on taloudellisesti varsin varakkaita henkilöitä ja perheitä, mutta saman aikaisesti myös varsin suurissa haasteissa olevia kuntalaisia ja perheitä. Lapsiperheistä viidennes (kolmannes koko maassa) asuu ahtaasti ja koko väestöstä samoin kuin lapsiperheistä 7% on pienituloisia (onko liian osoittelevaa?)

Keskimääräinen perhekoko on Muuramessa 2,9 henkilöä (koko maassa 2,7) ja lapsiperheen keskikoko Muuramessa on 3,9 (koko maa 3,7).

Maakunnallisesti tarkasteltuna kuntalaisten työttömyys on ollut alhaisella tasolla. Valtakunnallisesti tarkasteltuna työttömyysprosentit eivät kuitenkaan ole huippulukemissa. Osaltaan alhaista työttömyysprosenttia selittää se, että iso osa nuorista aikuisista muuttaa pois kunnasta, jolloin työmarkkinoitaan aloittavien nuorten määrä on alhainen. Toisaalta tänne jääneillä muorilla on ajoittain suuriakin vaikeuksia työllistyä.

Työttömyyteen ja syrjäytymisen liittyy usein monia samanaikaisia ongelmia. Usein työttömyys, yksinäisyys, päihteet ja terveydelliset haasteet osuvat samojen henkilöiden osalle. On kuitenkin huomattava, että ongelmat eivät ole suoraan verrannollisia esimerkiksi perheen elintasoon, sillä myös ulkoisesti varsin "hyvissä" perheissä esiintyy suuriakin ongelmia eri syistä.

Viime vuosina yhdeksi seurattavaksi asiaksi ja luottamushenkilöitä kiinnostavaksi teemaksi on nostettu perusopintojen jälkeinen sijoittuminen jatko-opintoihin. Muuramessa toimii oma lukio, joka on ollut varsin haluttu eivätkä kaikki sinne hakeneet nuoret ole joka vuosi päässeet oman kunnan lukioon. On huomattava, että toisen asteen opinnot ovat yhteyshaun alaisia, jolloin kenellä tahansa kotikunnasta tai asuinpaikasta riippumatta on oikeus hakea esimerkiksi Muuramen lukioon. Hyvämaineisena lukiona näin Muuramessa on käynytkin. Nuorisotakuuseen kuuluva koulutustakuu takaa, että jokaiselle peruskoulun päättäneelle taataan koulutuspaikka lukiossa, ammatillisessa oppilaitoksessa, oppisopimuksessa, työpajassa, kuntoutuksessa tai muulla tavoin.

Se, että kaikki halukkaat eivät ole päässeet haluamaansa jatko-opiskelupaikkaan, ei kuitenkaan tarkoita, etteivät kaikki peruskoulunsa päättäneet nuoret olisi löytäneet jatko-opintopaikkaa.) Näin ollen ns. koulupudokkaita Muuramessa ei juurikaan ole, vaikka toki osa jatko-opintoihin lähteneistä keskeyttää opintonsa.

1.3 Talouden tunnusluvut

Talous on elinvoimaisen kunnan keskeinen tukijalka ja se onkin nostettu yhdeksi Muuramen kunnan strategiseksi painopisteeksi. Tasapainoisen talouden kautta voidaan varmistaa pitkäjänteinen suunnittelu, toimivat ja oikea-aikaiset palvelut (jotka osaltaan varmistavat talouden tasapainon) sekä turhat äkkijarrutukset taloudellisen tilanteen heikentyessä. Talouden tasapainolla voidaan myös varmistaa kilpailukykyisten veroprosenttien ylläpitäminen sekä kunnan investointien kantokyky.

Kunnan ylijäämä on vuodesta 2009 lähtien kasvanut vajaasta 1,4 miljoonasta eurosta vuoden 2020 tilinpäätökseen yli 11 miljoonaan euroon. Samalla ajanjaksolla kunnan velkamäärä on vaihdellut 20 miljoonan euron molemmin puolin. Konsernitason velkamäärä on vaihdellut 50 miljoonan euron molemmin puolin. Kunta on kasvanut merkittävästi, mutta velkamäärä pysynyt samalla tasolla.

Kunnan menot ovat kasvaneet tarkastelujaksolla voimakkaasti (+40%), kuten kaikissa kunnissa. Väestö on kasvanut 10 %. Tiukan menokurin ansioista nousupaineista on selvitty ja samaan aikaan myös tulot ovat kasvaneet merkittävästi, mikä näkyy ylijäämien kasvamisena. Tulot jakautuvat seuraavasti: Verot 66%, maksut 14 % ja valtionosuudet 20 %. Tulonmuodostuksen suhteelliset osuudet ovat pysyneet pääosin samanlaisina koko tarkastelujakson ajan.

Verot ja valtionosuudet 2009-2020

1.4 Maankäytön suunnittelu ja toteutuminen

Yksi menestyvän kunnan perusasioista on onnistunut maanhankinta ja raakamaan jalostaminen asumisen ja elinkeinoelämän tarpeisiin.

Yksi menestyvän kunnan perusasioista on onnistunut maanhankinta ja raakamaan jalostaminen asumisen ja elinkeinoelämän tarpeisiin. Muuramen kunta on hankkinut maata asumisen, teollisuuden ja liike-elämän tarpeisiin sekä virkistyskäyttöön. Lisäksi kunnalla on reservissä kaavoittamatonta maaomaisuutta.

Muuramen kunta on tarkastelujaksolla 2013-2020 hankkinut maata eri tarpeisiin vapailla kaupoilla yhteensä 255 ha ja etuosto-oikeutta käyt-tämällä 79 ha. Myytyjä pientalotontteja on samana ajanjaksona ollut 178 kpl, rivi- ja kerrostalotontteja 5 kpl ja liike- ja teollisuustontteja 15 kpl.

Kunnan kaavoituksesta on saatavissa tarkempaa tietoa vuosittaisista kaavoituskatsauksista, mutta tarkastelujakson suurimmat kaavahankkeet ovat olleet seuraavat:

- Seunavuoren- ja Ahvenlammen sekä Hautalahden asuinalueet
- Vitapolis-alueen kaavoitus ja toteutus
- Uuden kauppa- ja liikekeskusalueen kaavoitus ja toteuttaminen 9-tien varteen
- Sillanniityn liikekeskus- ja teollisuusalueen kaavoitus ja toteuttamisvalmius
- Eteläportin alueen kaavoitus Muuramen kunnan osalta

Asuntorakentamisen osalta rakentaminen on painottunut vahvasti yksityiseen rakennustuotantoon. Kunta ei ole rakentanut uusia vuokra-asuntoja, mutta yksityisten rahoittamia kerros- ja rivitalokohteita on lähtenyt liikkeelle lukuisia. Pientalorakentaminen on keskittynyt vahvasti Kinkomaalla sijaitsevalle Ahvenlammen asuinalueelle sekä ns. Vitapolis-alueelle, johon on noussut omakotitalojen lisäksi myös tarkastelujakson lopulla uusia kerrostaloja. Toisena kerrostalorakentamisen kasvusuuntana on ollut keskusta-alue, jossa rakentaminen on keskittynyt tarkasteluvälillä ennen kaikkea Seunavuoren ja Tervämäen alueille. Keskusta-

alueelle on noussut myös uudistuotantona kerrostaloja. Tuoreimpana avauksena pientalorakentaminen on aloitettu uudella Hautalahden alueella vuonna 2019.

Maankäytön suunnittelussa painopisteet tulevina vuosina liittyvät etenkin keskusta-alueen ja Riihivuoren alueen suunnitteluun ja toteutukseen.

Yhdyskuntarakenne on pyritty pitämään tiiviinä ja kunnan taajama-aste onkin täysin kaupunkiluokassa eli 87,4 %. Kunta on ollut etenkin viime vuosina vahvasti mukana kehittämässä Jyväskylän seudun joukkoliikennejärjestelyitä kaupunkiseudulla. Näillä toimenpiteillä on onnistuessaan merkittäviä vaikutuksia kunnan roolissa ilmastonmuutoksen torjunnan osalta. Liikkuva Muurame-mallin mukaisesti myös kevyen liikenteen väylästä on parannettu ja mahdollistettu kevyen liikenteen käyttäminen aiempaa paremmin.

1.5 Elinkeinoelämän kehittäminen ja työllisyys vuosina 2009-2020

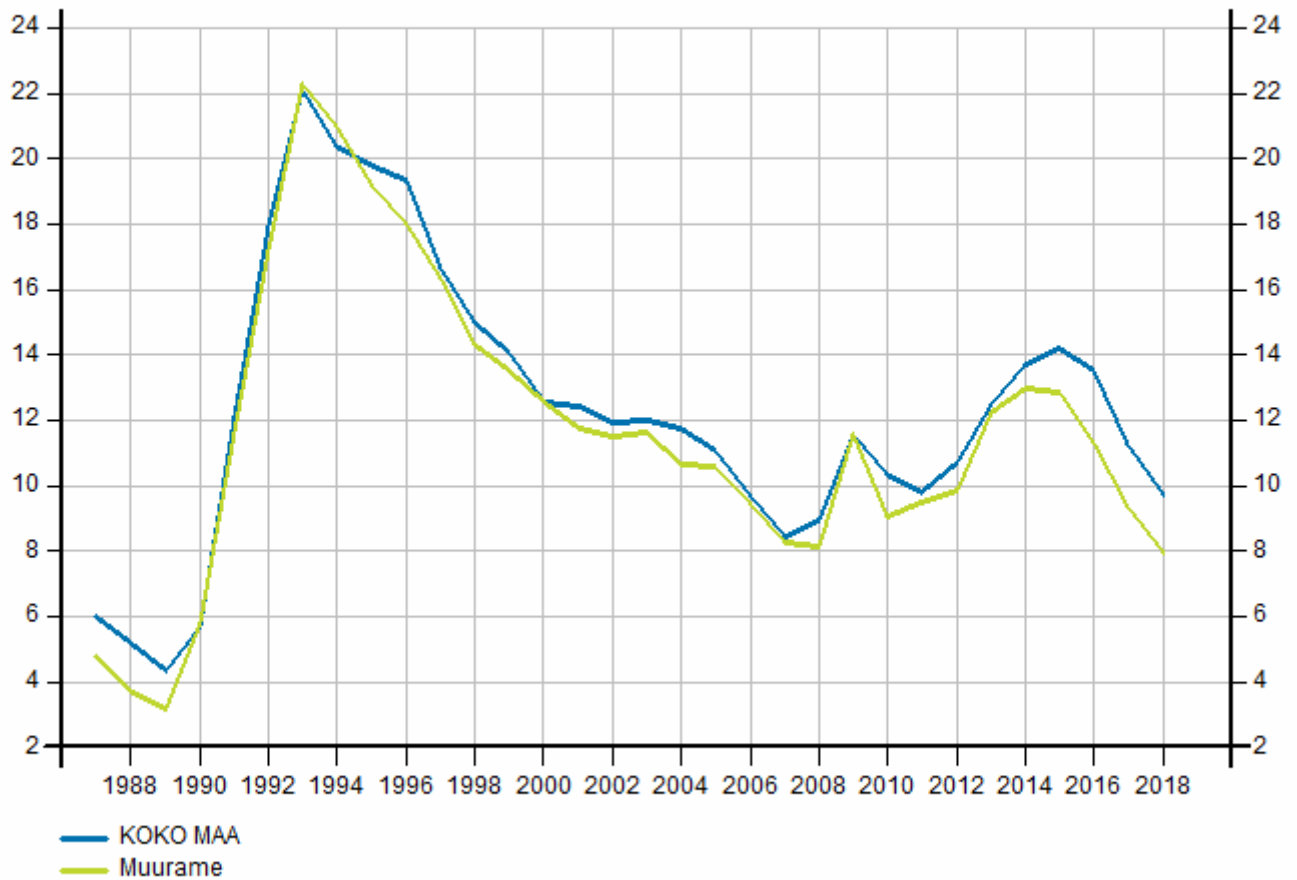
Muuramen kunta on tullut valtakunnallisestikin tunnetuksi aktiivisesta elinkeinopolitiikastaan, josta osoituksena on se, että kunta on ainoana ylittänyt kaikissa Suomen Yrittäjien elinkeinopoliittisissa mittauksissa 10 parhaan joukkoon ja on useampana vuonna ollut valtakunnallisesti kolmen joukossa tai voittanut oman kokoluokkansa tarkastelun. Elinkeinomittaristoa ja sen laadintaa ja laadintatapaa on monissa kunnissa, osin aiheestakin, kritisoitu, mutta jatkuva kärkisijoilla oleminen osoittaa osaltaan sen, että kunnassa toimivat yrittäjät ovat pääsääntöisesti tyytyväisiä kunnan rooliin ja panokseen elinkeinoelämän alueella. Tarkastelujaksolla Muuramen kunnan sijoitukset elinkeinopoliittisissa mittauksissa ovat olleet seuraavia: 2012-2020.

Kunnan työpaikkaomavaraisuuden osalta saatavissa oleva tilastotieto on aina hieman jälkikäteistä ja tällä hetkellä saatavissa on vuoden 2018 työpaikkaomavaraisuuden luvut. Vuonna 2009 Muuramen työpaikkaomavaraisuus oli 64,8 % ja viimeisimmän Tilastokeskuksen tilaston mukaan vuonna 2018, 61,5 %. Suurimmat työnantajat kunnassa yksityisellä sektorilla ovat tällä hetkellä Harvia Finland Oy, Osakeyhtiö SKF Aktiebolag ja Kytola Instruments Oy (jos julkinen sektori mukana: Muuramen kunta suurin työnantaja). Uusia yrityksiä perustettiin vuonna 2009 yhteensä 57 kpl ja 2020 perustettiin 70 kpl.

Kunta on lisännyt tarkastelujaksolla myös resursseja yrityskehitykseen palkkaamalla vuonna 2016 yrityskoordinaattorin, joka työskenteli alkuun kunnanhallituksen alaisena. Vuonna 2017 toteutetun organisaatiouudistuksen myötä yrityskoordinaattorin tehtävä siirrettiin elinvoiman ja kestävä kasvun toimialalle, jossa hän työskentelee kehittämisjohtajan alaisuudessa tehden tiivistä yhteistyötä maankäytön ja rakennusvalvonnan asiantuntijoiden kanssa.

Yksi keskeisistä kuntalaisten hyvinvointia taustoittavista tekijöistä on työllisyyden kehitys. Muurame on ollut koko tarkastelujakson maakunnan alhaisimman työttömyyden kunta. Kunnan työttömyys% on vaihdellut 6 - 13 % välillä, kun se maakunnassa on ollut 10,4 – 18 % ja valtakunnallisesti 10 - 14,2 % Osin johtuen niin sanotuista sakkolistoista, kunnan työllistämistoimet ovat kohdistuneet etenkin pitkäaikaistyöttömiin, vaikka tässäkin toiminnassa ennen kaikkea varhaisella puuttumisella olisi saavutettavissa yksilöiden kannalta parhaat tulokset ja työllistyminen olisi työttömyyden alkuvaiheessa helpompaa kuin työttömyyden pitkittyessä. Kunta on ollut työllisyyden mukana työllisyyden kuntakokeilussa vuosina 2013–2015 yhdessä Jyväskylän ja Jämsän kanssa ja kokeilusta on saatu varsin hyviä toimintamalleja työllisyyden hoidon rakenteisiin. Vuonna 2019 Muurame valittiin seuraavaan kuntakokeiluun, johon se on lähtenyt yhdessä Jyväskylän, Laukaan ja Äänekosken kanssa.

Työttömien osuus työvoimasta 1987-2019

Tilastokeskus

1.6 Asuminen

Muuramen kunnan taajama-aste on 87,4 % eli käytännössä se vastaa kaupunkitason taajama-astetta. Kunnan asuntorakenne on vahvasti pientalovaltainen, joskin kerrostaloasumisen osuus on viime vuosina noussut sekä keskustassa että Kinkomaalla.

Kunnan omistamien vuokra-asuntojen määrä on pysynyt koko 2000-luvun ajan suhteellisen vakiona. Vuokra-asuntojen täyttöaste on ollut koko tarkastelujakson aikana noin 90 %. Vuokra-asuntokantaa ei ole tarkastelukaudella uusittu, sillä uusimmat Kinkomaalle rakennetut vuokra-asunnot ovat vuodelta 2004. Tarkastelukaudella Muuramen Vuokra-asunnot Oy on myynyt kolme kohdetta, joilla vuokra-asuntokantaa hieman pienennetty. Yhden kohteen osalta yhtiö on tehnyt suunnitelmia uudistamisesta. Kunta on lisäksi luopua kahdesta erillisestä kiinteistöosakeyhtiöstä sekä omistamistaan asunto-osakkeista.

Asumisen osalta keskeiset kasvusuunnat ovat olleet keskustan ympärillä olevat asuinalueet eli Tervämäki, Seunavuori ja viimeisimpänä Hautalahti. Kerrostaloasumista on rakentunut etenkin keskusta-alueelle. Oleellista on, että uudet kohteet ovat ns. hissitaloja, mikä on luonut etenkin ikääntyville uudenlaisia mahdollisuuksia järjestää asumistaan. Kunnan osalta suurimmat kasvut ovat kuitenkin kohdistuneet

Kinkomaan alueelle, jossa etenkin Ahvenlammen ja Vitapolis-alueiden kasvu on ollut voimakasta. Lisäksi Isolahden ja Niittyahon osalta on tapahtunut jatkuvasti pientä laajentumista, mikä osaltaan on mahdollistanut myös palvelurakenteen ylläpitämisen ja kehittämisen em. alueilla.

Asumisen kasvusuuntien osalta on huomioitava se, että alueen ja kunnan palvelurakenne pysyy kunnan kasvun ja kehityksen mukana. Tarkastelukaudella on panostettu etenkin koulujen ja varhaiskasvatuksen palvelurakenteeseen. Myös strategian mukaiseen Liikkuva Muurame-toimintaan liittyen on panostettu liikuntapaikkarakentamiseen mm. uimahallin peruskorjauksen ja lukuisten lähiliikuntapaikkojen myötä.

1.7 Tiedottaminen

Kunnan tiedottamiseen on viimeisen vuosikymmenen aikana tullut etenkin verkkotiedottamisen ja sosiaalisen median kehittymisen myötä uudenlaisia asioita huomioitavaksi. Kunnassa on jatkettu perinteisen Muuramelainen-lehden julkaisemista ja sillä on edelleen tärkeä rooli kunnan tiedottamisessa ja yhteisöllisyyden lisäämisessä. Saman aikaisesti verkko- ja some-viestintää on kehitetty nykypäivän vaatimuksia vastaavaksi. Tarkastelujakson lopulla korona-tilanne on haastanut ja testannut kunnan kyvyn toimivaan kriisiviestintään.

Kunnan verkkosivut on uudistettu viimeksi v. 2016. Viime vuosina tiedottamisen määrä on lisääntynyt myös sosiaalisessa mediassa. Etenkin Facebook, Twitter sekä Instagram ovat aktiivisessa käytössä.

2 Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset

Tarkastelujaksolla Muuramessa on ollut käytössä kaksi strategiaa. Vuosille 2008-2015 valtuusto on hyväksynyt Muuramen menestyksen ja hyvinvoinnin strategiat. Vuosille 2016-2021 tehty ja nykyisin voimassa oleva strategia on tehty kokonaan toisenlaiseksi ja sen pohjalta on muodostettu myös kunnan nykyinen organisaatio.

Vuosille 2008-2015 kohdennetun strategian visiona oli Mahdollisuuksien Muurame. Strategisina tavoitteina olivat:

- Muurame on yritysystävällinen ja -aktiivinen, hyvämaineinen ja menestyvä kunta
- Kunnan talous on tasapainossa
- Muuramen kuntaorganisaatio on innovatiivinen, kyvykäs ja taloudellisesti tuloksellinen ja se hyödyntää seutuyhteistyön mahdollisuuksia
- Muuramessa on asukkaiden tarpeista lähtevä ja hyvinvointia edistävä palveluverkosto tarkoituksenmukaisilla henkilöstöresursseilla tuotettuna
- Muurame-henki elää vahvana yhteisöllisyyden ja yhteisten arvojen avulla
- Muuramelainen on onnellinen, terve ja hyvinvoiva

Nykyisin voimassa oleva, vuosille 2016-2021 ajoittuvassa strategiassa kunnan visiona on olla Mahdollisuuksien Muurame - elinvoimainen edelläkävijä. Strategiaan on valikoitunut päätavoitteiksi elinvoima ja kestävä kasvu sekä hyvinvointi ja palvelut. Elinvoiman ja kestävä kasvun keinoina on nostettu painopisteiksi yrittäjäaktiivinen elinkeinopolitiikka, innovatiivisuuden mahdollistava toimintaympäristö, toimiva ja esteettinen elinympäristö sekä positiivinen Muurame-brändi. Hyvinvoinnin ja palveluiden tavoitteita tukeviksi toimenpiteiksi on nostettu esiin tehokas ennaltaehkäisy ja hyvinvoinnin sekä elämänlaadun edistäminen, joustavat, oikea-aikaiset ja vaikuttavat palvelut sujuvan arjen turvaamiseksi sekä oppimisympäristöjen kehittäminen ja osaamisen hyödyntäminen. Lisäksi strategiaan on nostettu viisiläpileikkaavaa teemaa, joiden tulee näkyä kaikessa toiminnassa. Teemat ovat tasapanoinen talous, muuntautumiskykyinen ja kokeileva organisaatio, uuden teknologian hyödyntäminen, vastuullinen, aktiivinen ja osallistuva kuntalainen sekä Liikkuva Muurame-toimintamallin vieminen kunnan toimintaan.

Kuntastrategian tavoitteiden varmistamiseksi kunnassa on otettu valtuustokaudella 2017-2021 käyttöön strategiapohjainen organisaatiomalli, jossa lautakuntien nimet ja toiminta noudattelevat kunnan asettamia strategisia tavoitteita. Lakisäätösten valtuuston, kunnanhallituksen ja tarkastuslautakunnan lisäksi kunnassa on hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunta sekä elinvoiman ja kestävä kasvun lautakunta. Lisäksi Muuramen Hyvinvointi-liikelaitoksella on johtokunta. Organisaatiomalli on otettu käyttöön kuluvalle valtuustokauden alusta lukien. Uusittu organisaatorakenne perustuu vuonna 2009 tehdyn organisaatorakenteen jatkokehitykseen, jossa luovuttiin vanhanmallisesti sektorilautakuntarakenteesta ja siirryttiin kolmen lautakunnan malliin. Lautakunnat olivat lapsiperheiden palveluiden lautakunta, asukaspalveluiden lautakunta ja tekninen lautakunta. Vaikka pelkona oli, että uusittu lautakuntarakenne olisi tuonut liian laajoja kokonaisuuksia lautakuntien käsittelyyn, kokemus olikin se, että kokonaisuuksista tuli aiempaa paremmin hahmotettavia ja myös talouden hallinta on parantunut. Kuntastrategia löytyy osoitteesta www.muurame.fi/talous-ja-strategiat.

Nykyistä strategiaa edeltänyt strategia-asiakirja oli Muuramen menestyksen ja hyvinvoinnin strategia vuosille 2008-2015, jota voi luonnehtia tietyn tyyppiseksi toiveiden tynnyriksi etenkin strategian toteutumisen mittaamista varten asetettujen mittareiden osalta. Edellisen strategian rinnalla kulki useita osastrategioita, joilla ei välttämättä ollut juurikaan yhteyttä kunnan päästrategiassa olleisiin linjauksiin. Vuosille 2008-2015 ajoittuva strategia on ollut osaltaan vaikuttamassa myös tämän hyvinvointikertomuksen tarkastelujaksoon. Kyseisestä strategia-asiakirjasta löytyy kuitenkin selkeitä viitteitä nykyiseen kuntastrategiaan, olihan sen tavoitteena luoda kunnasta Mahdollisuuksien Muurame, joka on seudun halutuin, Suomen luovin ja yrittelijäin kunta. Lisäksi jo tässä strategia-asiakirjassa hyvinvointi on ollut varsin keskeisenä painotuksena. Muiltakin osin strategiset peruslinjaukset ovat olleet pohjana nykyiselle kuntastrategialle. Hyvinvointikertomuksen näkökulmassa aiemmassa strategiassa oli nykyistä selkeämmin nostettu esiin hyvinvoinnin painopisteet, joita olivat mm. turvallinen ja viihtyisiä kunta, asiakaslähtöinen hyvinvointia edistävä palveluverkosto sekä sen keskeinen tavoite, että muuramelainen on onnellinen, terve ja hyvinvoiva.

Kun katsotaan vuonna 2008 käytettyjä väestöennusteita, voidaan todeta, että jo silloin arvioissa on varsin hyvin nähty vanhusväestön määrän kasvu, mutta lasten määrän kehitys on ollut varsin optimistinen tiedossa oleviin toteumiin verrattuna.

Kuntastrategian ohella strategiaa tulisi peilata myös laajemmin maakunnalliseen strategiaan. Tätä ei aiemmin Muuramen kunnan strategiaprosessissa ole juurikaan huomioitu, mutta seuraavan valtuustokauden strategiassa olisi hyvä huomioida myös maakunnalliset painopisteet niiltä osin kuin ne ovat kunnan strategian kautta edistettävissä. Osin maakunnallisessa visiossa olevat tavoitteet ovat jo nyt yhteneväisiä kunnan omaan strategiaan muun muassa digitalouden osalta. Myös hyvinvoinnin osalta tavoitteet ovat varsin hyvin linjassa, vaikka niitä ei olekaan tietoisesti yhteensovitettu.

Vuodesta 2022 eteenpäin ajoittuvasta strategiasta tulee monella tapaa varsin tärkeä. Mahdollisen sote-uudistuksen myötä kunnan rooli tulee muuttumaan radikaalisti ja sekä taloudellinen että toiminnallinen liikkumavara kapenee huomattavasti. Uudelle, vuonna 2022 valittavalla valtuustolla tulee olemaankin mielenkiintoinen tehtävä linjata sitä, millainen kunta Muurame tulee olemaan tulevina vuosina ja millaisella arvopohjalla sitä johdetaan.

2 Kuntaorganisaation kehitys 2009-2020

Kunnan organisaatorakennetta on kehitetty koko tarkastelujakson aikana siten, että lautakunnilla olisi mahdollisuus suunnitella kuntalaisille suunnattuja palveluita yli perinteisten sektorirajojen. Tarkastelujaksoa aiemmin kunnassa oli valtuuston ja kunnanhallituksen lisäksi 7 lautakuntaa. Valtuustokausille 2009-2017 organisaatorakennetta muutettiin siten, että lautakuntia yhdistämällä päästiin kolmen lautakunnan malliin. Tällöin lautakunnat olivat asukaspalveluiden lautakunta, lapsi- ja perhepalveluiden lautakunta sekä tekninen lautakunta. Valtuustokaudesta 2017 lukien lautakuntien määrä on ollut kaksi. Organisaatiouudistuksessa lautakuntien toimialueet uudistettiin vastaamaan kunnan strategiasia painopistealueita eli strategiassa olevaa hyvinvoinnin ja palveluiden painopistettä hoitaa hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunta ja elinvoiman ja kestävän kasvun painopistettä puolestaan hoitaa elinvoiman ja kestävän kasvun lautakunta. Kunnan organisaatiomalli löytyy osoitteesta www.muurame.fi/paatoksenteko.

Hyvinvoinnin näkökulmasta yksi keskeinen muutoskohde on ollut sote-palveluiden organisoiminen Muuramen kunnassa. Vuonna 2005 aloitetun valtakunnallisen paras-hankkeen myötä kunnat ovat joutuneet sopeutumaan erilaisiin valtionhallinnon hankkeisiin, joilla on välillä pyritty uusimaan kuntarakennetta, välillä maakuntahallintoa, mutta lopulta kaikkien uudistusten keskiössä on ollut sote- tai vähintään terveyspalveluiden uudistaminen. Myös Muuramen kunta on osaltaan ollut sopeutumassa erilaisiin hankkeisiin, joilla sotea on runnottu perustuslain asettamiin raameihin. Paras-lain mukaisesti Muuramen kunta kävi vuonna 2009 neuvotteluita terveydenhuollon yhteistoiminta-alueen perustamisesta muiden Jyväskylän seudun kuntien kanssa. Lopulta vaihtoehto jäi kaksi, sairaanhoitopiiriin alle rakentuva Keski-Suomen seututerveyskeskus tai Jyväskylän kaupungin organisaatioon perustettu terveydenhuollon yhteistoiminta-alue. Seututerveyskeskukseen menivät mukaan Joutsa, Toivakka, Luhanka, Keuruu, Multia, Petäjävesi, Laukaa sekä Konnevesi ja Jyväskylän kaupungin organisaatioon puolestaan Jyväskylän lisäksi Muurame, Uurainen ja Hankasalmi. Tässä yhteydessä purettiin myös Korpilahden-Muuramen terveydenhuollon kuntayhtymä, joka oli tuottanut siihen asti terveydenhuoltopalvelut alueenväestölle.

Muuramen kunnassa ei kuitenkaan oltu täysin tyytyväisiä JYTE:stä saadun palvelun laatuun tai hinnoitteluun ja niinpä kunnanhallitus antoi tehtäväksi valmistella vaihtoehtoja mallia terveyspalveluiden tuottamiseksi. Tässä yhteydessä tutkittiin erilaisia tuottamismalleja ulkoistamisesta oman yhtiön perustamiseen ja yhteistoiminta-alueen vaihtamiseen. Samalla JYTE-alueen kuntien kanssa käytiin tuloksettomiksi jääneitä keskusteluita toimintamallien ja sopimusten muuttamisesta sellaisiksi, jotka olisivat palvelleet Muuramen kuntaa sen hetkistä tilannetta paremmin. Erilaisten selvitysten ja suunnitelmien jälkeen kunnassa päädyttiin oman yhtiömuotoisen Muuramen Hyvinvointi Oy:n perustamiseen, jolle oli tarkoitus siirtää kunnan sote-palvelut. Tämän järjestelyn AVI kuitenkin lopulta esti ja kunnassa päädyttiin oman SOTE-liikelaitoksen perustamiseen. Vuoden 2018 alusta lukien kuntalaisten sote-palveluista onkin vastannut Muuramen Hyvinvointi-liikelaitos. Toiminnasta saatu palaute on ollut varsin hyvää.

Organisaatioiden kehittämistä on ajanut myös muuhun lainsäädäntöön tehdyt muutokset, joista keskeisin on kuntalain uudistus vuonna 2015, mistä johtuen muun muassa hallintosääntö on muutettu lainsäädännön vaatimuksia vastaavaksi. Lisäksi valitussa mallissa on taustalla sote-uudistukseen valmistautuminen, mikä osaltaan muuttaisi peruskuntien toimintaa ennennäkemättömällä tavalla. Lisäksi kunnan kasvu on osaltaan edellyttänyt uudenlaisia toimintoja ja toimintamalleja asioiden eteenpäin viemiseksi. Kunnan henkilöstön määrä on kasvanut. Vuonna 2017 aloittanut Hyvinvointi-liikelaitos yksinään on tuonut noin 100 uutta työpaikkaa kunnan organisaatioon

Muuramen kunnan kuntakonserni on pienehkö ja koostuu lähinnä kunnan omistamasta Muuramen Vuokra-asunnot Oy:stä ja lämpö- ja kiinteistöhuoltapalveluita tuottavasta Muuramen Lämpö Oy:stä. Lisäksi kunnalla on pieniä yksittäisiä kiinteistöosakeyhtiöitä, joista kunta on kuitenkin monilta osin pikkuhiljaa luopunut. Hyvinvoinnin näkökulmasta keskeisiä omistuksia ovat esimerkiksi KIO Muuramen Kettula, jossa on päihdeongelmaisten asumista. Lisäksi kunta omistaa joko suoraan tai konserniyhtiöidensä kautta erilaisia liikehuoneistoja, joissa on kunnan omaa palvelutuotantoa, kuten perhekeskus tai nuorisotilat.

Hyvinvointikertomukseen liittyen kunnalla on osuuksia Keski-Suomen sairaanhoitopiiristä sekä muun muassa jätehuoltapalveluita tuottavasta Mustankorkea Oy:stä sekä Vitapolis Oy:stä, joka ylläpitää Kinkomaan sairaalan alueella niin sanottu Vitapolis-alueen kehittämistä ja hallinnointia. Lisäksi Jykia Oy toimii seudullisena yritystilojen rakentajana. Seudullinen elinkeinoyhtiö Jykes Oy:n toiminta on lakkautettu ja sen tehtävät on siirretty takaisin omistajakuntien vastuulle. Kunta on myös mukana erilaisissa järjestöissä, kuten Sovatek tai Mobile, jotka tuottavat osan kuntalaisille suunnatusta palvelutuotannosta.

3 Ennakoarvioinnin käyttö

Muuramen kunnalla on käytössä sähköinen ennakoarviointityökalu, jolla on mahdollista suorittaa monipuolista ennakoarviointia. Ennakoarviointia on käytetty kunnanhallituksessa tiettyjen isojen päätösten tukena, muun muassa terveydenhuollon järjestämisasiassa ja Riihivuoren etuostoasiassa. Ennakoarvioinnin käyttöä olisi syytä hyödyntää jatkossa nykyistä enemmän ja ottaa se käyttöön myös muilla toimialoilla. Ennakoarvioinnin osalta muotoja on erilaisia ja esimerkiksi kaava- ja ympäristöasioissa ennakkovaikutusten arvioinnilla on vakiintunut asema.

Kunnanhallitus on päättänyt osaltaan vuonna 2019 ennakoarvioinnin käytöstä kunnassa. Tällöin on päätetty, että seuraavissa asioissa olisi syytä käyttää ennakoarviointia:

- kaavat
- palveluverkossa tehtävät muutokset
- päätöksistä, joilla on välittömiä ja/tai pitkän aikavälin vaikutuksia kuntalaisten hyvinvointiin, elinoloihin ja terveyteen
- päätöksissä, jotka ovat strategisesti, toiminnallisesti tai taloudellisesti merkittävä
- päätöksistä, jotka vaikuttavat merkittävästi yritystoimintaan

Ennakoarvioinnin käytön osalta on syytä muistaa, että se on valmistelijan tai esittelijän laatima käsitys siitä, millaisia vaikutuksia päätöksillä on hänen näkökulmastaan eri asioihin. Tästä huolimatta etenkin isommissa asioissa se tuo varsin selkeästi esiin sen, millaisilla painotuksilla valmistelua on tehty. Lähtökohtaisesti ennakoarviointia voidaan erillisen ohjelman tai lomakkeen sijasta tuoda esiin myös valmistelutekstissä, mikä onkin osaltaan yksi hyvän valmistelun lähtökohdista.

4 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

Hyvinvointikertomuksen indikaattoreista nousee useasti esiin se, että ne koetaan helposti pahoinvoinnin mittareiksi. Niistä näkyy mikä osa asukkaista tai vastaajista kokee huonona kysytyn asian. Indikaattoreita tarkasteltaessa on tärkeää havaita, että samaan aikaan loput eivät koe asiaa huonona, vaan ovat pääosin tyytyväisiä. On tärkeää, että huono-osaisten tilannetta pyritään parantamaan, mutta samalla tulee huolehtia niidenkin hyvinvoinnin turvaamisesta, jotka eivät tarvitse elämässään kunnan tukea ja palveluita. Lisäksi on huomioitava, että vähän palveluita käyttävät kuntalaiset rahoittavat suurimman osan tarvittavista palveluista.

Indikaattoreita on tuotettu jossain määrin itsenäisesti ja lisäksi on käytetty eri tilastoaineistoa, joilla on tuotu esiin valtakunnallisesti kerättyjä indikaattoreita, joita on voitu verrata muihin kuntiin. Vertailukunniksi on valikoitunut Pirkkala (asukasluku), Jyväskylä, Siilinjärvi, Laukaa ja Liminka. Indikaattoreita on käytettävissä suunnattoman paljon ja niistä on valikoitunut vain murto-osa kuvaamaan kuntalaisten hyvinvointia. Hyvinvointikertomuksen ei ole edes pyritty keräämään kaikki indikaattoreita, vaan siihen on valikoitu kunnan kannalta tärkeäksi koettuja mittareita tai niitä, joissa kunta erottuu selvästi hyvän tai huonon suuntaan.

Talouden ja elinvoiman osalta kehitys on ollut suotuisaa. 2000-luvun alussa kunnan menojen kasvu oli varsin nopeaa, mutta tämän vuosikymmenen alussa tehtiin niin organisaatioon kuin toimintatapoihin muutoksia, joilla menokehitys saatiin taitettua ja samalla menot hallintaan. Toisaalta terveydenhuollon ja erityisesti erikoissairaanhoidon menojen arvioiminen on osoittautunut varsin haastavaksi. Myös investointien osalta menoissa on tapahtunut rauhoittumista. Tarkastelujaksolla suurimmat investoinnit ovat olleet Kinkomaan koulun rakentaminen, Mäkelänmäen lisärakennuksen rakentaminen sekä uimahallin peruskorjaus. Maankäytön näkökulmasta suurimmat investoinnit ovat liittyneet Seunavuoren ja Ahvenlammen asuinalueiden sekä 9-tien varteen syntyneen liikekeskuksen rakentamiseen. Lisäksi kunta on hankkinut suuren määrän maa-alueita niin asumisen, teollisuuden kuin liikerakentamistarpeisiin. Hyvinvoinnin lisääntymien näkökulmasta myös virkistyskäyttöön varattujen maa-alueiden hankinta ja jalostaminen ovat keskeisessä roolissa. Tulojen osalta kehitys on ollut paljolti riippuvainen valtion toimenpiteistä, jotka ovat vaikuttaneet sekä verotulojen että valtionosuuksien määrään. Kunta on voinut vaikuttaa työpaikkojen edellytysten ylläpitämiseen ja onkin onnistunut siinä maakunnallisesti tarkasteltuna varsin hyvin. Käytännössä kunta on ollut maakunnassa alhaisimman työttömyyden kunta koko tarkastelujakson ajan ja vain yksittäisinä kuukausina, joku muu kunta on ollut alhaisemman työttömyysprosentin kunta. Kunnassa on tehty aktiivista työllistämistyötä ja Muurame on ollut muun muassa mukana työllisyyden kuntakoikeilussa, josta saadut tulokset näkyvät edelleen alhaisena työttömyysprosenttina. Myös työpaikkojen lisääntyminen on ollut hyvää ja etenkin palvelualojen työpaikat ovat lisääntyneet. Suurimpina esteinä yritysten kasvulle on ollut viime vuosina osaavan henkilöstön saatavuus.

Kuten heti hyvinvointikertomuksen alusta näkyy, kunnan asukasluku on jatkanut kasvuaan. Vuosittaiset vaihtelut ovat olleet kuitenkin melko suuria, mutta kunta on pysynyt vuoteen 2019 saakka kasvu-uralla. Kasvun osalta on kuitenkin huomioitava rakenteellinen muutos, joka on tapahtunut vuosien varrella. Aiemmin vanhusväestön osuus oli varsin pieni ja lasten ja nuorten osuus varsin suuri, mutta tarkastelujakson

aikana väestörakenteessa on tapahtunut dramaattinen muutos. Lasten määrä ja etenkin syntyvyys on suhteellisesti vähentynyt ja samanaikaisesti vanhusväestön osuus on kaikilla mittareilla kasvanut ja näyttää jatkossa yhä nopeammin kasvavan. Tämä haastaa palvelutarpeet ja rakenteet aivan eri tavalla kuin menneinä vuosina, jolloin panostukset kohdistuivat etenkin lasten ja nuorten palveluiden laajentamiseen. Myös huoltosuhteessa on tapahtunut muutosta siihen suuntaan, että se haastaa kuntaa aiempaa tehokkaampaan toimintatapaan.

Kuntalaisten tulot ovat maakunnallisesti tarkasteltuna kärkeä palkansaajaa kohden. Myös kuntalaisten koulutustaso on keskimääräistä korkeampaa, mikä osaltaan näkyy myös kuntalaisten hyvinvoinnissa. Samaan aikaan on kuitenkin havaittava, että kunnan väestössä on myös pienituloisia ja osalla kuntalaisista on asiakkuuksia niin sosiaalitoimen kuin terveydenhuollon palveluissa. Näiden henkilöiden osalta vuonna 2017 aloittanut Muuramen Hyvinvointi-liikelaitos on osaltaan parantanut palvelutarjontaa.

Lasten ja nuorten palvelut ovat olleet Muuramessa viime vuosikymmeninä selkeänä painopisteenä. Valtakunnallisesti keskeisin ja vertailukelpoin indikaattoriaineisto perustuu valtakunnallisiin kouluterveyskyselyihin.

Työikäiset, koulutustasossa vertailukunnista vain Pirkkala edellä

Ikäihmisten määrän suhteellinen ja ennen kaikkea lukumääräinen lisääntyminen on tapahtunut voimakkaasti vuoden 2010 jälkeen, jolloin yli 65-vuotiaiden osuus kunnan väestöstä oli noin 18,8 %, kun se vuonna 2020 oli jo 12,5 %. Ikääntyneiden määrän kasvu näkyy monin tavoin eri palveluissa. Viime vuosina ikääntyneiden palveluissa on tehty merkittäviä rakenteellisia muutoksia

Muuramen kuntalaisten hyvinvointi suhteessa vertailukuntiin

Sähköinen hyvinvointikertomus mahdollistaa usean eri tilastolähteen hyödyntämisen arvioitaessa eri kuntien tilannetta. Hyvinvointikertomusasiakirjan liitteeksi on valittu joitakin tilastotietoja, joiden perusteella voidaan hahmottaa tilannetta Muuramessa ja suhteessa valtakunnan keskiarvoon sekä vertailukuntiin (Jyväskylä, Jyväskylän seutukunta, Laukaa, Liminka, Pirkkala, Siilinjärvi sekä koko maan tiedot). Saatujen tietojen aikaväli vaihtelee, mutta alla oleva kommentointi koskee viimeistä saatavilla olevaa tilastovuotta, jos muuta ei mainita. Diat ovat hyvinvointikertomuksen liitteenä.

1. Toimintaympäristö

Kunnan yleinen taloudellinen tilanne on tyydyttävä. Verotulot jäävät alle maan keskiarvon, mutta ovat Pirkkalaa lukuun ottamatta paremmat kuin vertailukunnissa. Suhteellinen velkaantuneisuus (kuinka suuri osuus kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun) on vertailukunnista matalin. Sosiaali- ja terveystoimen nettokäyttökustannukset ovat vertailuryhmän alhaisimmat. Lapsiperheiden osuus on suuri ja yhden hengen asuntokuntia on vähemmän vain Limingassa. Ahtaasti asuvia lapsiperheitä on vertailuryhmästä vähiten. Koulutustasomittaimen osalta vain Pirkkala saa korkeammat pisteet. Huoltosuhde on hiukan yllättäen koko maan tilannetta huonompi, mutta selityksenä on lasten korkea määrä. Terveystoimien aktiivisuus perusopetuksessa (TEA-pisteet) asettuu tasan koko maan keskiarvoon. Erot vertailuryhmän sisällä ovat pieniä, ainoastaan Pirkkala erottuu selkeästi aktiivisemmaksi kuin koko maan keskiarvo.

2. Osallisuus ja hyvinvointi

Kuntavaalien äänestysaktiivisuus on vertailukunnista toiseksi paras ja selvästi maan keskiarvoa korkeampi. Yksinhuoltajaperheitä on Limingan jälkeen vähiten vertailukunnista.

Raskaudenkeskeytyksiä on Siilinjärven ja Pirkkalan jälkeen vähiten ja ero koko maan keskiarvoon on selkeä. Poliisin tietoon tulleen henkeen ja terveyteen kohdistuvan rikollisuuden määrä on Pirkkalan ja Limingan jälkeen vähäisin. Poikkeama maan keskiarvosta positiivisempaan suuntaan on kuitenkin pienempi kuin monessa muussa mittarissa. Alkoholien myynti asukasta on hieman suurempi kuin maassa keskimäärin, mutta ero saattaa johtua sijainnista hyvien liikenneyhteyksien varrella, jolloin

myös ulkokuntalaiset hyödyntävät Muuramen palveluita. Toimeentulotukea saavien 25-64 -vuotiaiden asukkaiden osuus ikäryhmänsä väestöstä on vertailuryhmän toiseksi paras ja huomattavasti maan keskiarvoa pienempi. Kunnan yleinen pienituloisuusaste on Pirkkalan jälkeen vertailukuntien matalin ja selvästi koko maan keskiarvon alapuolella. Gini -kerroin (tuloerot) on hiukan koko maan keskiarvon alla eli tuloerot ovat aavistuksen verran suuremmat kuin maassa keskimäärin. Vertailuryhmän sisällä Muurame sijoittuu melko keskelle.

3. Muuramen hyvinvointi palvelutarpeiden valossa

Päihteiden vuoksi sairaala- ja vuodeosastohoidossa olleiden 25-64 -vuotiaiden osuus ikäryhmästä on ehkä yllättäen koko maan keskiarvoa suurempi. Asukaslukuun suhteutettu perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäyntien määrä on vertailuryhmän korkein. Tämä saattaa osin selittyä myös palvelujen hyvällä saatavuudella. Sama ilmiö korostuu myös ikäryhmässä (15-49 -v. ja erityisesti 50-64 v.), jossa erot maan keskiarvoon ja vertailuryhmän muihin kuntiin kasvavat entisestään. Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja on ikäryhmässä 0-15 v. vähemmän, mutta ikäryhmässä 25-64 hiukan enemmän kuin koko maassa keskimäärin. Ikävakiointu tuki- ja liikuntaelinsairausindeksi on Muuramessa vertailuryhmän alhaisin. Työkyvyttömyyseläkettä saavien osuus 25-64 v. väestöstä on Pirkkalan jälkeen alhaisin. Ikävakioidun mielenterveysindeksin osalta Muurame on Limingan ja Pirkkalan jälkeen vertailuryhmän paras kunta. Mielenterveyden ja käyttäytymishäiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavien 25-64 v. osuus vastaavan ikäisestä väestöstä on vertailuryhmän pienin. Sama koskee mielenterveysperusteisia sairauspäivärahoja.

4. Peruskoulun päättävä nuoriso (8. ja 9. luokan nuoret)

Päivittäin tupakkatuotteita tai sähkösavukkeita käyttävä osuus 8. ja 9. luokan nuorista on vertailuryhmän keskitasoa ja lähellä koko maan keskiarvoa. Laittomia huumeita kokeillen osalta keskiarvo on selkeästi vertailuryhmän korkein ja poikkeaa koko maankin keskiarvosta. Tilanne on heikentynyt nopeasti, sillä vielä v. 2017 tilanne oli Laukaan jälkeen vertailuryhmän paras ja selkeästi parempi kuin koko maan tilanne. Viimeiset tiedot ovat vuodelta 2019 eikä vuoden 2018 tietoja ole mitattu. Kyseessä saattaa olla yhden vuoden tilastopikkeama, mutta havainto on huolestuttava. Terveystilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi kokevien osuus on vertailuryhmän huonoin ja koko maan keskiarvon ylittävä. Niiden osuus, joilla ei ole yhtään läheistä ystävää on vertailuryhmän pienin. Myös ero koko maan keskiarvoon on selvä. Myönteinen kehitys on ollut jatkuvaa vuodesta 2013. Ylipainoa esiintyy hiukan harvemmin kuin koko maassa keskimäärin. Vanhempien liiallinen alkoholinkäyttö on aiheuttanut ongelmia useammalle nuorelle kuin missään muussa verrokkiryhmän kunnassa. Tätä on mitattu vain v. 2017, jolloin tilanne oli verrokkiryhmän keskitasoa ja v. 2019. On mahdollista, että jälkimmäisen osalta kyseessä on tilastopikkeama.

5. Yleistilanne

Vertailuun poimittujen indikaattorien perusteella Muurame erottuu lähtökohtaisesti myönteisesti verrokkiryhmänsä joukossa ja verrattuna koko maan keskiarvoon. Yleisilmeeltään nuorekas, koulutettu ja terve väestö työllistyy hyvin ja hyvinvoiva toimintaympäristö mahdollistaa palvelujen hyvän saatavuuden. Näiden indeksien osalta harvat ongelmakohdat näyttäisivät liittyvän lähinnä päihteiden käyttöön.

5 Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi sekä investoinnit

Hyvinvointikertomuksella seurattavia painopisteitä, tavoitteita tai toimenpiteitä ei ole määritelty aiemmissa hyvinvointikertomuksissa, joten tässä tarkastelussa on käytetty aiemmin esitellyn, vuosille 2016-2021 kuntastrategian painopisteitä ja niiden toteuttamiseen liittyviä toimenpiteitä. Lisäksi on arvioitu lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman mukaisten tavoitteiden toteutumista. Lisäksi on huomioitava, että strategisia tavoitteita ja painopisteitä on vuosittain seurattu tilinpäätöksissä.

Muuramen kunnan strategiset painopisteet ovat hyvinvointi ja palvelut sekä elinvoima ja kestävä kasvu. Elinvoiman ja kestävä kasvun osalta strategiset kärjet ovat: yrittäjäaktiivinen elinkeinopolitiikka, innovatiivisuuden mahdollistava toimintaympäristö, toimiva ja esteettinen elinympäristö sekä positiivinen Muurame –brändi. Hyvinvoinnin ja palveluiden osalta strategiset valinnat puolestaan ovat tehokas ennaltaehkäisy ja hyvinvoinnin sekä elämänlaadun edistäminen, joustavat, oikea-aikaiset ja vaikuttavat palvelut sujuvan arjen turvaamiseksi sekä oppimisympäristöjen kehittäminen ja osaamisen hyödyntäminen.

Valtuuston tekemiä strategisia valintoja on painotettu kunnan toiminnassa ja toiminnan suunnittelussa. Etenkin strategiakauden alkupuolella valtuuston hyväksymät painotukset saatiin hyvin liikkeelle. Hyvinvoinnin ja palveluiden osalta painotukset ovat olleet oikeita ja viimeistään korona-aika on osoittanut, että kunnalla on ollut valmius siirtyä esimerkiksi oppimisympäristöjen osalta nopeasti tilanteen vaatimiin erityisjärjestelyihin. Myös kunnan palvelut ovat pääosin olleet oikea-aikaisia ja vaikuttavia. Tätä vahvistaa myös erilaiset kyselyt, joita palveluiden käyttäjille on osoitettu. Kunnan hyvinvoinnin edistäminen on ollut onnistunutta, vaikka siihen ei ole erityisesti panostettu eikä siitä ole riittävässä laajuudessa raportoitu. Toiminta on kuitenkin ollut monipuolista ja eri ikä- ja asiakasryhmät huomioivaa. Koska hyvinvoinnin edistäminen on ollut jo kunnan strategisena valintana, on luonnollista, että sen sisällyttäminen myös toimintaan on ollut luonnollista. Siihen nähden voidaan pitää kuitenkin epäonnistumisena, että hyvinvoinnin raportointi ja systemaattinen seuranta on ollut turhan harvojen vastuulla eikä siihen ole riittävässä määrin panostettu.

Elinvoiman ja kestävä kasvun osalta kunnan rooli ja maine yrittäjämyönteisenä- ja aktiivisena kuntana on edelleen vahva. Kunta on jatkuvasti yrittäjyyden osalta tehdyissä vertailuissa kärkisijoilla. Kunnan maanhankinta ja kaavoitus on ollut aktiivista ja strategiakaudella on onnistuttu tarjoamaan niin hyviä asuinalueita kuin houkuttelevia yritystontteja. Kunnan asukasluku on tarkastelujakson aikana noussut ja yritys- ja liiketonttien kysyntä on pysynyt tasaisena. Kuntaan on tullut myös aiempaa laajempaa palvelutarjontaa. Samaan aikaan kuitenkin aivan tarkastelukauden loppuvaiheessa kunnallisessa päätöksenteossa on noussut esiin asioita, jotka jatkuessaan voivat vaarantaa sekä kunnan hyvän maineen että kunnan kasvun taustana olevan innovatiivisuuden ja rohkeuden. Valtuuston hyväksymät arvot ovat luovuus ja rohkeus, joiden toteuttamiseen liittyen on ollut havaittavissa kyseenlaistamista. Valtuuston onkin hyvä seuraavalla valtuustokaudella pohtia, ovatko nyt valitut valtuuston vuonna 2016 asettamat arvot edelleen ajankohtaisia vai onko näiden osalta syytä muuttaa painotuksia.

Strategisten painopisteiden rinnalla on valittu viisi läpileikkaavaa teemaa, joiden tulisi näkyä kaikessa kunnan toiminnassa. Näitä ovat tasapainoinen talous, muuntautumiskykyinen ja kokeileva organisaatio, uuden teknologian hyödyntäminen, vastuullinen, aktiivinen ja osallistuva kuntalainen sekä Liikkuva Muurame -toiminta.

Kunnan talouden tasapainon voidaan katsoa säilyneen ja jopa parantuneen. Kunnassa ei ole kattamatonta alijäämää vaan päinvastoin varsin vahvasti ylijäämäinen talous. Lainamäärä on kasvussa, mutta se on edelleen varsin hyvä verrattuna muihin kuntiin. Lisäksi veroprosentit on pystytty pitämään varsin maltillisina eikä veronkorotuksiin ole tarvinnut ryhtyä koko tarkastelukaudella. Taustalla on ollut varsin tiukka menokuri ja raamibudjetointi, mikä on pääosin pitänyt. Lisäksi on huomattava, että myös talousarviot ovat toteutuneet varsin hyvin.

Muuntautumiskykyinen ja kokeileva organisaatio on yksi keskeisimmistä menestyvän organisaation perusasioista. Muuntautumiskyky liittyy ympärillämme tapahtuvaan muutokseen ja kykyyn reagoida sen

mukanaan tuomiin asioihin. Kokeilemisen oalta keskeinen lähtökohta liittyy virheiden ja epäonnistumisten sietämiseen ja niiden korjaamiseen. Mikäli organisaation toimintakulttuuriin pääsee pesiytymään virheiden välttämistä edistävä toimintakulttuuri, jää kokeilemiseen ja kokeilukulttuuriin liittyvät mahdollisuudet käyttämättä. Strategiakauden aikana Muuramen kuntaa on käytetty valtakunnallisesti esimerkkinä luovan, muuntautumiskykyisen ja rohkean kunnan mallista ja kunta onkin ollut mukana kokeilukuntien verkostossa viemässä kokeilukulttuuria eteenpäin. Myös tältä osin päätöksenteossa tapahtuneet muutokset ovat kuitenkin jäädyttäneet ja osin estäneet hyvin liikkeelle saadun kokeilemisen ilmapiirin ja samalla uusien innovaatioiden kehittämisen. Kunta olisi kuitenkin kokonsa ja päätöksentekohistoriansa näkökulmasta erinomainen toimija jatkossakin kuntien kokeilutoiminnassa.

Uuden teknologian hyödyntäminen, jolla tarkoitetaan kuntastrategiassa digitalisaatiota, on varsin monitahoinen ilmiö. Muuramen kunta ei ole millään mittareilla tarkasteltuna ollut etulinjassa uusien innovaatioiden käyttöönotossa asiakasrajapinnassa ja kuntaisten palveluissa, mutta ict-järjestelmien osalta on jo pitkään tehty kehitystyötä, mikä on nyt strategiakaudella mahdollistanut uusien järjestelmien ja toimintojen käyttöönoton. Samalla on tietysti huomioitava, että myös tuotteet, joita loppukäyttäjille voidaan tarjota, ovat kehittyneet. Teknologiaa on otettu käyttöön voimakkaasti etätöiden edellytysten kehittämisessä sekä koulun ja varhaiskasvatuksen palveluissa. Näin olleen vuonna 2020 iskeneeseen pandemiatilanteeseen pystyttiin reagoimaan varsin nopeasti ja tehokkaasti. Myös taloushallinnon ja henkilöstöhallinnon osalta uudet ohjelmistot ovat tuoneet käytettävyyttä ja ominaisuuksia, joita ei aiemmissa järjestelmissä ollut. Kuntalaisille suunnataan yhä enemmän palveluita ja eri palveluissa on jatkuvasti kehityksessä uusia kuntalaisia palvelevia sovelluksia. Hyvinvoinnin näkökulmasta myös valtakunnalliset järjestelmät ovat parantuneet ja kuntalaisilla on nykyisin varsin kattavasti pääsy omiin tietoihinsa. Myös palvelupuolella erilaiset etävastaanotot ja sähköisen asioinnin menetelmät ovat laajentaneet ja monipuolistaneet palvelutarjontaa.

Kuntastrategiassa yksi keskeinen kuntalaisten hyvinvoinnin painopiste on vastuullinen, aktiivinen ja osallistuva kuntalainen. Painotuksella on tavoiteltu sitä, että kunta tarjoaa kuntalaisten hyvinvoinnille puitteet, mutta lopulta jokainen yksilö on itse vastuussa siitä, miten hyödyntää niitä puitteita, joita sujuvalle arjelle on tarjottu. On selvää, että osa kuntalaisista tarvitsee tukea omaan elämäänsä mitä erilaisimmista syistä. Osalla avun ja tuen tarve on lähes pysyvää, osalla se voi olla hyvinkin lyhytaikaista. Osallistuminen ja aktiivisuus ovat asioita, joihin voidaan kannustaa, mutta lopulta jokainen hyödyntää mahdollisuuksia oman henkilökohtaisen motivaation tai edellytystensä perusteella. Oleellista on kuitenkin hyvä ja avoin tiedotus, jolla tuotetaan tietoa tarjolla olevista mahdollisuuksista. Tavoitteen toteutumisen arviointi on haastavaa, koska osa osallistuu varsin aktiivisesti tarjottuihin tapahtumiin, osa taas erilaisiin aktiviteetteihin osallistuvista ei juurikaan käytä kunnan tarjoamia mahdollisuuksia. Tai ainakaan niistä ei ole saatavissa nykyisillä tiedonkeräysmenetelmillä tietoa (esim. ulkoliikuntapaikat, kevyen liikenteen väylät, kuntarajat ylittävä harrastustoiminta, kotona tapahtuva harrastustoiminta yms.). Toisaalta myöskään sellaisista henkilöstä, joilla ei ole otetta elämästään ei saada välttämättä tietoon, ellei heillä ole jotain muuta palvelutarvetta, jonka kautta tämän tyyppiset haasteet nousevat esiin.

Muuramen kunnan kuntastrategiassa 2016-2021 on Liikkuva Muurame –toiminnan kehittäminen läpileikkaavana teemana hallintokuntien yhteistyöllä koskettaen kaikkia ikäluokkia. Toisena strategisena tavoitteena on hyvinvointi ja palvelut, joiden sisältö käsittää tehokkaan ennaltaehkäisyn ja hyvinvoinnin sekä elämänlaadun edistämisen. Liikunta tukee eri-ikäisten asukkaiden terveyttä, toimintakykyä ja elämänlaatua. Päämääränä on vastuullinen, aktiivinen ja osallistuva kuntalainen sekä seniorien osalta lisäksi myös hyvä elämä omassa kodissa, ikääntyneenäkin. Liikkuva ja hyvinvoiva muuramelainen lapsesta ikäihmiseen, erityisryhmät huomioiden.

Liikkuva Muurame -toiminta käynnistettiin vuonna 2014 perusopetusikäisten toiminnalla ja laajennettiin seuraavana vuonna varhaiskasvatusikäisiin. Vuonna 2016 toimintaa laajennettiin edelleen aikuisten ja senioreiden kohderyhmään ja 2017 lukiolaisiin. Näin kuntalaisille on luotu liikunnallinen hyvinvoinnin polku lapsuudesta seniori-ikään. Kaikkien eri ikäryhmien toiminnan kehittämistä ohjaavat erilliset ohjausryhmät. Ohjausryhmät ovat laatineet vuosittain etenevät kehittämissuunnitelmat ja seuranneet niiden toteutumista. Kehittämistoiminnan avulla käynnistetyt toimintatavat ja käytänteet siirretään asteittain pysyviksi

käytänteiksi.

Painopistealueet vuosittain:

Perusopetus/ liikkuva koulu

2014-2015/ käynnistys, välituntiliikunta, henkilöstön koulutus ja motivointi

2015-2016/ koulupäivän rakenteen muutostyö, koulu-kotiyhteistyö

2016-2017/välituntiliikunnan vakiinnuttaminen, yhteistyö järjestöjen kanssa, koulu-kotiyhteistyö, henkilöstön osaamisen lisääminen ja koulutus

Liikkuva varhaiskasvatus

2015-2016/varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen, Liikkuva varhaiskasvatus -toiminnan käynnistys, henkilöstön liikunnallinen täydennyskoulutus (2015/Rajalan ja Leikarin henkilökunta 49 hlöä.

2016/Muut yksiköt ja perhepäivähoitajat 34 hlöä.)

Työikäisten ja seniorien Liikkuva Muurame -toiminta

2016/kohderyhmälle suunnattua matalan kynnyksen liikuntaan aktivoivan toiminnan organisointi. Toimintamuotoina ryhmä- ja kuntosaliliikunta, eri vesiliikuntamuodot sekä luontoliikunta. Yhteistyön kehittäminen sosiaali- ja terveyspalveluiden ja kolmannen sektorin järjestöjen kanssa. Liikunnan olosuhteiden ja välineiden laadun parantaminen ja henkilöstön täydennyskoulutus

Monipuoliset palvelut lasten uinninopetuksessa näkyvät positiivisesti valtakunnallisissa tilastoissa. Kuntastrategiassa lasten uinninopetukselle on asetettu kovat tavoitteet. Tavoitteena on Muuramen 6. luokkalaisten 100 prosenttinen uimataito pohjoismaiden uimataitotestissä. Tavoitteessa olla varsin lähellä. Vuonna 2013/96,26 %, 2014/99,27 %, 2016/99,3 %(vuonna 2015/uimahallin peruskorjaus).

Seuratoiminnan avustusta myönnettäessä on painotettu lasten ja nuorten liikunnan osuutta. Sinettiseura-laatusertifikaatin huomioimisella kannustetaan urheiluseuroja panostamaan toiminnan laatuun. Lisäksi nuoria on kannustettu tavoitteelliseen kilpaurheilun harrastamiseen urheilustipendien ja tunnustuspalkintojen avulla.

Kaikkia Liikkuva Muurame –toimintoja on tukenut panostus olosuhteisiin, joissa onkin otettu tärkeitä kehittämisaskeleita. Uimahalli-kuntosalin peruskorjaus (2015), Koulumäen (v. 2014-2017) ja Kinomaan (2017-2019) lähiliikuntapaikat sekä jalkapallon tekonurmen peruskorjaus (2018).

Kunnan puolelta edellä mainittujen tavoitteiden toteutuminen vaatii panostuksia tekniikan, olosuhteiden ja etenkin henkilöstön osalta. Kunnan henkilöstö on keskeisessä roolissa toteuttamassa valtuuston asettamia strategisia tavoitteita. Tässä hyvinvointikertouksessa ei kuitenkaan paneuduta kunnan työntekijöiden osuuteen syvällisesti, vaikka heidän roolinsa ja vaikutuksensa kuntalaisten hyvinvointiin on äärettömän tärkeä.

Tarkastelujaksolla kunnan suurimmat rakennusinvestoinnit ovat olleet Mäkelänmäen koulun laajennus, Kinkomaan koulun uudisrakennus sekä uimahallin peruskorjaus. Asumiseen liittyen suurimmat panostukset tarkastelujaksolla on tehty Kinkomaan alueelle (Ahvenlampi ja Vitapolis), Seunavuoreen ja Hautalahteen, jotka ovat osaltaan olleet luomassa edellytyksiä kunnan kasvulle.

5.1 Muuramelaisten hyvä arki ja mielekäs tekeminen

Muuramen kunnan strategiassa yksi keskeinen teema on kuntalaisten oma vastuu omasta tekemisestään. Strategian pohjautuva keskeinen ajatus on, että kunta tarjoaa puitteet ja edellytykset kuntalaisten hyvään elämään ja kuntalaiset voivat hyödyntää puitteita hyvään elämään.

Kunta tarjoaa eri-ikäisille laajat palvelut ja tuen arjen toiminnan tueksi. Lakisääteisten peruspalveluiden

lisäksi kunta tarjoaa etenkin vapaa-aikaan laajat harrastus- ja toimintamahdollisuudet. Tätä täydentää yritysten ja erilaisten yhteisöjen tarjoamat monipuoliset palvelut, joilla varmistetaan palveluiden saatavuus oman kunnan alueelta. Lisäksi Jyväskylän seutu kokonaisuutenaan laajentaa ja mahdollistaa monia hyvän arjen tekijöitä.

Kunnan alue on kooltaan varsin kompakti ja kaikki palvelut ovat kohtuullisten etäisyyksien päässä. Koulu- ja päivähoitopalvelut pystytään hoitamaan pääosin lähipalveluna tai esimerkiksi vanhempien työmatkoille osuvina palvelupaikkoina. Myös ylikunnallinen yhteistoiminta ja yksityiset palvelut osaltaan lisäävät perheiden mahdollisuuksia.

Kunnassa järjestetään sekä kunnan että erilaisten toimijoiden puolesta virkistys ja tukitoimintaa esimerkiksi kotona lapsia hoitaville (perhekerhot, avoimet päiväkodit, lastenhoitoapu yms.) tai vanhuksille (liikuntaryhmät, retket, kerhot, päivätoiminta yms.). lapsille järjestetään erilaista harrastustoimintaa sekä kunnan että yhdistysten puitteissa niin kulttuurin kuin liikunnan saralla. Lisäksi useilla muilla toimijoilla on erilaista harrastustoimintaa lapsille ja nuorille. Myös erilaisia avoimia harrastuspaikkoja (skeittiparkki, ulkokentät, lähiliikuntapaikat, kirjastot, bänditilat) on tuotu varmistamaan mahdollisuus aktiiviseen elämään.

Muuramessa luonto ja sen tarjoamat puitteet ovat keskeisessä asemassa kuntalaisten arkea ja jaksamista. Kaikki asuinalueet keskustan asuinalueita myöden ovat lähellä virkistyspaikkoja ja vesistöt ovat lähes jokaisen ulottuvilla kohtuullisen matkan päässä. Aluerakentamisella on varmistettu, että kaikilla kuntalaisilla on helppo pääsy luontoon ja vesistöjen äärelle. Kunnassa on lukuisia uimapaikkoja ja hoidettuja ulkoilureittejä. Kevyen liikenteen verkosto toimii pääosin hyvin, joskin Kinkomaan ja muutoinkin Jyväskylän suuntaan kevyen liikenteen väylissä on parannettavaa.

Kunnassa on eri tavoin esiin nousevaa varsin vilkasta harrastustoimintaa, joka tuottaa myös esimerkiksi teatterin, konserttien ja urheilutapatumien myötä myös kuntalaisille elämyksiä. Lisäksi kunta itsekin järjestää laadukkaita tapahtumia ja tilaisuuksia kuntalaisten iloksi. Kunnan alueelta löytyy nykyään erinomaiset kaupalliset palvelut, joita on etenkin viime vuosikymmenellä saatu parannettua. Myös liikenneyhteydet niin omalla autolla kuin julkisella liikenteellä ovat erinomaiset pois lukien ilta-aikoja, jolloin julkisen liikenteen palveluväli on toistaiseksi varsin haasteellinen.

6 Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset

Muuramelaisten hyvinvointi on pääsääntöisesti hyvällä tasolla ja palvelut on voitu tarjota laadukkaasti ja oikea-aikaisesti, Taloudellisesta näkökulmasta ajateltuna paine palveluiden kustannusten osalta on nousemaan päin ja jo pelkästään uuden sairaalan aiheuttamat kustannuspaineet ovat merkittäviä. Lisäksi kun on tiedossa, että kuntatalouden haasteet lähivuosina ovat koko maassa merkittäviä, tulee palveluiden oikea-aikaisuuteen ja kustannustehokkuuteen keskittyä toden teolla.

Indikaattorit osoittavat, että Muuramessa kuntalaisten hyvinvointi on pääsääntöisesti hyvällä tasolla verrattuna niin maakuntaan kuin oman kokoisiin verrokkikuntiin. Oikeastaan ainoa erityisesti esiin nouseva huolestuttava tekijä tarkastelukaudella on toisen asteen opiskelijoiden kokemat ongelmat hyvinvoinnissaan, mitä kehitystä on tarpeen seurata ja tarvittaessa puuttua. Viimeisimmät kouluterveyskyselyt tosin näyttävät, että aiempien kyselyiden perusteella tehdyillä toimenpiteillä on ollut positiivisia vaikutuksia toisen asteen opiskelijoiden jaksamiseen. Toisaalta oppilashuollon tehtäviin on ollut samanaikaisesti varsin haasteellista saada rekrytoitua uutta työvoimaa.

Muuramen kunnan osalta ikärakenteen muutos on ollut merkittävä muutostrendi ja se tulee edelleen vahvistumaan. Etenkin viime vuosien alhainen syntyvyys on koko maata koskettavana kehityssuuntana merkittävä tekijä kuntarakenteessa, jota ainakin tähän saakka on tasannut kunnan muuttovoitto. Kunnan asukasluvun kasvattaminen onkin keskeinen tavoite, jolla varmistetaan kunnan elinkelpoisuus ja palveluiden korkea laatu. Tavoitteena tulisi olla ennen kaikkea nuorten perheiden määrän lisääminen.

Päätöksentekokyky on poliittisen päätöksenteon osalta kaikkien keskeisin kunnan elinvoimatekijä ja sen säilyttämiseen ja kehittämiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Vaikka päätöksenteko on ollut viime vuosiin saakka sujuvaa, on kunnan johtamisen ilmapiirissä havaittavissa uudentyyppisiä tekijöitä, jotka voivat laajentuessaan vaarantaa hyväksi koetun ja kunnan menestyksen osalta. Toimiva päätöksenteko ei ole itsestäänselvyys. Pahimmillaan maineenhallinnan epäonnistuminen alkaa vaikuttamaan kuntamaineeseen, mikä vaikuttaa väestönkasvuun negatiivisesti. Sillä voi olla merkitystä myös henkilöstön saatavuuteen ja sitä kautta palveluiden laadun heikkenemiseen. Tämä taas osaltaan heikentää kunnan kilpailukykyä.

Kunnalta puuttuu tällä hetkellä laaja-alainen terveyden edistämistyön organisointi ja sitä myöten sen resurssointi. Terveystiedon johtaminen on liian harvoissa käsissä ja sen parantamiseen suuntavista toimenpiteistä ja tavoitteista ei ole ollut mitään laajempaa näkemystä. Tämä ei tarkoita sitä, etteikö kunnassa tehtävä terveydenedistämistyö olisi hyvää ja oikeansuuntaista, mutta millään tavoin sitä ei voida pitää erityisen johdettuna tai suunnitelmallisena. Terveystiedon edistämisen panostuksilla on kuitenkin saatavissa niin taloudellisia kuin yksikkötasolla hyvinvointiin liittyviä hyötyjä, jotka olisi syytä tunnustaa ja johtaa nykyistä paremmin. Vaikka kunnanhallitus vastaa lain nojalla hyvinvointikertomuksen laatimisesta, ei sillä ole sen johtamiseen työkaluja.

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VALTUUSTOKAUDELLE 2021 - 2025

Vuosille 2021-2025 ajoittuva hyvinvointisuunnitelma tulee päivittää strategian päivittämisen yhteydessä. Tällöin on tiedossa myös sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamisen aikataulusuunnitelma ja sen mahdolliset vaikutukset kuntien tehtäviin. Lisäksi tällöin hyvinvointisuunnitelma voidaan linkittää valtuuston hyväksymiin strategisiin linjauksiin. Selvää on kuitenkin, että kunnille jää jatkossakin varsin merkittävä rooli ja vastuu hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen tehtävissä. Sosiaali- ja terveystoimella on ollut perinteisesti vahva rooli asiassa, mutta uudistus on hyvä nähdä muiden toimialojen osalta mahdollisuutena luoda jotain uutta sisältöä hyvinvoinnin kokonaisuuteen. Jatkossa on keskeistä se, miten yhteistyö ja vastuunjako mahdollisten uusien hyvinvointialueiden kanssa hoidetaan.

Maakunnallista hyvinvointisuunnitelmaa on valmisteltu viime vuosien ajan ja toivottavaa on, että sen osalta ohjelma saadaan valmiiksi uuden valtuustokauden alkuun mennessä. Maakunnalliset linjaukset tulevat osaltaan tuomaan kuntien välille yhtenäisiä tavoitteita, joita kuntien omissa hyvinvointisuunnitelmissa on syytä huomioida.

Nykyisen strategian pohjalta nousee esiin kuitenkin asioista, jotka jo nyt on hyvä huomioida vuosille 2021-2025 ulottuvalle suunnittelukaudelle. Korona-kriisin myötä on selvää, että maailma ja ennen kaikkea työelämä on muuttunut radikaalisti. Etätyöstä ja sähköisistä kokouksista tulee uusi normaali, mikä monilla aloilla vaikuttaa kuntalaisten arkeen. Työyhteisöt menettävät joillakin aloilla merkitystä nykyisessä muodossaan, mikä vähentää ihmisten luontaisia kontakteja. Samaan aikaan työelämä entisestään digitalisoituu, mikä haastaa ihmiset oppimaan uutta. Samalla se vaatii perusvalmiuksia toimia uudelaissa toimintaympäristössä. Kun uusi normaali yhdistää kodin ja työn, itse työ sekä siihen liittyvä ergonomia ja johtaminen ovat aivan uudelaisten haasteiden edessä. Tulevassa hyvinvointisuunnitelmassa olisikin syytä nostaa esiin niitä seikkoja, joilla pystytään tukemaan siirtymää uudelaiseen maailmaan.

Ihmisten arjen hyvinvoinnin kannalta asuinalueiden ja elinympäristön toimivuus on varsin keskeisessä roolissa. Tulevalla suunnittelukaudella tulee jatkaa uusien, vetovoimaisten ja toimivien asuinalueiden ja elinympäristöjen kehittämistä. Näille alueille tulee varmistaa toimivat liikenneyhteydet myös kevyelle liikenteelle ja etsiä keinoja entistä paremmin hyödyntää joukkoliikenteen ratkaisuja vaihtoehtoisina liikkumismuotoina. Tavoitteena tulisi olla jatkuvasti se, että asuinalueiden laajentumisen yhteydessä varmistetaan riittävä palvelutarjonta. Asuntotuotannon ja asumisvaihtoehtojen tulee olla monipuolisia ja erilaisia tilanteita ja tarpeita huomioivia.

Ikäluokista keskeisimpiä painopistealueita tulee tulevallakin suunnittelukaudella olemaan lapset ja ikäihmiset. Lasten ja nuorten osalta laadukkaat peruspalvelut ja monipuoliset hyvät harrastusmahdollisuudet

takaavat suurimmalle osalla lapsista ja lapsiperheistä hyvät edellytykset laadukkaaseen ja hyvään elämään. Näiden lisäksi tulee varmistaa riittävät ja oikea-aikaiset erityis- ja tukipalvelut niille, jotka näitä tarvitsevat tuekseen. Mahdollinen sote-uudistus asettaa myös näiden palveluiden osalta haasteita, koska nykyisillä suunnitelmissa kunnan rooli ja mahdollisuus vaikuttaa sote-palveluiden saatavuuteen muuttuu. Samoin ikäihmisten osalta, joilla sote-palvelut ovat varsin keskeisessä roolissa, toimiva yhteistyö ja jatkuva yhteydenpito hyvinvointialueelle nousevat varsin keskeiseksi asiaksi tulevaisuuden kunnassa. Kunnassa tulee pystyä järjestämään monipuolista ja aktivoivaa toimintaa, jolla tuetaan hyvinvointialueiden työtä ja tuodaan mielekästä tekemistä ikäihmisille.

Koulujen näkökulmasta digitalisaation asettamat haasteet ja mahdollisuudet ovat varsin suuria. Teknologian kehitys luo koko ajan lisääntyviä mahdollisuuksia, mutta samalla pitää muistaa, että tekniikan pitäisi tukea kehitystä, ei ohjata sitä. Lähiaikojen suurin muutos tulee olemaan oppivelvollisuusiän nostaminen 18-ikävuoteen ja sen myötä myös maksuttoman toisen asteen koulutuksen tarjoaminen opiskelijoille. Satsaus tulee olemaan taloudellisesti suuri ja sen läpivienti tulee tapahtumaan seuraavan valtuustokauden aikana vaihteittain.

Työikäisten osalta kunnan tulee omalla aktiivisella toiminnallaan varmistaa toimiva ympäristö yrityksille luoda ja säilyttää työpaikkoja. Kunnan sijainti keskeisellä paikalla kaupunkiseutua luo mahdollisuuksia myös ylikunnalliseen yhteistyöhön työn osalta. Lisäksi elinkeinoelämän osalta kunnan tulee luoda edellytykset yrityksille lisätä erilaisia, myös hyvinvointipalveluita parantavia, palveluita. Työttömien osalta kunnan rooli on tämän hetkisen tiedon mukaan laajenemassa, jolloin esiin nousee jälleen toimiva yhteistyö erilaisissa verkostoissa. Näitä ovat valtion työvoimahallinto, seudulliset toimijat ja yhdistykset sekä jatkossa myös perustettavat hyvinvointialueet.

Kuntalaisille tulee tarjota ja luoda mahdollisuus myös itse tarjota vapaa-ajan palveluita. Liikkuva-Muurame on ollut kunnan strategisena toimintamallina kuluvalle strategiakaudella, mutta se ei tarkoita esimerkiksi kulttuurin tai muiden vapaa-ajan palveluiden tärkeyttä ja merkitystä hyvässä arjessa. Kuntalaisille tuleekin luoda edellytykset ja mahdollisuudet löytää omaa jaksamistaan tukevat vapaa-ajanviettomahdollisuudet. Kunta voi olla tuottamassa näitä toimintoja itse, kunta voi olla tukemassa niitä tilojen tai avuisten muodossa tai ne voivat syntyä kunnasta irrallisina toimintoina, Vapaa-ajan palveluihin on käytettävissä myös yhä enemmän rahaa, mistä johtuen myös erilaisilla kaupallisilla tai yritysmuotoisilla toimijoilla tulee olla mahdollisuudet toimia palveluiden tarjoajina.

Liikkuva Muurame –toiminnan sisältöjen kehittämistä jatketaan yhteistyössä eri palvelualueiden kanssa kattaen koko muuramelaisen asukkaan elämänkaaren.

Lapset, nuoret ja aikuisikäiset muuramelaiset halutaan liikkumaan laajan yhteistyön avulla. Muuramelaiset urheiluseurat ja järjestöt ovatkin ottaneet ison roolin toiminnan järjestämisessä. Valtaosa lasten liikuntaryhmistä on urheiluseurojen toimintaan. Seurojen aktiivisen toiminnan ansiosta tarjonta on myös monipuolista. Vähävaraisten perheiden lasten liikunta- ja muita harrastuksia on tuettu lastensuojelun avoimuuden määrärahoista. –tarkista tämä Päiviltä!

Palvelutarjontaa kehitetään resurssien puitteissa. Liikuntapalvelujen järjestämien ohjauspalvelujen lisäksi jatketaan yhteistyötä terveydenhuollon, sosiaalipalvelujen, yritysten ja järjestöjen kanssa matalan kynnyksen liikuntaryhmien toteutuksessa.

Painopistealueet vuosille 2021-2024:

Perusopetus/liikkuva koulu

Liikkuva varhaiskasvatus

Lukion Liikkuva opiskelu -toiminta

Liikkuva Muurame/ painopistealueet:

Työikäisten ja seniorien Liikkuva Muurame -toiminta

Työikäisten hyvinvoinnin kehittäminen

Kunnan sitoutuminen riittäviin päästövähennyksiin ja varaus riittäviin resursseihin ilmastotoimissa
Vuosittaiset painopisteet:

8 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat

- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2019-2022
- Muuramen kunnan työllistämishjelma 2018-

9 Investointihankkeet lähivuosina

Palveluiden toteuttaminen vaatii asianmukaiset tilat, joissa toimintaa voidaan toteuttaa. Muuramen kunnalla on ollut varsin matala kynnys puuttua erilaisiin sisäilmastoon liittyviin haasteisiin, joista esimerkkinä on vaikkapa Kinkomaan koulun korvaaminen uudisrakennuksella ongelmien ilmettyä. Pääosin kuitenkin investoinnit tehdään kunnan kasvusta ja sitä seuranneesta palvelutarpeesta.

Lähivuosien suurimmat investointi- ja rakennushankkeet liittyvät koulu- ja päiväkotihankkeisiin. Parhaillaan on menossa Isolahden päiväkodin ja koulun laajennus- ja muutostyöt sekä Kinkomaan koulun laajennus. Isolahden hankkeen kokonaiskustannus on noin xx milj. euroa ja se valmistuu xxx. Kinkomaan koulun laajennus puolestaan maksaa xx milj. euroa ja se otetaan käyttöön XXX. Kunnan suurin rakennushanke on Mäkelänmäen koulun uudisrakennus, jonka rakentaminen lähtee liikkeellä kesällä 2021. Hanke toteutetaan vaiheittain siten, että ensin rakennetaan 3-6-luokkalaisille suunnattu uudisrakennus, joka valmistuu vuonna 2023. Tämän jälkeen nykyinen 1970-luvulta peräisin oleva koulurakennus puretaan ja sen tilalle rakennetaan uimahalliin yhteydessä oleva liikuntahalli. Samassa yhteydessä uudistetaan vuonna 20XX rakennettua laajennusosaa esi- ja alkuopetuksen tarpeita vastaaviksi. Koulun uudisrakennuksen kustannusarvio on noin 15 miljoonaa euroa ja se rahoitetaan leasing- tai vuokramallilla. Liikuntahallin kustannus on noin 7 miljoonaa euroa ja siihen on olemassa AVI:n varaus 700 000 euron valtionavustukseen. Koko koulunmäen kokonaisuus on valmiina vuonna 2025.

Lisäksi kunnan investointiohjelmassa on nykyisen paloaseman korvaavat tilat pelastuslaitoksen käyttöön sekä kunnan varikon uudistaminen. Myös ns. Elämäkkaaren kiinteistön tilojen peruskorjaus päivähoitotiloiksi on suunnitelmassa.

10 Hyvinvointisuunnitelma

Erytystä huomiota kiinnitetään tulevaisuudessa seuraaviin kunnan palveluiden kannalta keskeisiin asiakokonaisuuksiin

- Lasten määrän kehitys ja vaikutukset palvelutarpeeseen
- Ikäihmisten määrän kehitys ja vaikutukset palvelutarpeeseen
- Toisen asteen oppilaiden hyvinvointi ja toisen asteen maksuttomuuden toteutus
- Liikuntapaikkarakentamisen eteneminen
- SoTe-uudistuksen eteneminen ja vaikutukset kuntalaisten palveluihin

Kunnanhallitus on 12.4.2021 päättänyt, että osana toiminnan kehittämistä päivitetään kunnan vuosikello. Samassa yhteydessä selvitetään mahdollisuudet määrittellä erillisten hyvinvointitavoitteiden asettamiseen ja

arviointiin liittyvä toimintapa. Aikataulutetun tavoitteenasettelun ja arvioinnin kautta hyvinvointisuunnitelmasta voidaan luoda pysyvä työkalu työnsä aloittavan uuden valtuuston käyttöön.

OSA III VALTUUSTOKÄSITTELY

Täydentyy valtuustokäsittelyn jälkeen.

11 Suunnitelman laatijat

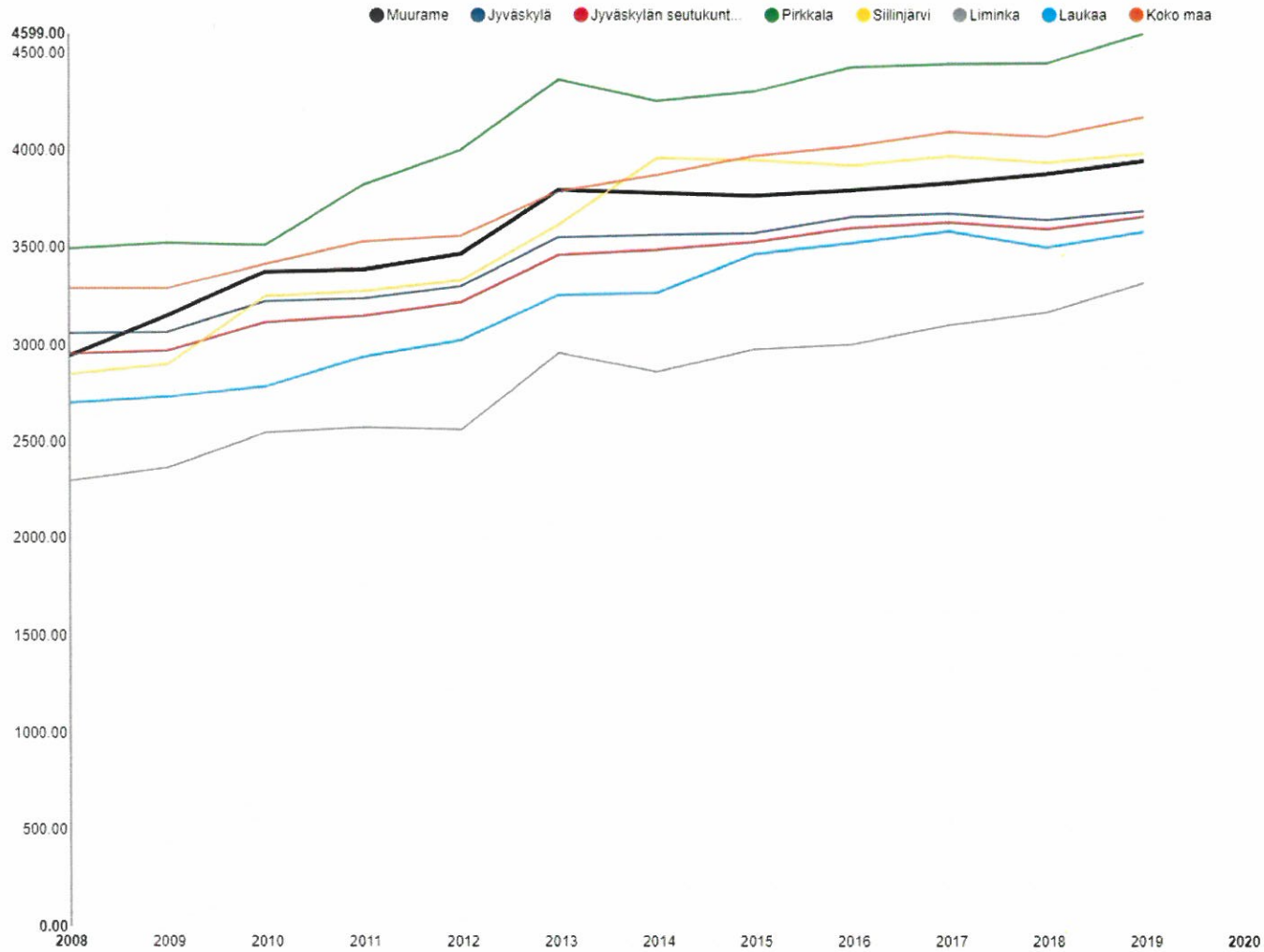
Hallintojohtaja Sami Niemi, puh. 014-659 602

Liikuntajohtaja Hannele Alanära, puh. 014.659 736

Vs. hallintojohtaja Jyri Mäntylä, puh. 040 543 1309

12 Suunnitelman hyväksyminen

INDIKAATTORI: VEROTULOT, EUROA / ASUKAS

Liminka 3311
 Laukaa 3575
 Jyväskylän seutukunta 3652
 Jyväskylä 3681
Muurame 3941
 Siilinjärvi 3979
 Koko maa 4166
 Pirkkala 4599

! Hälytysrajat

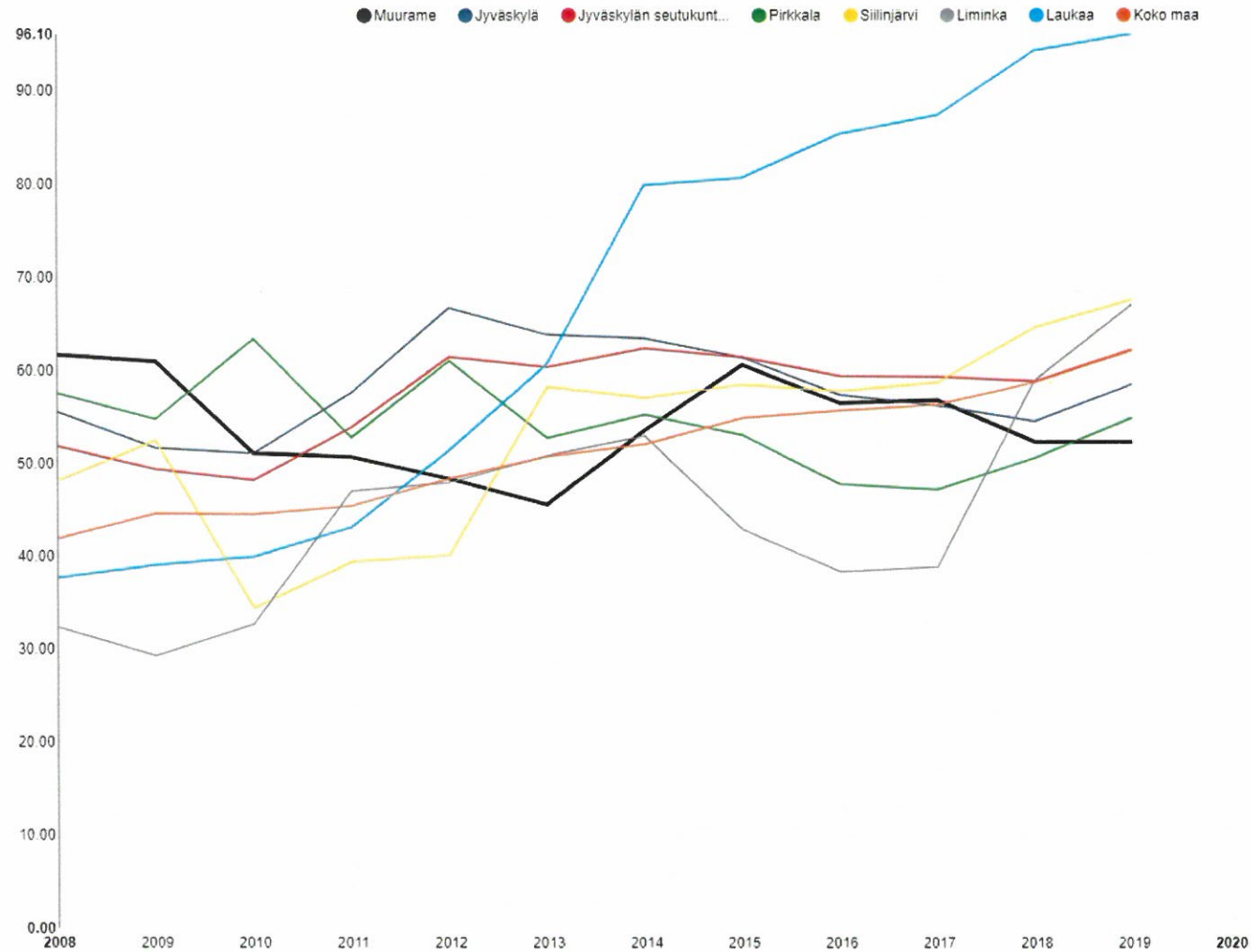
Alaraja

Yläraja

Tavoiteraja

INDIKAATTORI: SUHTEELLINEN VELKAANTUNEISUUS, %

Muurame 52.2
 Pirkkala 54.8
 Jyväskylä 58.4
 Koko maa 62
 Jyväskylän seutukunta 62.1
 Liminka 67
 Siilinjärvi 67.5
 Laukaa 96.1

! Hälytysrajat

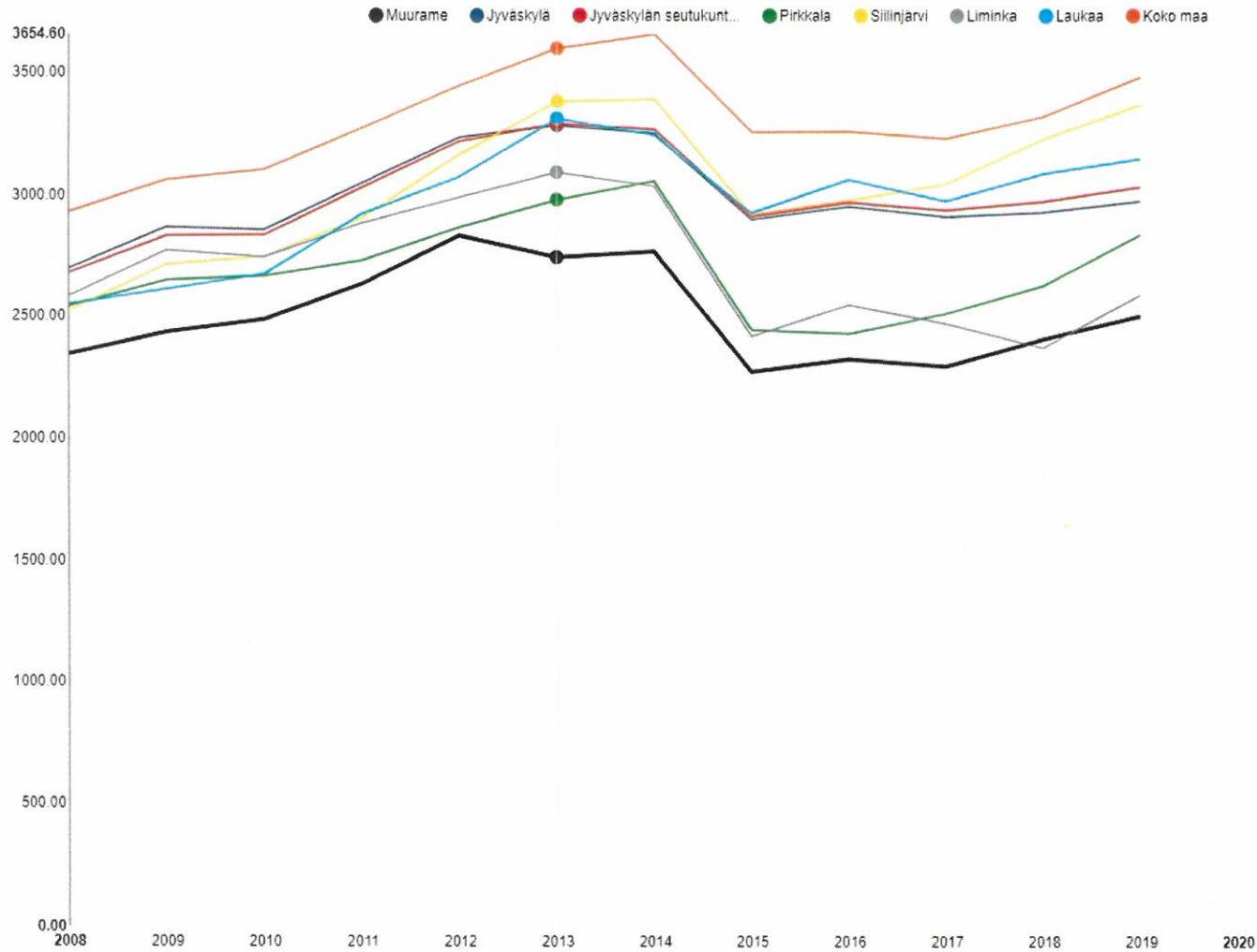
Alaraja

Yläraja

Tavoiteraja

INDIKAATTORI: SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMINNAN NETTOKÄYTTÖKUSTANNUKSET (PL. VARHAISKASVATUS 2015-), EUROA / ASUKAS

Muurame 2497,4
 Liminka 2584,4
 Pirkkala 2832
 Jyväskylä 2969,7
 Jyväskylän seutukunta 3027,1
 Laukaa 3145,3
 Siilinjärvi 3368,9
 Koko maa 3461,7

! Hälytysrajat

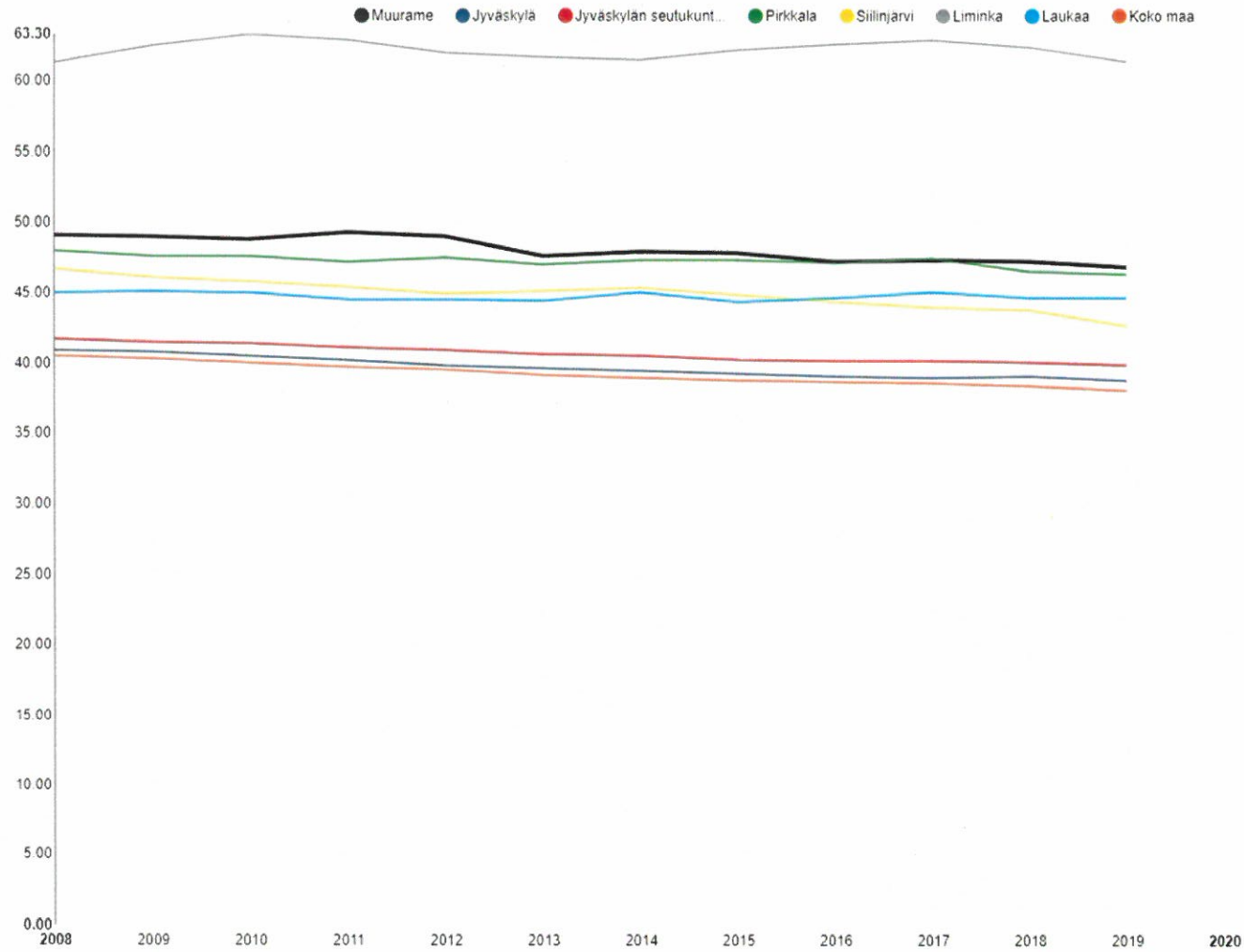
Alaraja

Yläraja

Tavoiteraja

INDIKAATTORI: LAPSIPERHEET, % PERHEISTÄ

Koko maa 38
 Jyväskylä 38,7
 Jyväskylän seutukunta 39,8
 Siilinjärvi 42,6
 Laukaa 44,6
 Pirkkala 46,3
Muurame 46,8
 Liminka 61,4

! Hälytysrajat

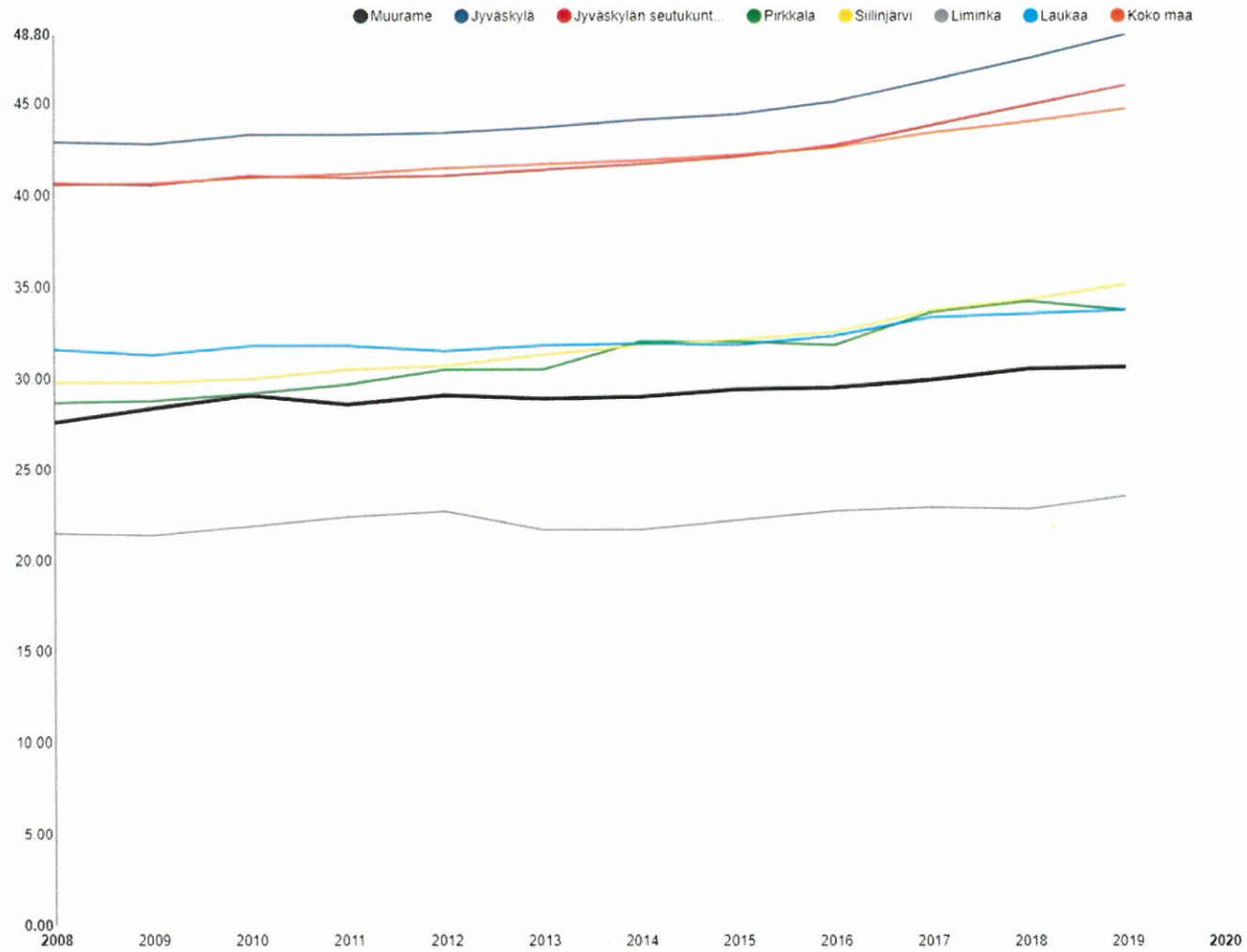
Alaraja

Yläraja

Tavoiteraja

INDIKAATTORI: YHDEN HENGEN ASUNTOKUNNAT, % ASUNTOKUNNISTA

Liminka 23.5
Muurame 30,6
 Pirkkala 33,7
 Laukaa 33,7
 Siilinjärvi 35,1
 Koko maa 44,7
 Jyväskylän seutukunta 46
 Jyväskylä 48,8

! Hälytysrajat

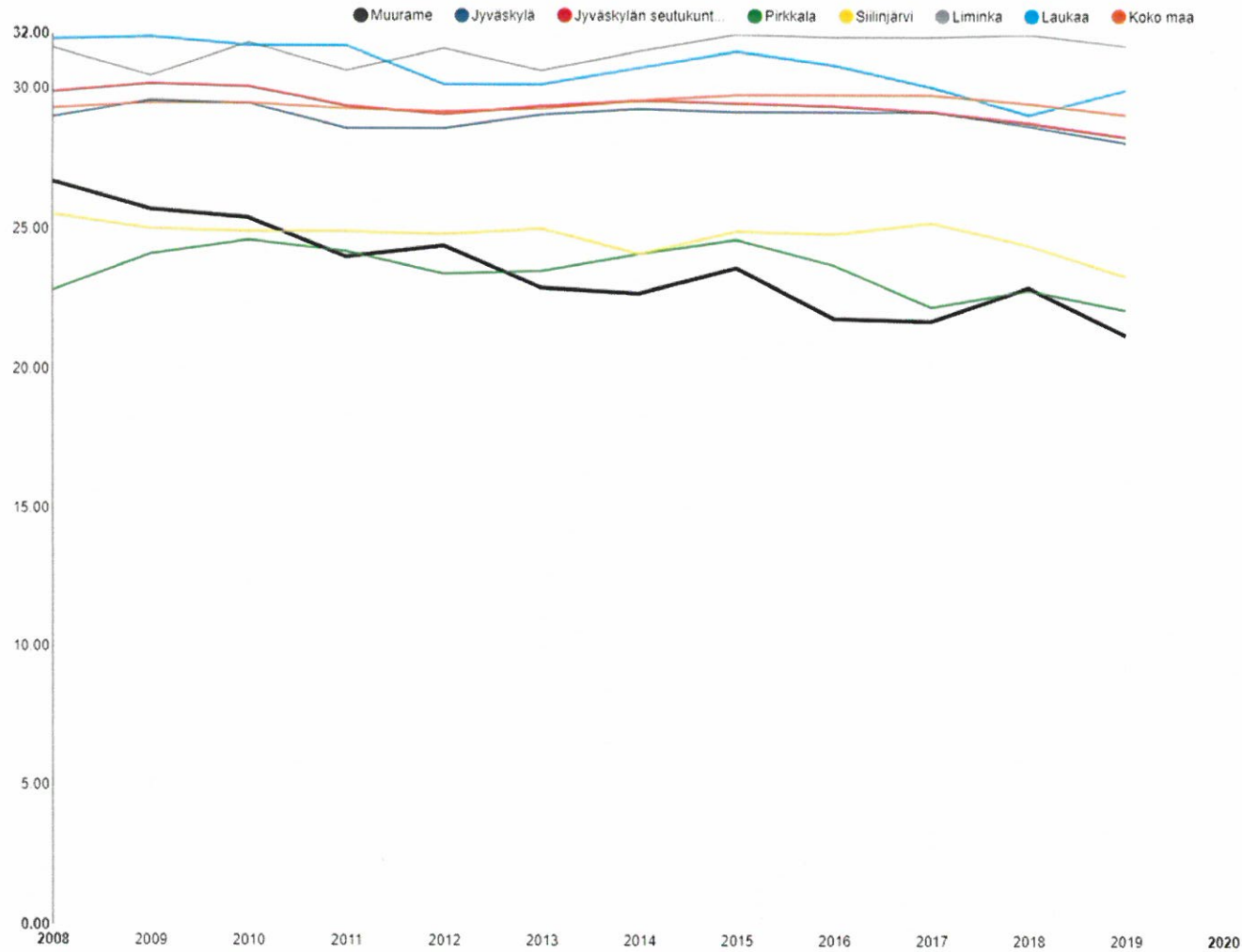
Alaraja

Yläraja

Tavoiteraja

INDIKAATTORI: AHTAASTI ASUVAT LAPSIASUNTOKUNNAT, % KAIKISTA LAPSIASUNTOKUNNISTA

Muurame 21.2
 Pirkkala 22.1
 Siilinjärvi 23.3
 Jyväskylä 28.1
 Jyväskylän seutukunta 28.3
 Koko maa 29.1
 Laukaa 30
 Liminka 31.6

! Hälytysrajat

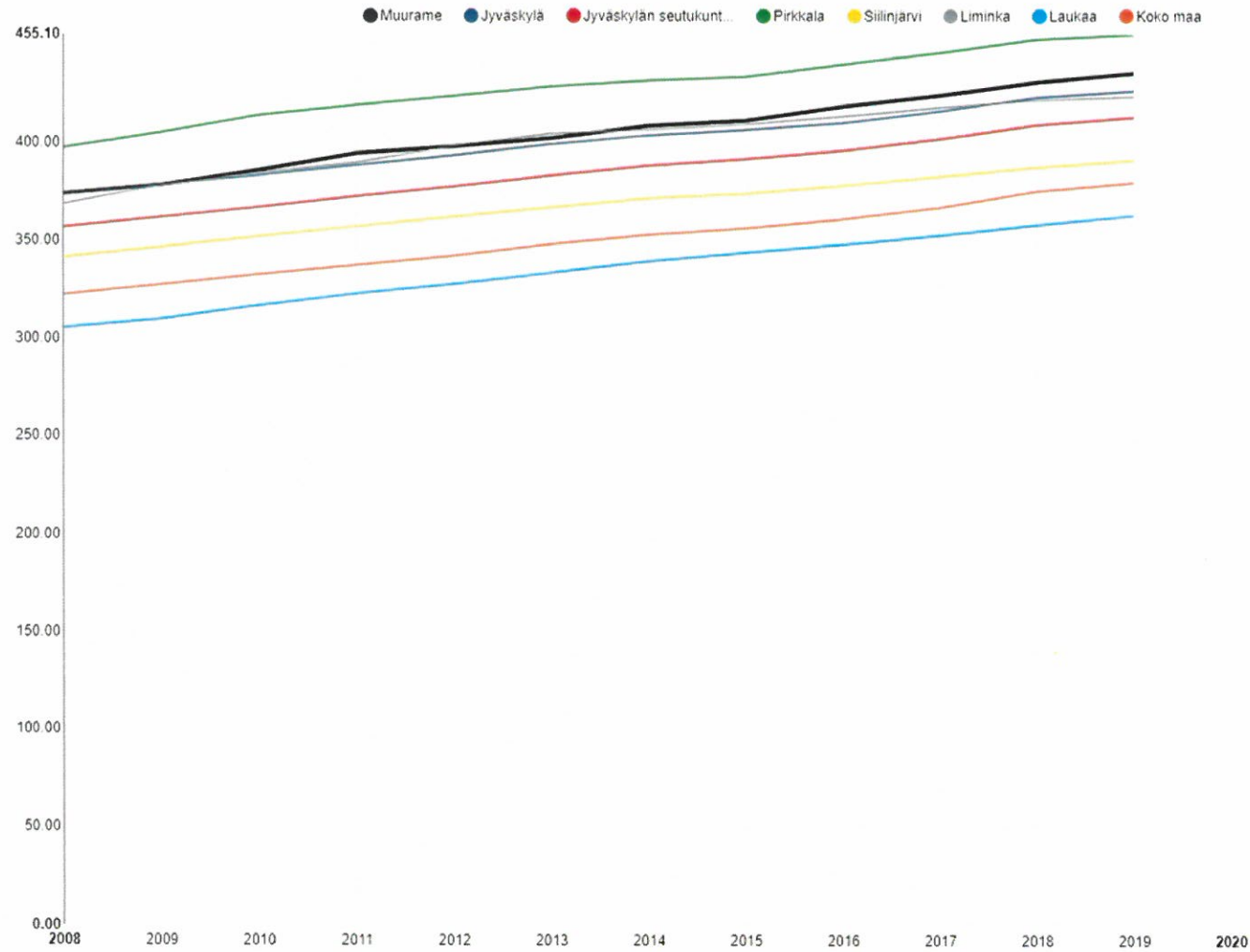
Alaraja

Yläraja

Tavoiteraja

INDIKAATTORI: KOULUTUSTASOMITTAIN

● Kaikki ○ Naiset ○ Miehet

Laukaa 362,6
 Koko maa 379,7
 Siilinjärvi 391,2
 Jyväskylän seutukunta 412,8
 Liminka 423,4
 Jyväskylä 426,4
Murame 435,3
 Pirkkala 455,1

! Hälytysrajat

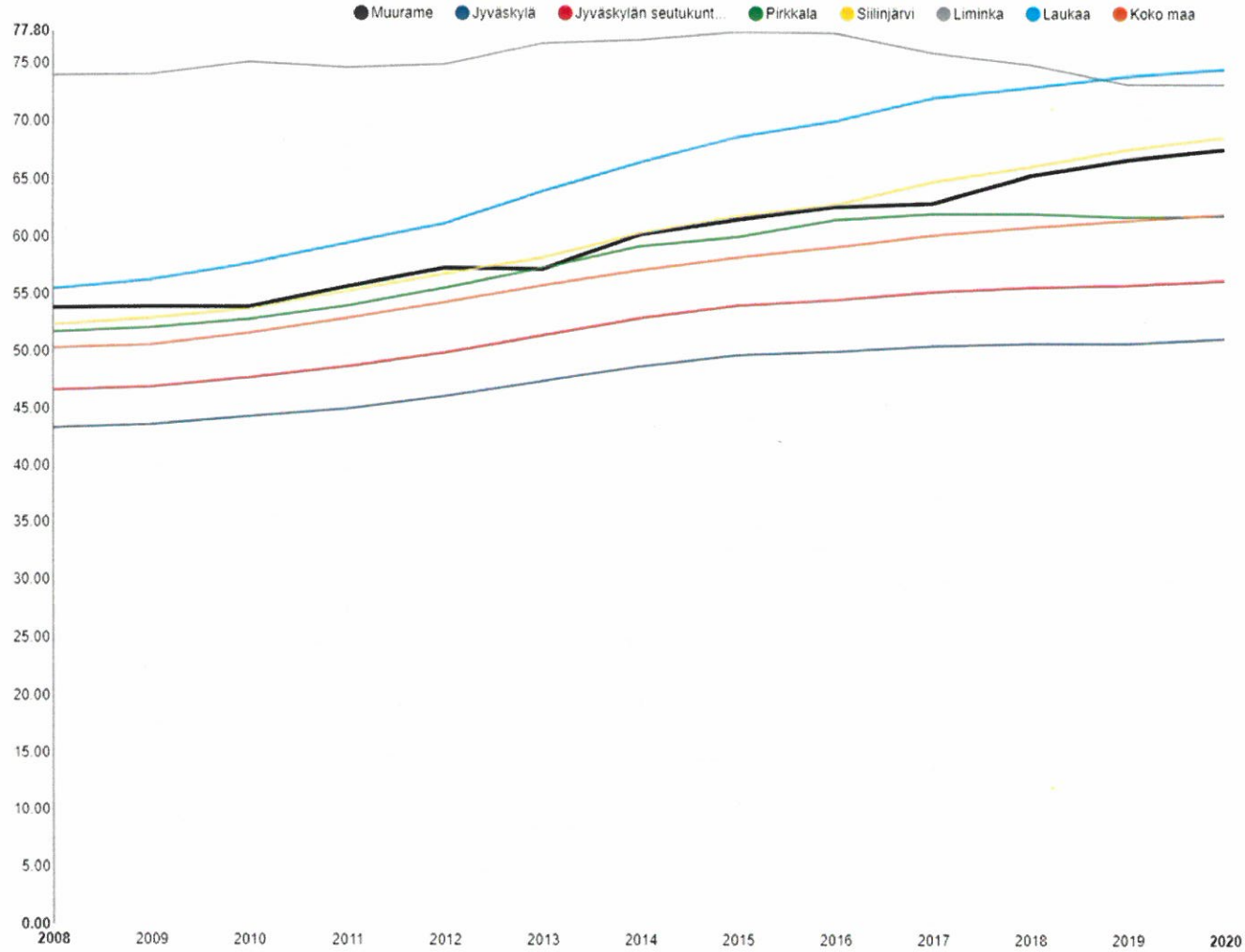
Alaraja

Yläraja

Tavoiteraja

INDIKAATTORI: HUOLTOSUHDE, DEMOGRAFINEN

Jyväskylä 51,1
 Jyväskylän seutukunta 56,2
 Pirkkala 61,8
 Koko maa 61,9
Muurame 67,6
 Siilinjärvi 68,7
 Liminka 73,3
 Laukaa 74,6

! Hälytysrajat

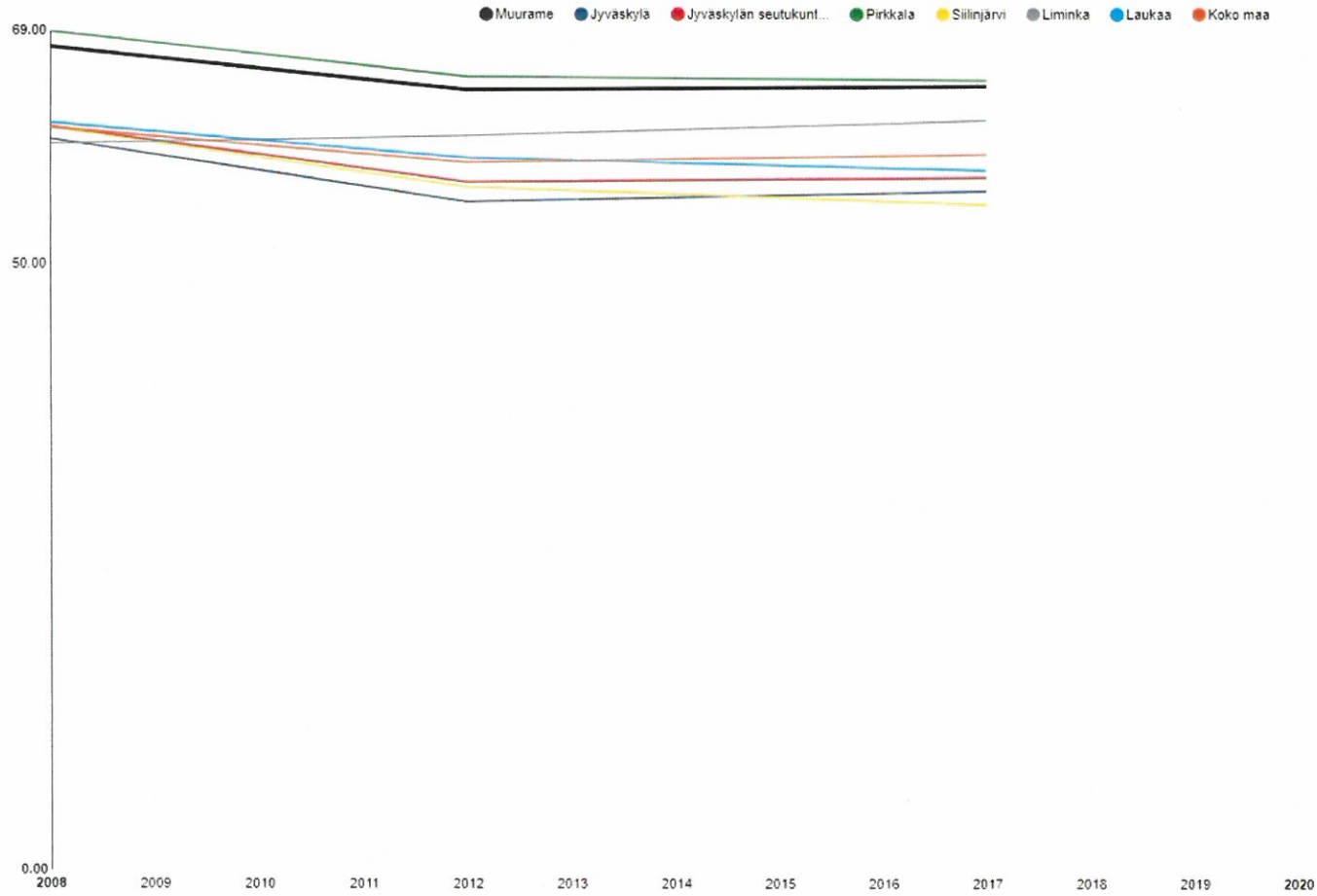
Alaraja

Yläraja

Tavoiteraja

INDIKAATTORI: ÄÄNESTYSAKTIIVISUUS KUNTAVAALEISSA, %

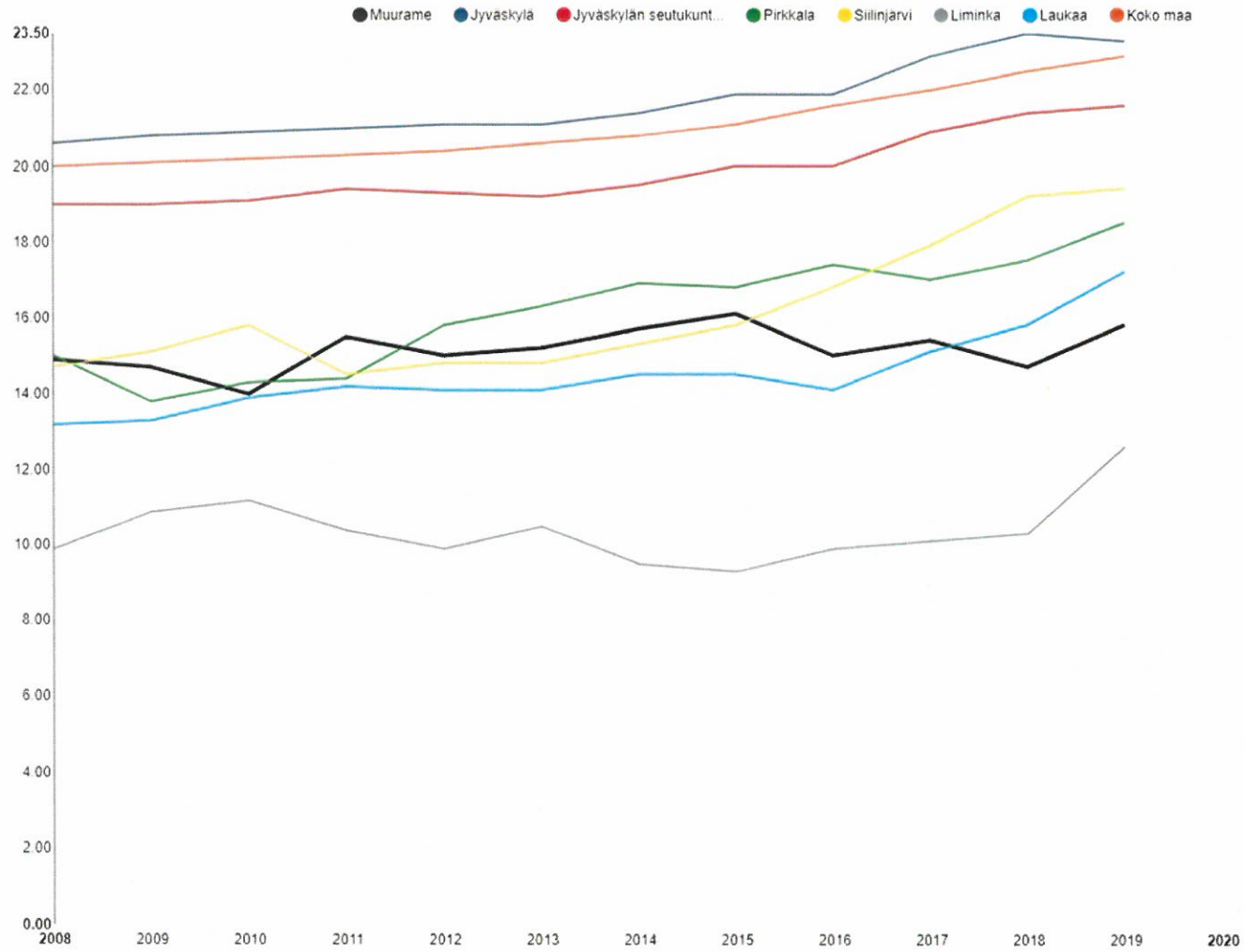
! Hälytysrajat

Alaraja

Yläraja

Tavoiteraja

INDIKAATTORI: YKSINHUOLTAJAPERHEET, % LAPSIPERHEISTÄ

Liminka 12,6
Muurame 15,8
 Laukaa 17,2
 Pirkkala 18,5
 Siilinjärvi 19,4
 Jyväskylän seutukunta 21,6
 Koko maa 22,9
 Jyväskylä 23,3

! Hälytysrajat

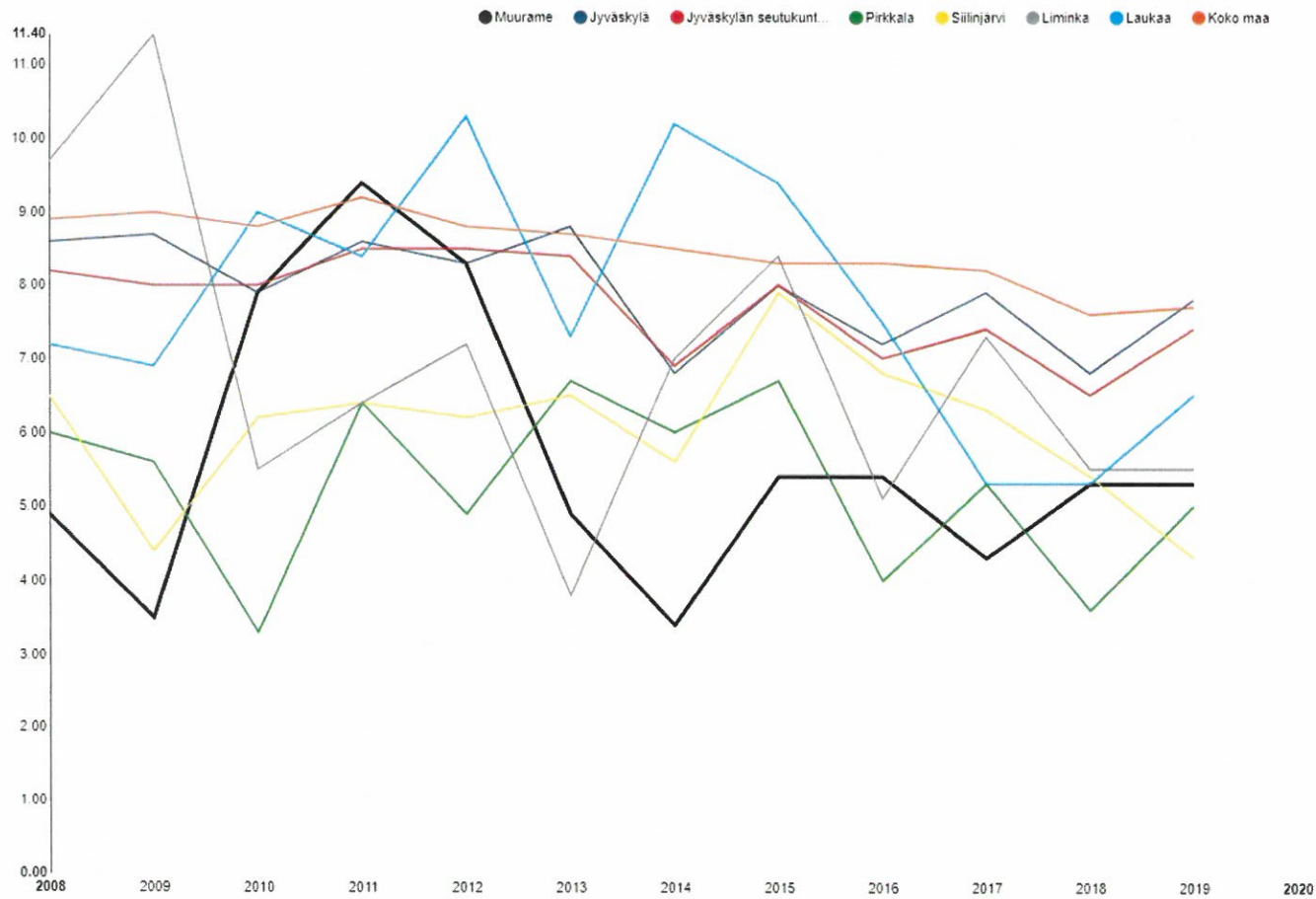
Alaraja

Yläraja

Tavoiteraja

INDIKAATTORI: RASKAUDENKESKEYTYKSET / 1 000 15 - 49-VUOTIASTA NAISTA

Siilinjärvi 4.3
 Pirkkala 5
Muurame 5.3
 Liminka 5.5
 Laukaa 6.5
 Jyväskylän seutukunta 7.4
 Koko maa 7.7
 Jyväskylä 7.8

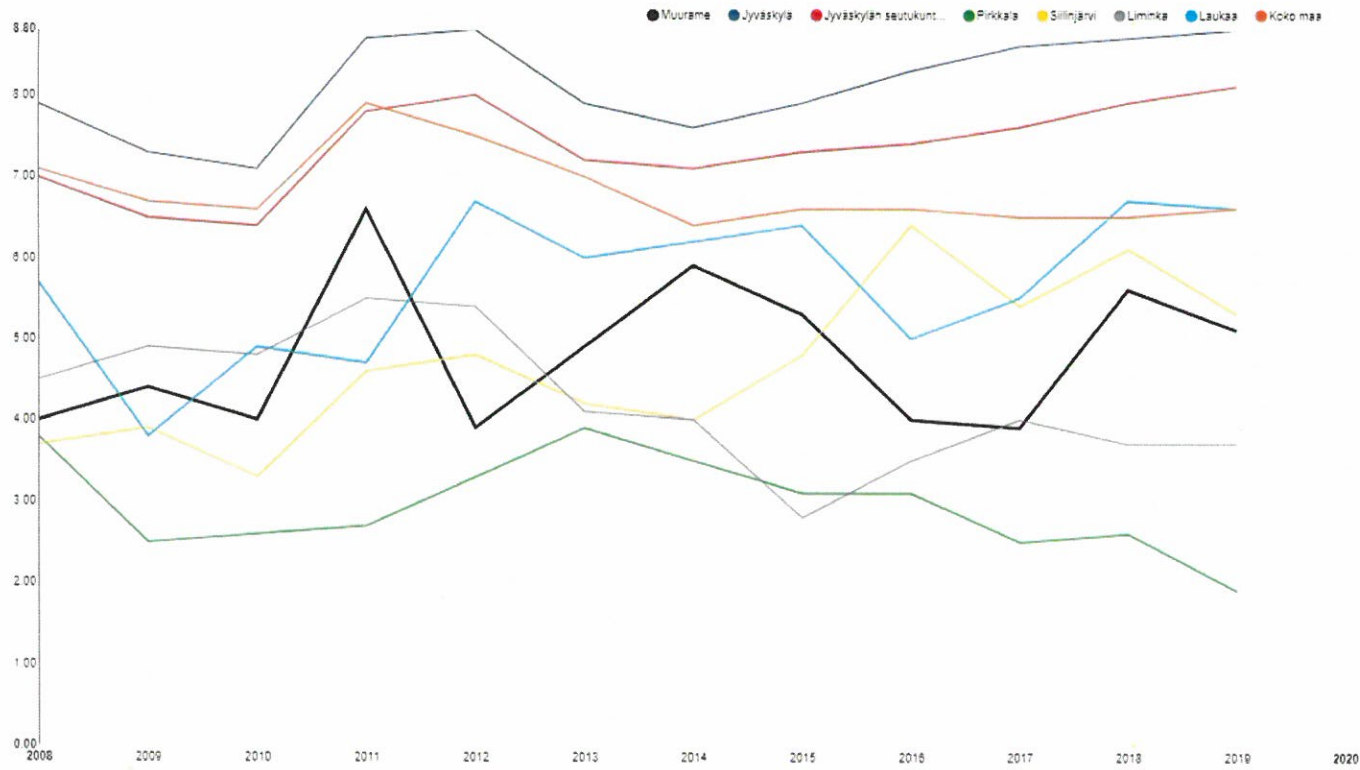
! Hälytysrajat

Alaraja

Yläraja

Tavoiteraja

INDIKAATTORI: POLIISIIN TIETOOIN TULLEET HENKEEN JA TERVEYTEEN KOHDISTUNEET RIKOKSET / 1 000 ASUKASTA

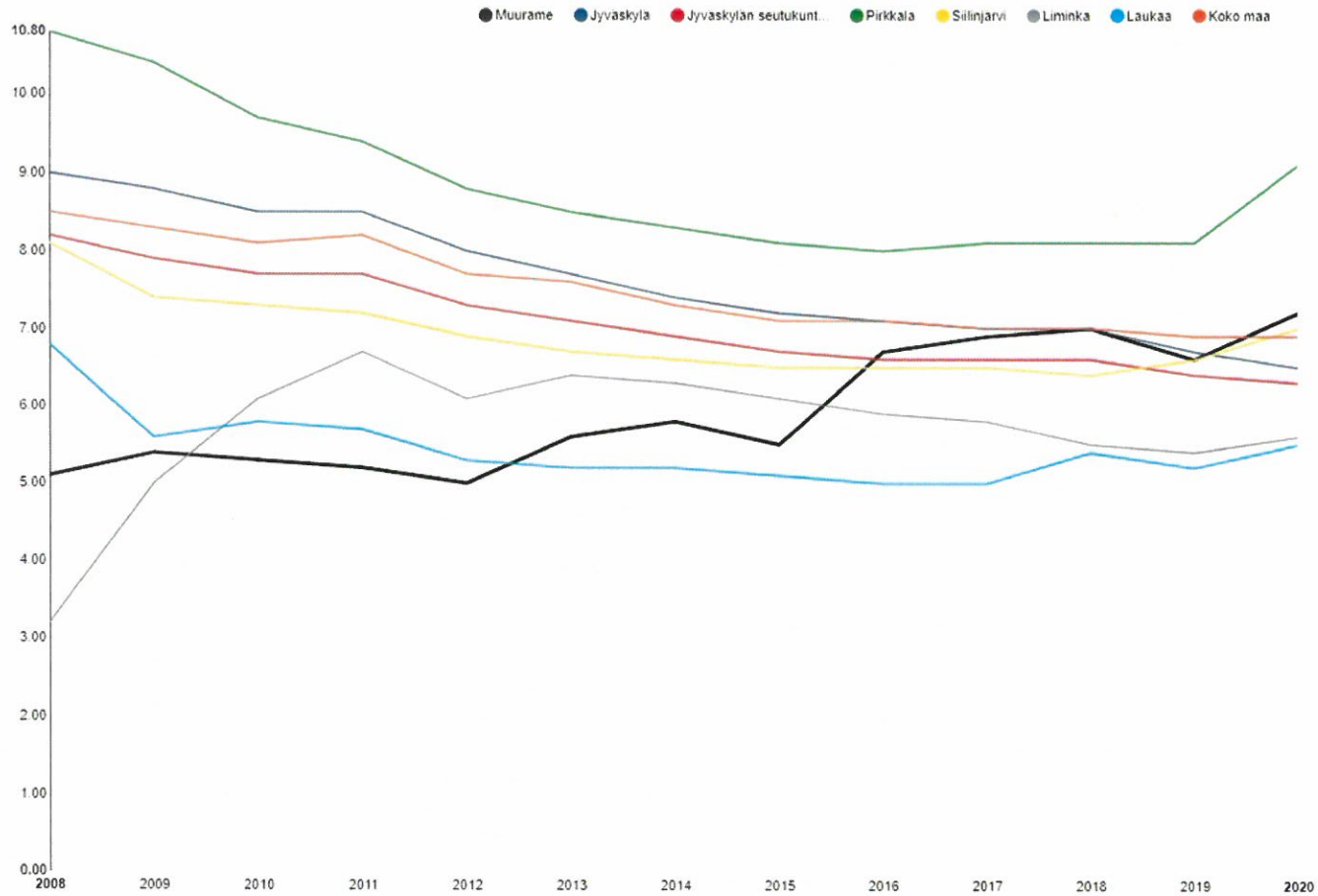
! Hälytysrajat

Alaraja

Tavoiteraja

Yläraja

INDIKAATTORI: ALKOHOLIJUOMIEN MYYNTI ASUKASTA KOHTI 100 %-N ALKOHOLINA, LITRAA

Laukaa 5,5
 Liminka 5,6
 Jyväskylän seutukunta 6,3
 Jyväskylä 6,5
 Koko maa 6,9
 Siilinjärvi 7
Muurame 7,2
 Pirkkala 9,1

! Hälytysrajat

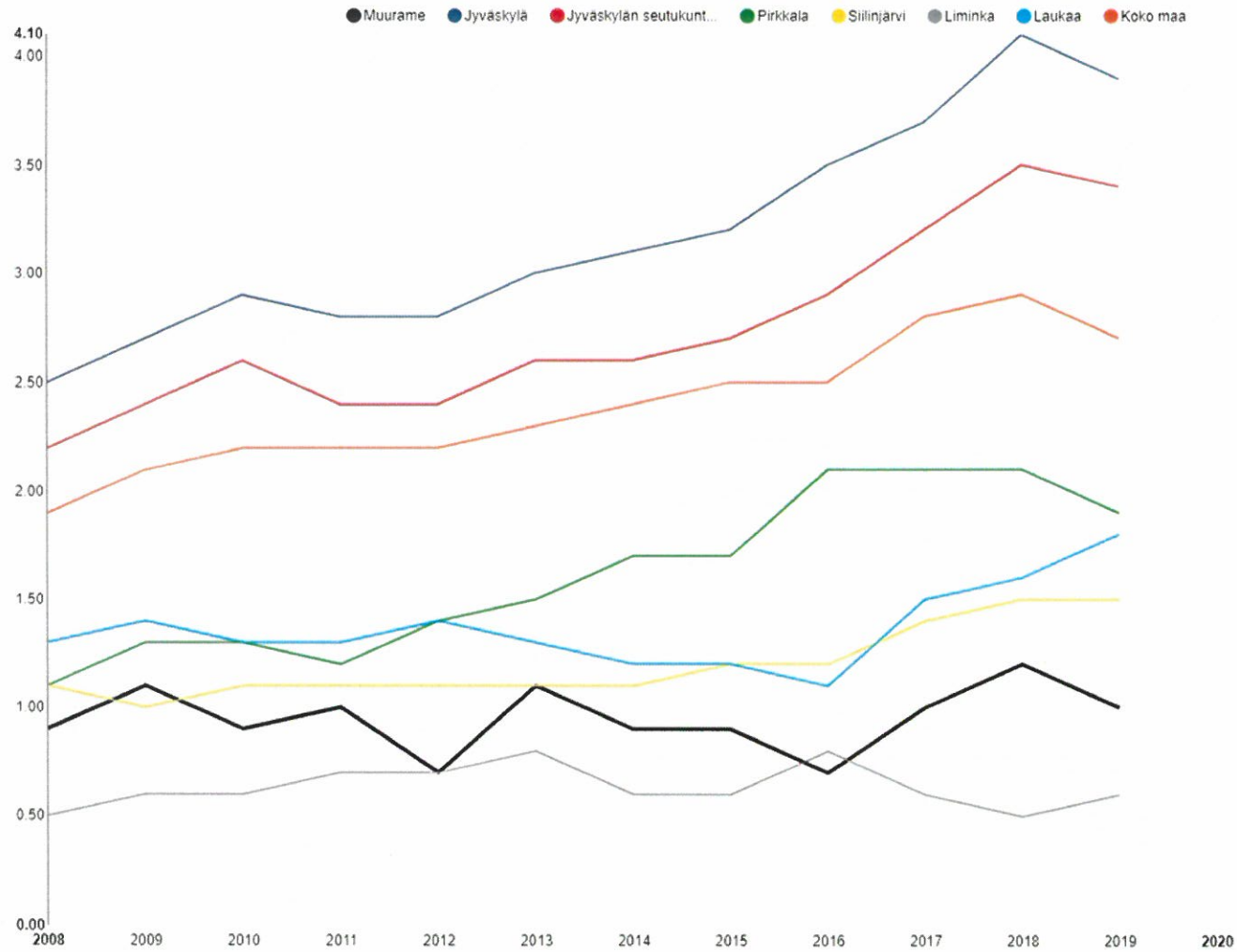
Alaraja

Yläraja

Tavoiteraja

INDIKAATTORI: TOIMEENTULOTUKEA PITKÄAIKAISESTI SAANEET 25 - 64-VUOTIAAT, % VASTAAVANIKÄISESTÄ VÄESTÖSTÄ

Kaikki
 Naiset
 Miehet

Liminka 0,6
Muurame 1
 Siilinjärvi 1,5
 Laukaa 1,8
 Pirkkala 1,9
 Koko maa 2,7
 Jyväskylän seutukunta 3,4
 Jyväskylä 3,9

! Hälytysrajat

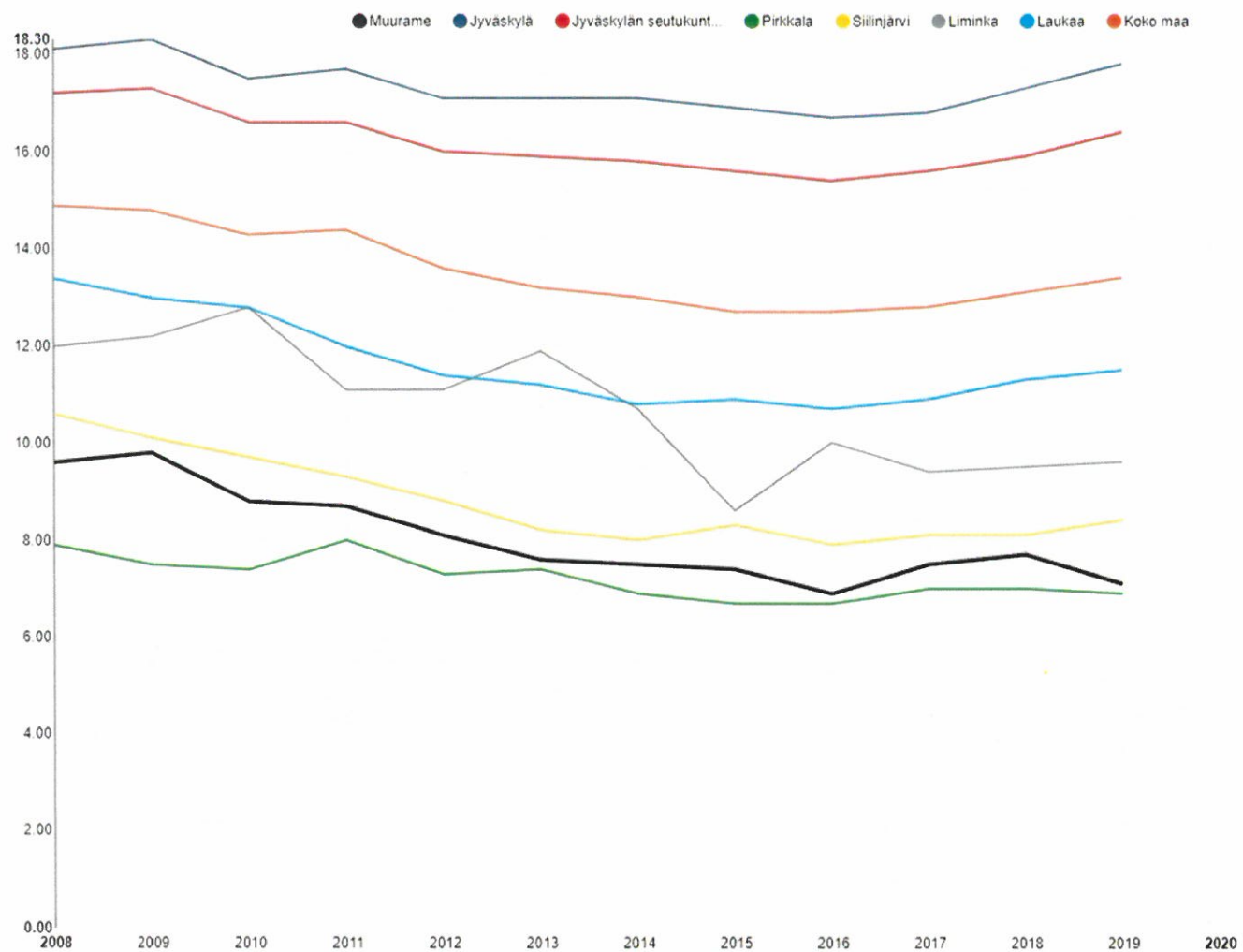
Alaraja

Yläraja

Tavoiteraja

INDIKAATTORI: KUNNAN YLEINEN PIENITULOISUUSASTE

Pirkkala 6,9
Muurame 7,1
 Siilinjärvi 8,4
 Liminka 9,6
 Laukaa 11,5
 Koko maa 13,4
 Jyväskylän seutukunta 16,4
 Jyväskylä 17,8

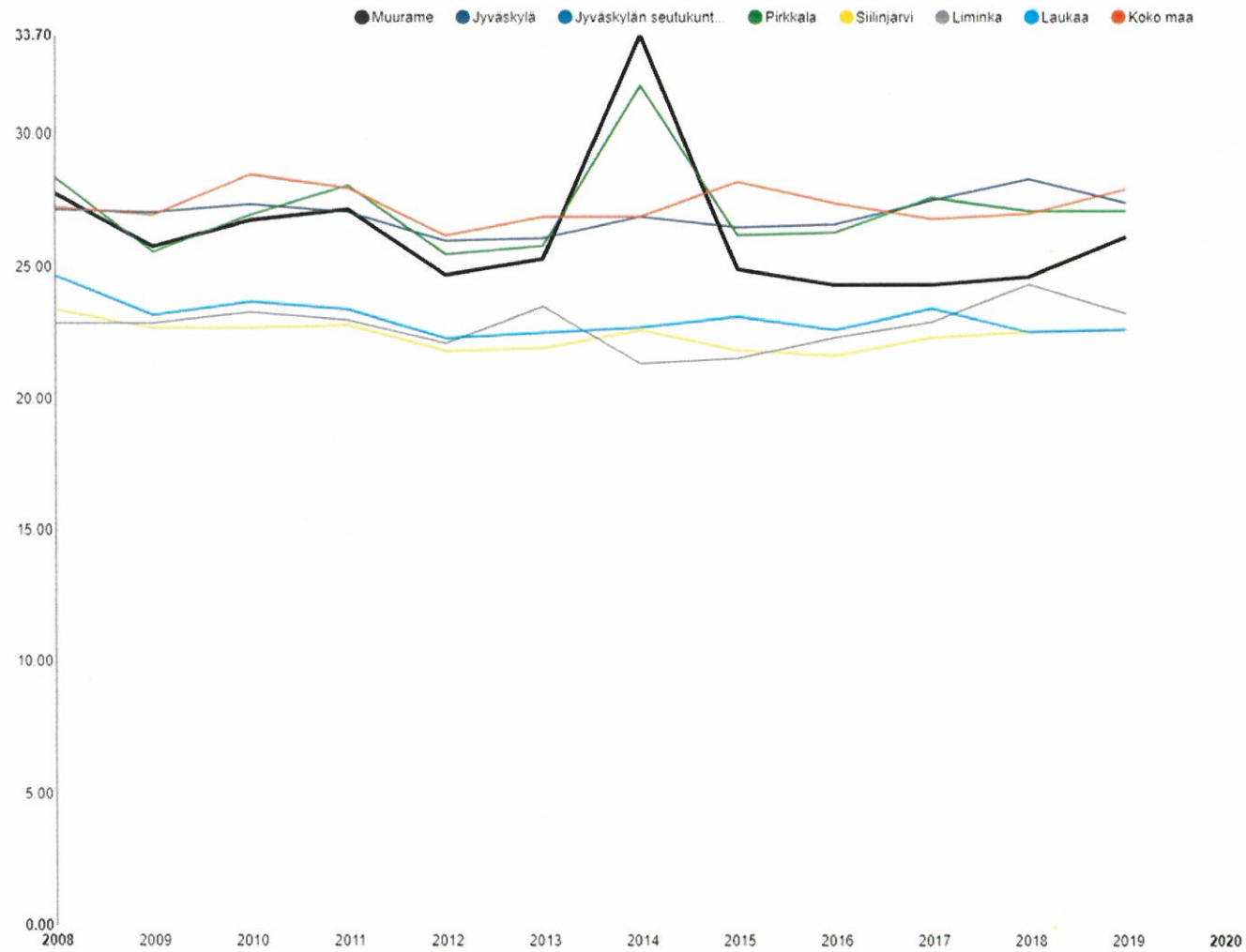
! Hälytysrajat

Alaraja

Yläraja

Tavoiteraja

INDIKAATTORI: GINI-KERROIN, KÄYTETTÄVISSÄ OLEVAT TULOT

Siilinjärvi 22,6
 Laukaa 22,6
 Liminka 23,2
Muurame 26,1
 Pirkkala 27,1
 Jyväskylä 27,4
 Koko maa 27,9

! Hälytysrajat

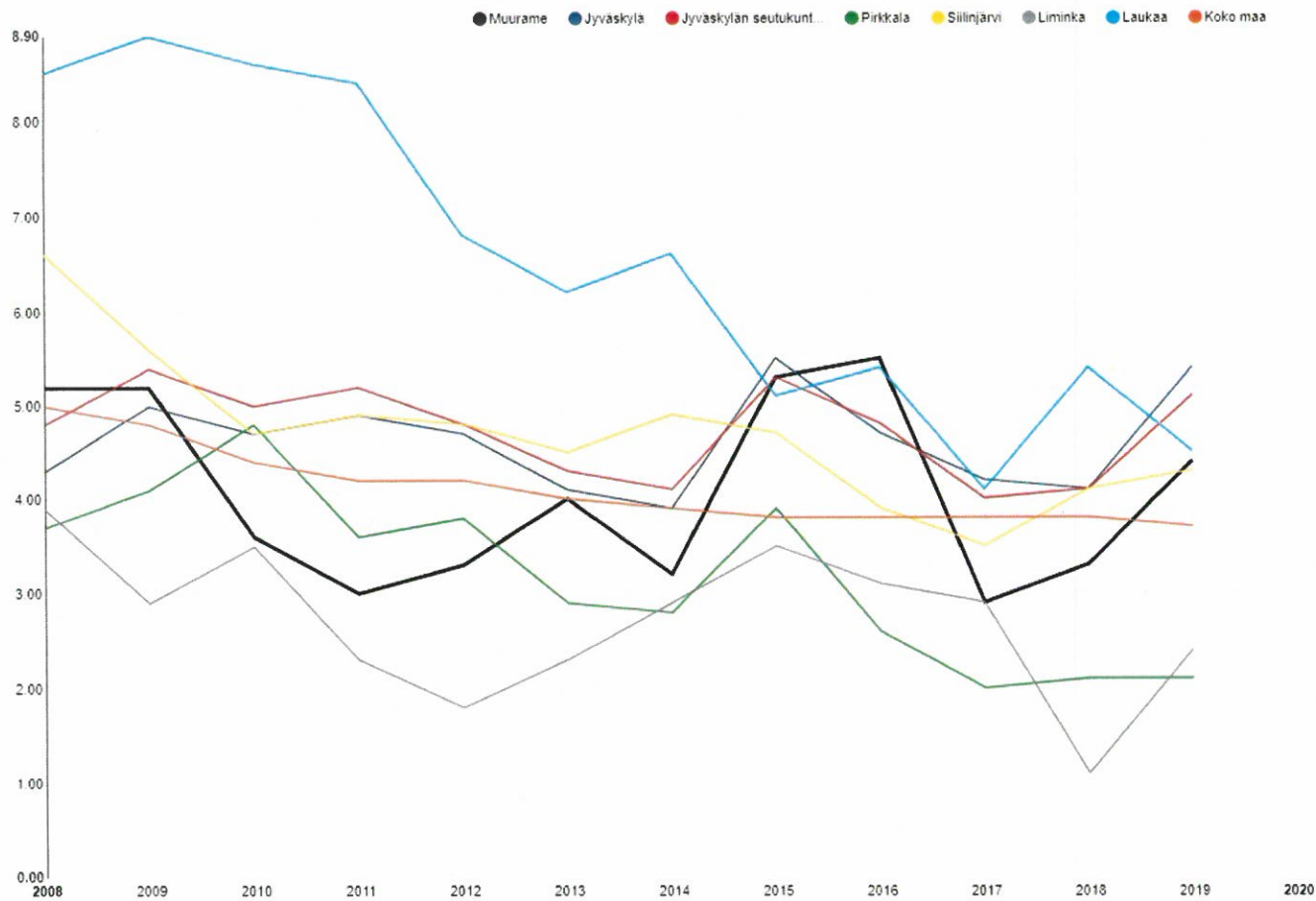
Alaraja

Yläraja

Tavoiteraja

INDIKAATTORI: PÄIHTEIDEN VUOKSI SAIRAALOIDEN JA TERVEYSKESKUSTEN VUODEOSASTOILLA HOIDOSSA OLLEET 25 - 64-VUOTIAAT / 1 000 VASTAAVANIKÄISTÄ

Kaikki
 Naiset
 Miehet

Pirkkala 2.1
 Liminka 2.4
 Koko maa 3.7
 Siilinjärvi 4.3
Murame 4.4
 Laukaa 4.5
 Jyväskylän seutukunta 5.1
 Jyväskylä 5.4

! Hälytysrajat

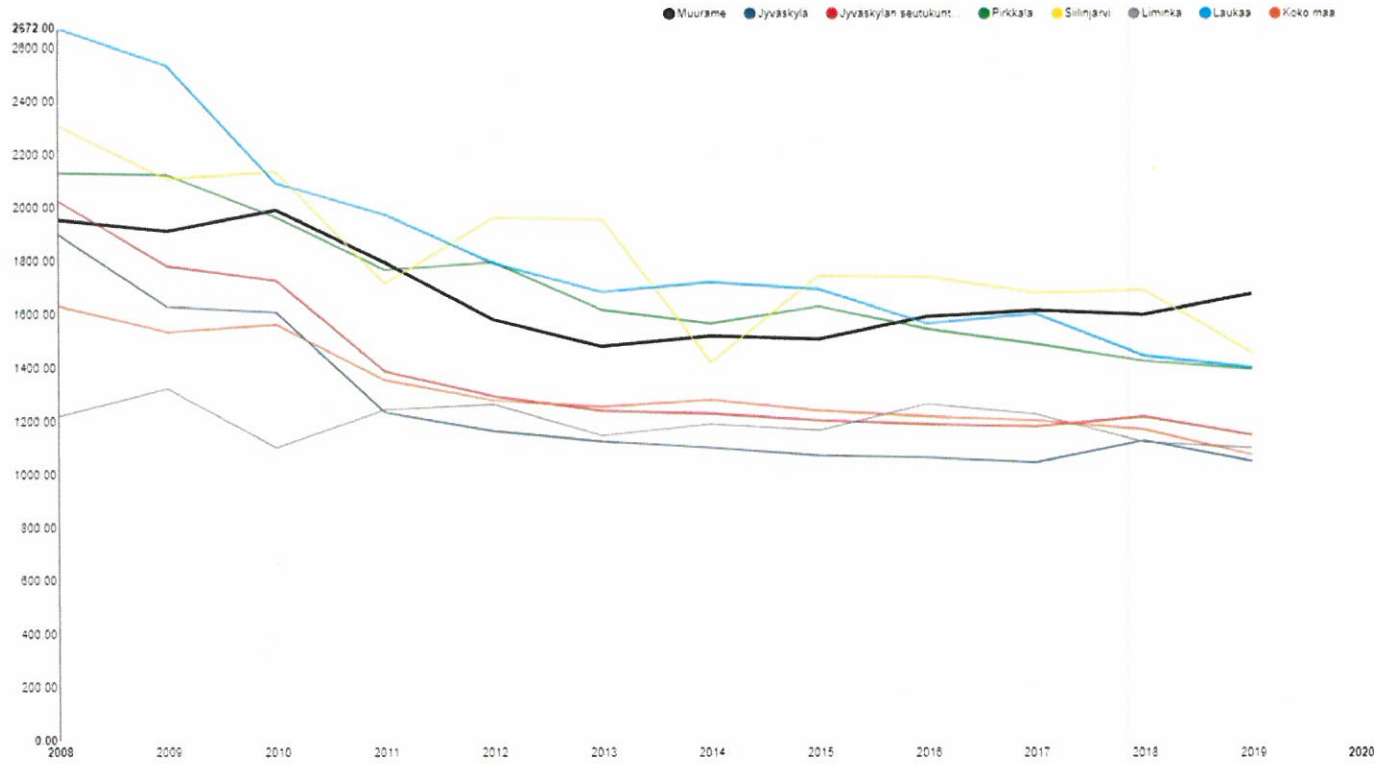
Alaraja

Yläraja

Tavoiteraja

INDIKAATTORI: PERUSTERVEYDENHUOLLON AVOHOIDON KAIKKI LÄÄKÄRIKÄYNNIT / 1 000 ASUKASTA

Jyväskylä 1050
 Koko maa 1074
 Liminka 1100
 Jyväskylän seutukunta 1147
 Pirkkala 1392
 Laukaa 1399
 Siilinjärvi 1454
Muurame 1673

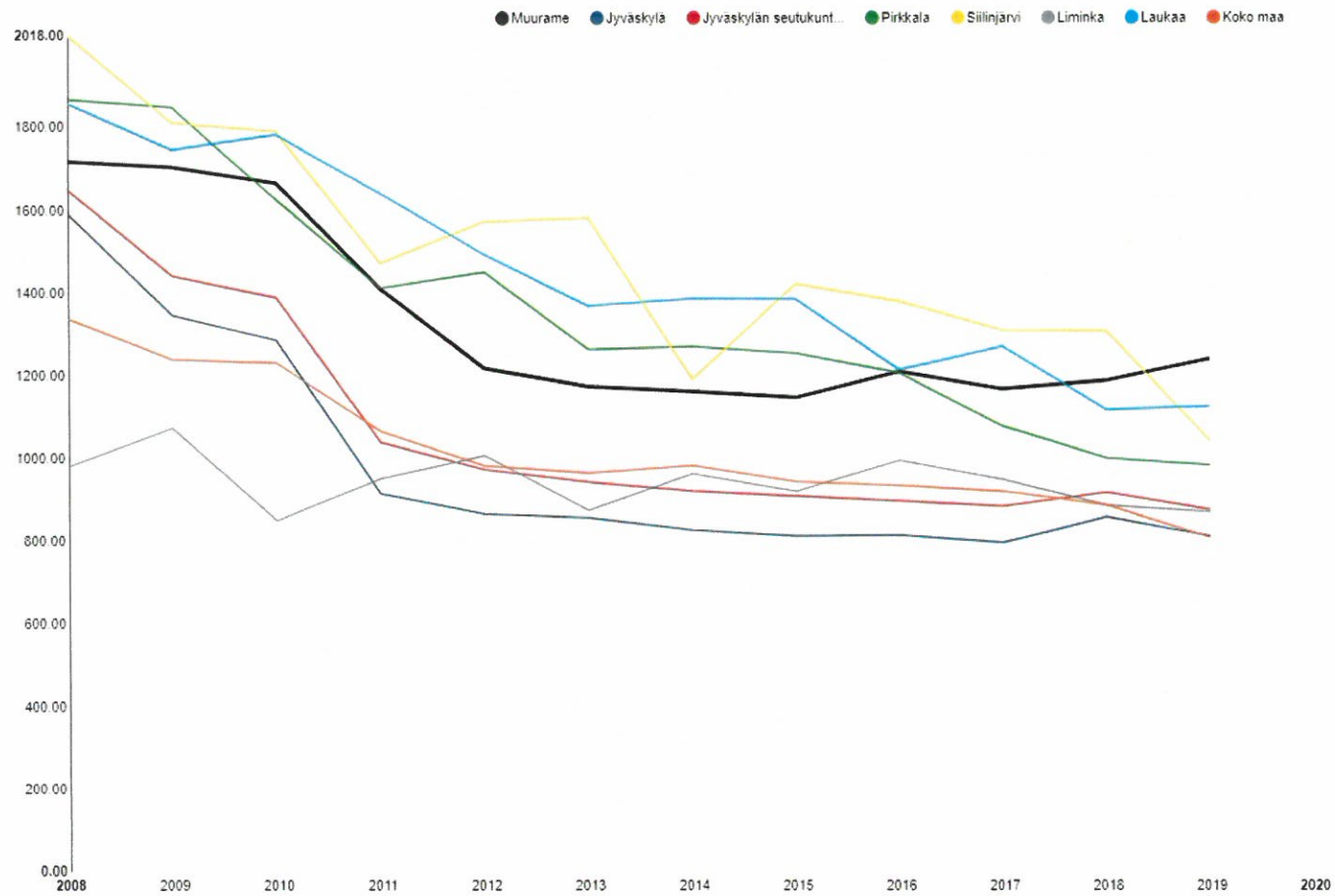
Yhteystiedot
 Osoite
 Puhelin
 Sähköposti
 Internet
 Yhteystiedot

Hälytysrajat

Alaraja Yläraja

Tavoiteraja

INDIKAATTORI: PERUSTERVEYDENHUOLLON AVOHOIDON LÄÄKÄRIKÄYNNIT 15 - 49-VUOTIAILLA / 1 000 VASTAAVANIKÄISTÄ

Koko maa	805
Jyväskylä	809
Liminka	867
Jyväskylän seutukunta	872
Pirkkala	981
Siilinjärvi	1037
Laukaa	1123
Muurame	1237

! Hälytysrajat

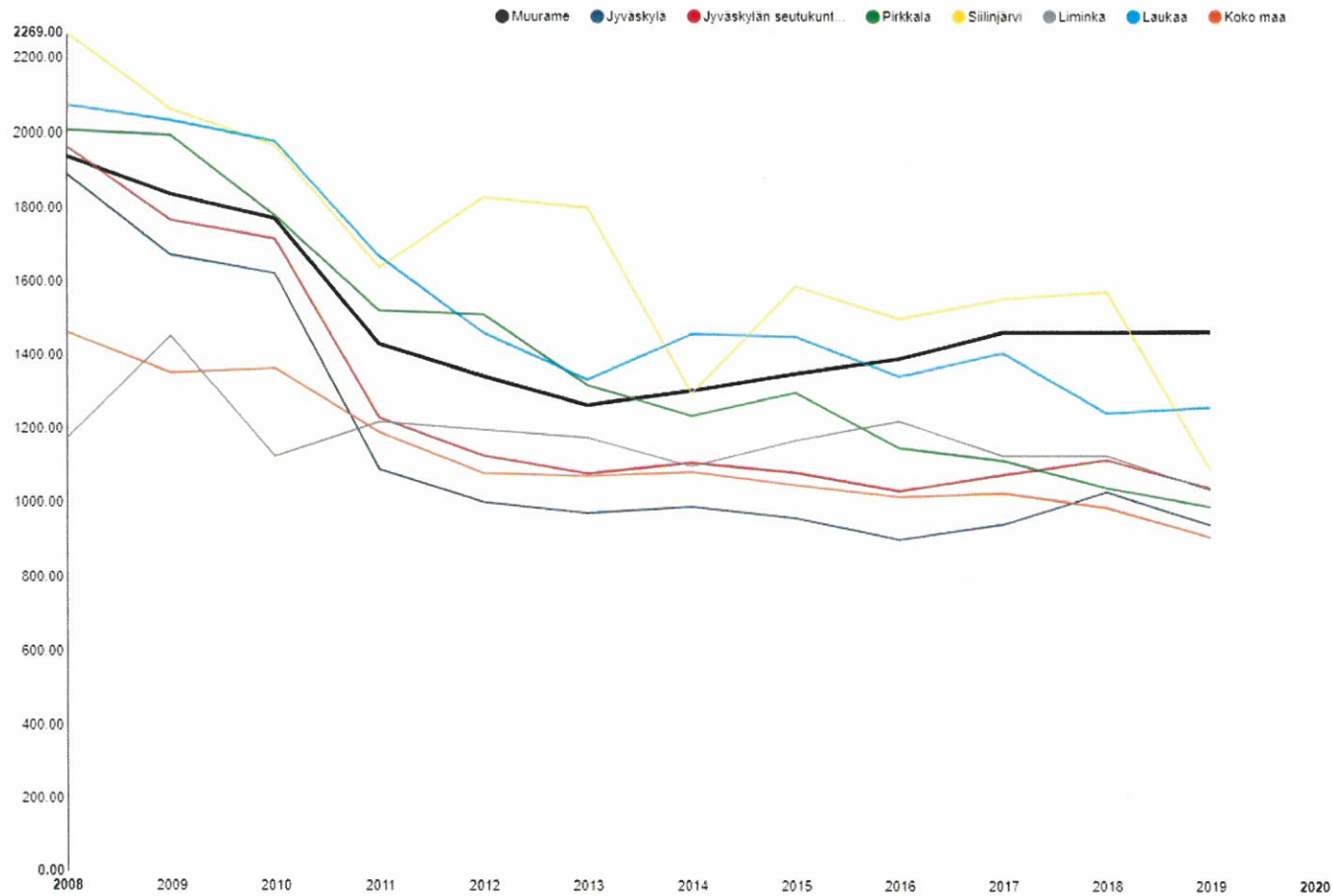
Alaraja

Yläraja

Tavoiteraja

INDIKAATTORI: PERUSTERVEYDENHUOLLON AVOHOIDON LÄÄKÄRIKÄYNNIT 50 - 64-VUOTIAILLA / 1 000 VASTAAVANIKÄISTÄ

Koko maa 906
 Jyväskylä 940
 Pirkkala 999
 Liminka 1033
 Jyväskylän seutukunta 1038
 Siilinjärvi 1088
 Laukaa 1258
Muurame 1463

! Hälytysrajat

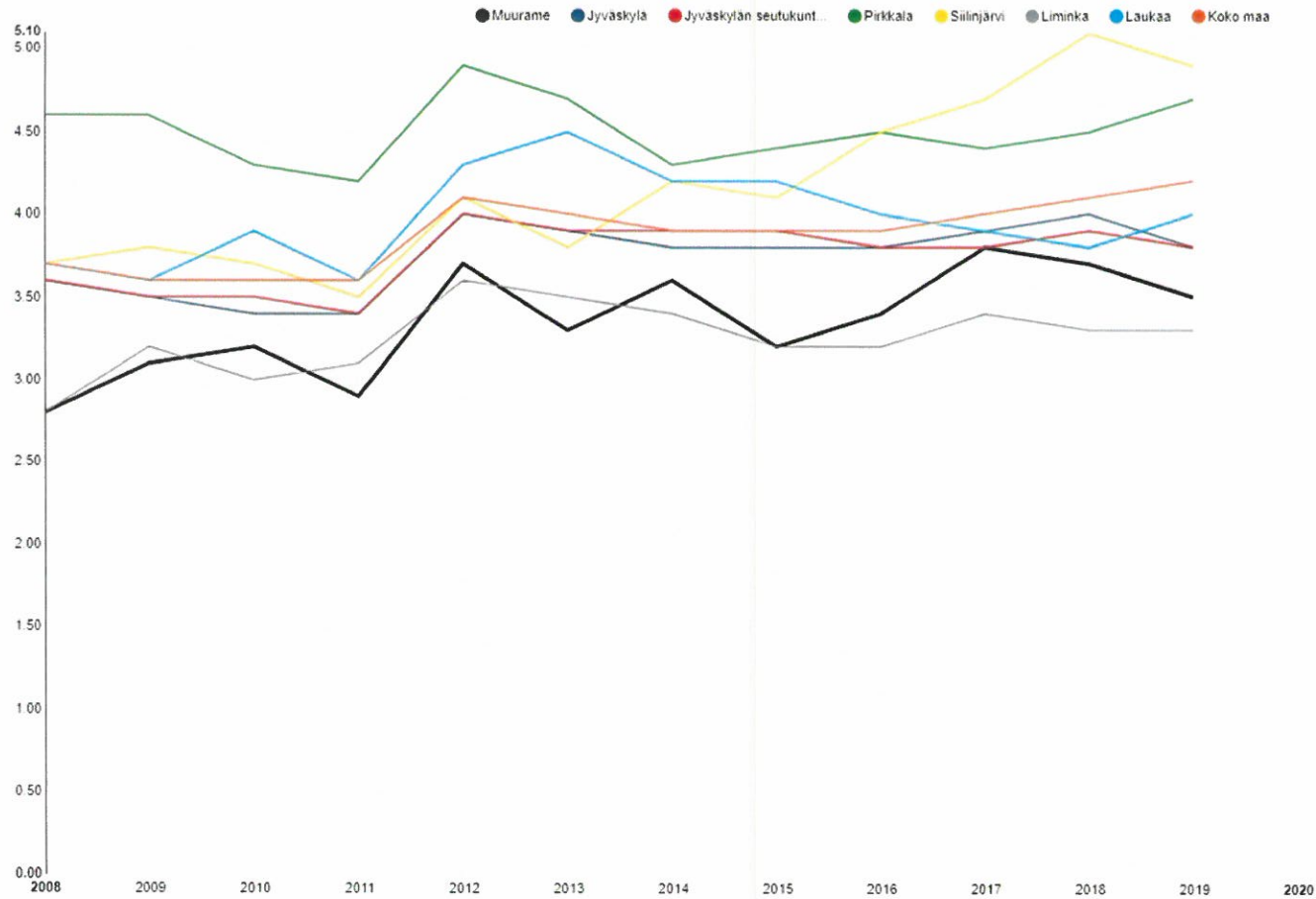
Alaraja

Yläraja

Tavoiteraja

INDIKAATTORI: ERITYISKORVATTAVIIN LÄÄKKEISIIN OIKEUTETTUJA 0 - 15-VUOTIAITA, % VASTAAVANIKÄISESTÄ VÄESTÖSTÄ

Kaikki
 Naiset
 Miehet

Liminka 3.3
Muurame 3.5
 Jyväskylä 3.8
 Jyväskylän seutukunta 3.8
 Laukaa 4
 Koko maa 4.2
 Pirkkala 4.7
 Siilinjärvi 4.9

! Hälytysrajat

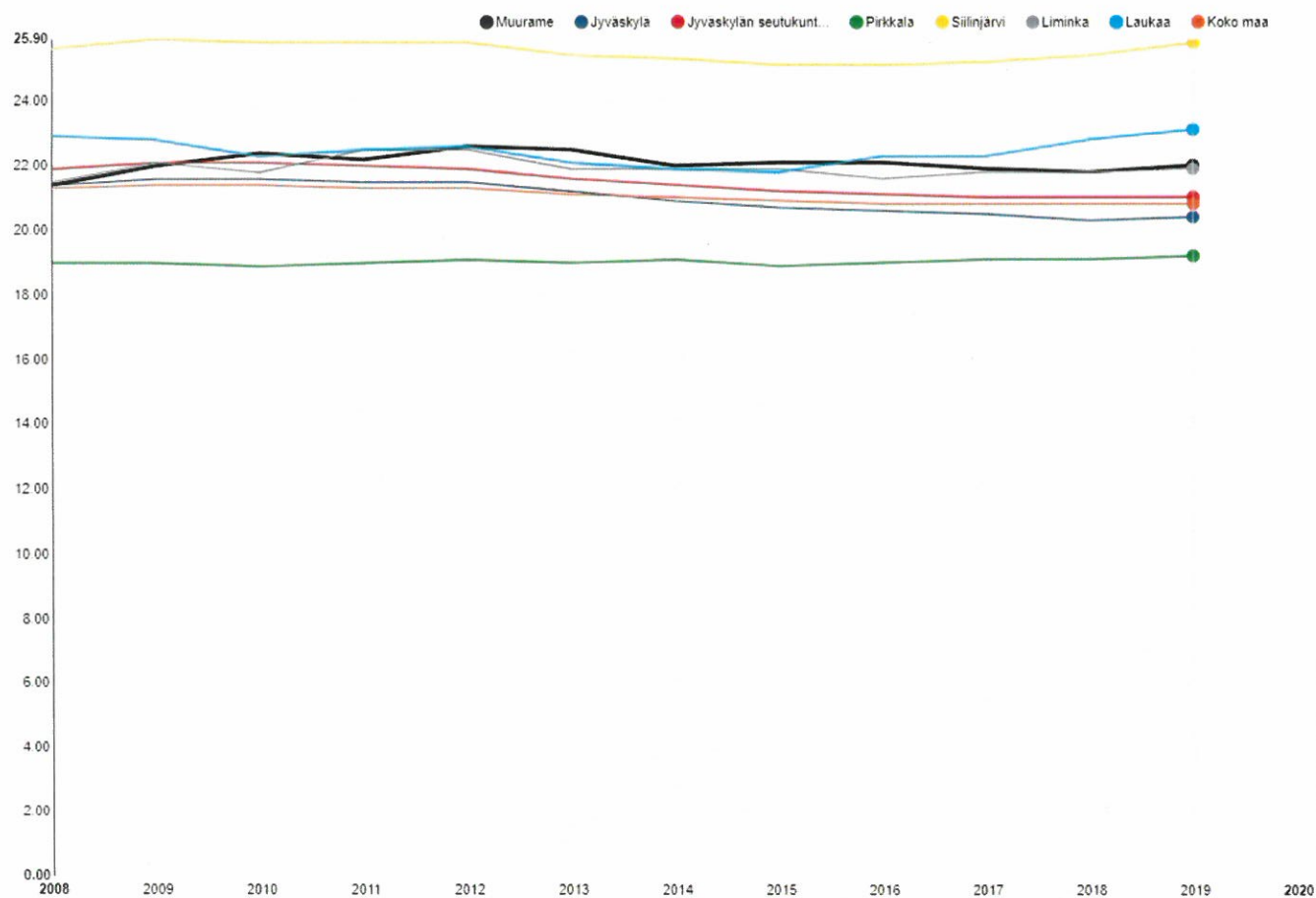
Alaraja

Yläraja

Tavoiteraja

INDIKAATTORI: ERITYISKORVATTAVIIN LÄÄKKEISIIN OIKEUTETTUJA 25 - 64-VUOTIAITA, % VASTAAVANIKÄISESTÄ VÄESTÖSTÄ

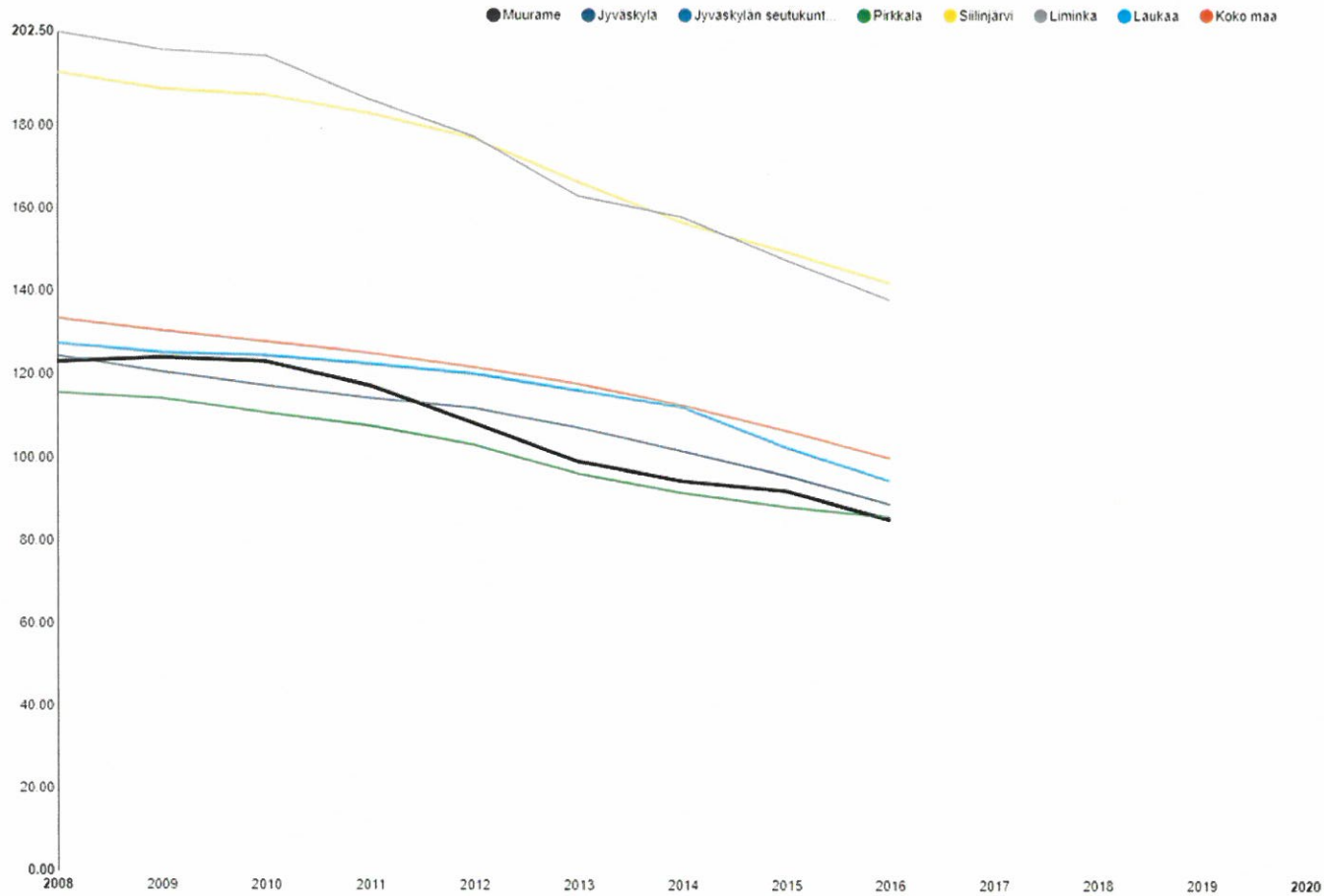
! Hälytysrajat

Alaraja Yläraja

Tavoiteraja

2019	
Muurame	22.00
Jyväskylä	20.40
Jyväskylän seutukunta	21.00
Pirkkala	19.20
Siilinjärvi	25.80
Liminka	21.90
Laukaa	23.10
Koko maa	20.80

INDIKAATTORI: TUKI- JA LIIKUNTAELINSAIRAUSINDEKSI, IKÄVAKIOITU

Muurame 85,1
 Pirkkala 85,7
 Jyväskylä 88,8
 Laukaa 94,4
 Koko maa 100
 Liminka 137,9
 Siilinjärvi 142

! Hälytysrajat

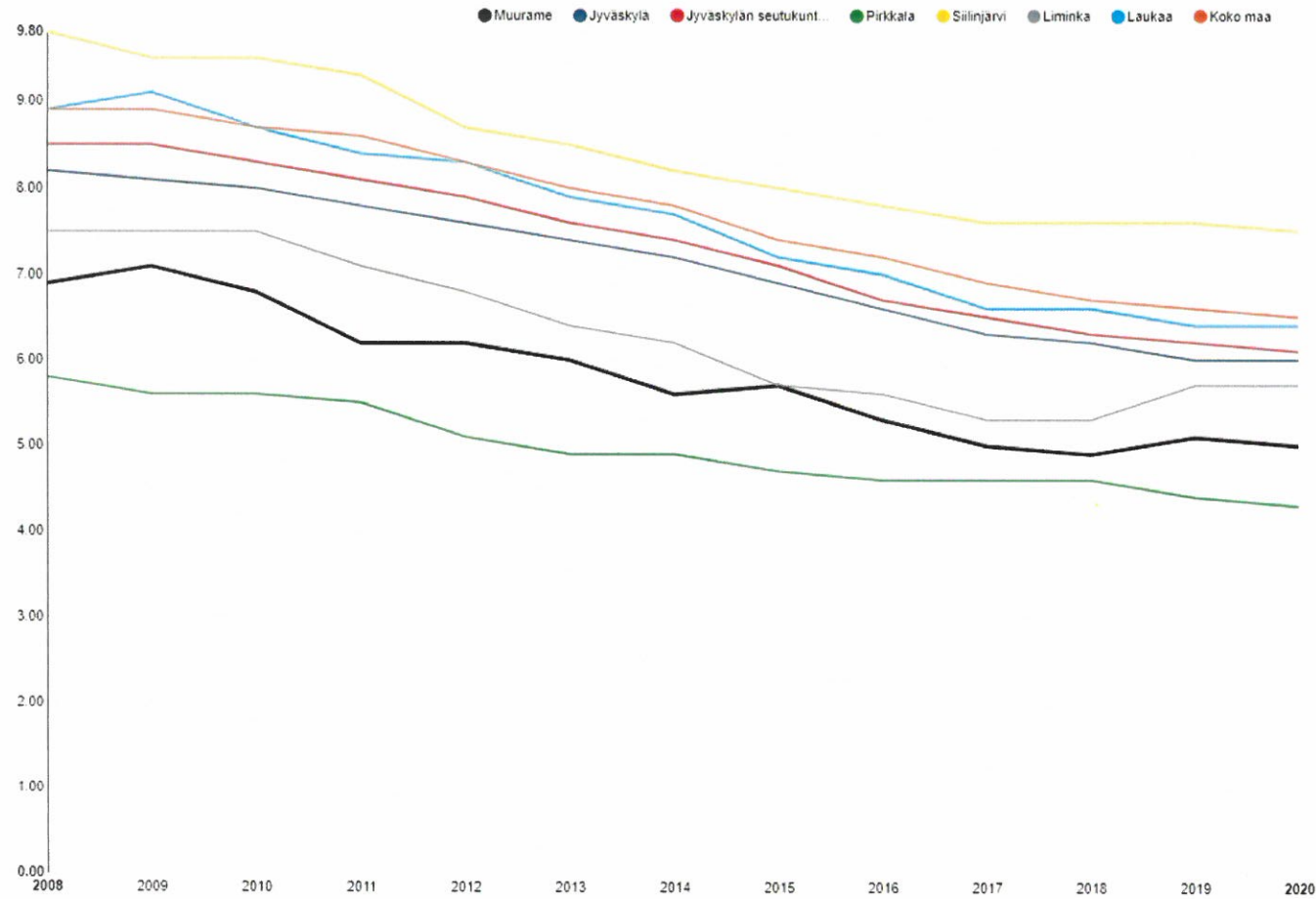
Alaraja

Yläraja

Tavoiteraja

INDIKAATTORI: TYÖKYVYTTÖMYYSELÄKETTÄ SAAVAT 25 - 64-VUOTIAAT, % VASTAAVANIKÄISESTÄ VÄESTÖSTÄ

Kaikki
 Naiset
 Miehet

Pirkkala 4.3
Muurame 5
 Liminka 5.7
 Jyväskylä 6
 Jyväskylän seutukunta 6.1
 Laukaa 6.4
 Koko maa 6.5
 Siilinjärvi 7.5

! Hälytysrajat

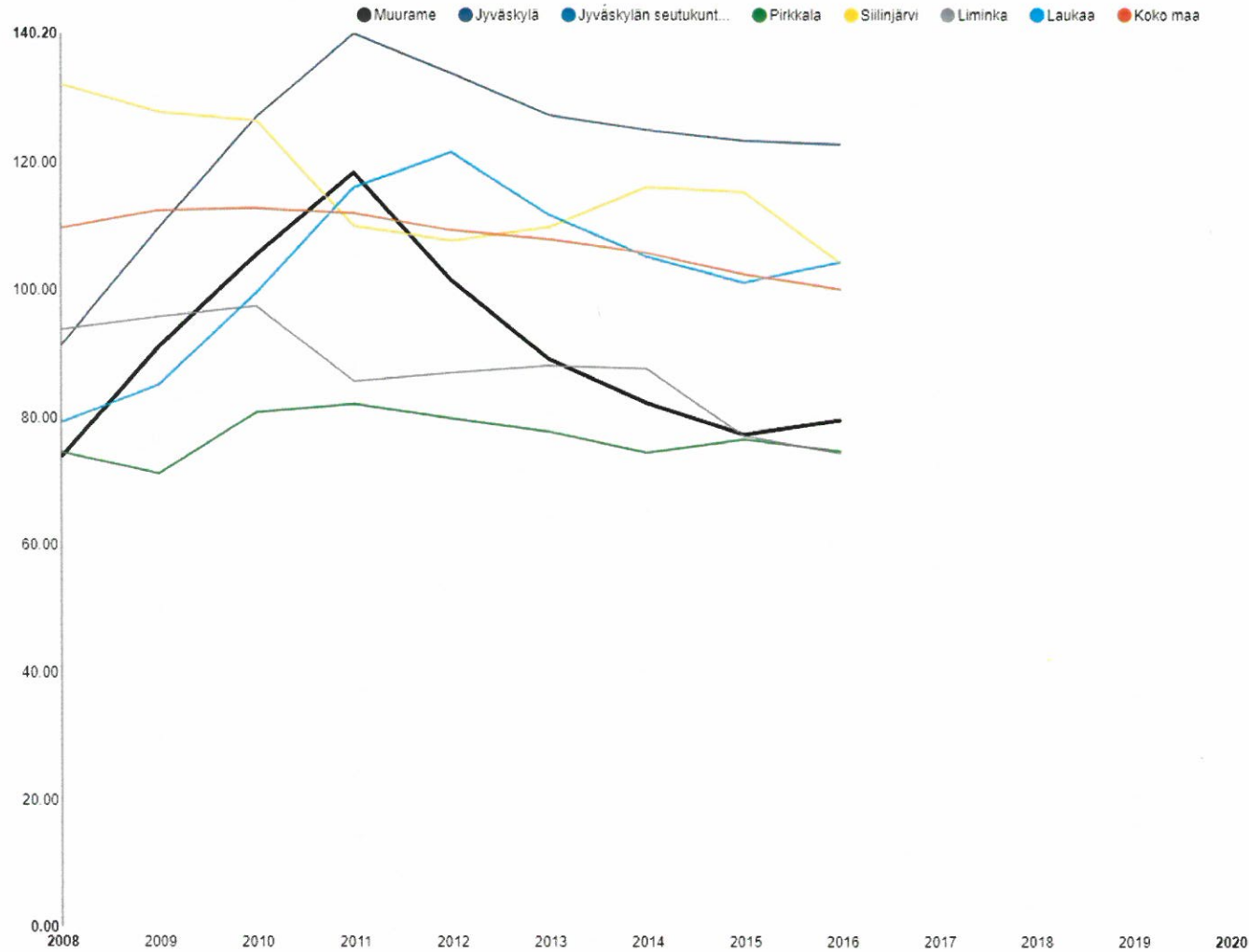
Alaraja

Yläraja

Tavoiteraja

INDIKAATTORI: MIELENTERVEYSINDEKSI, IKÄVAKIOITU

Liminka 74,4
 Pirkkala 74,8
Muurame 79,7
 Koko maa 100
 Siilinjärvi 104,1
 Laukaa 104,4
 Jyväskylä 122,8

! Hälytysrajat

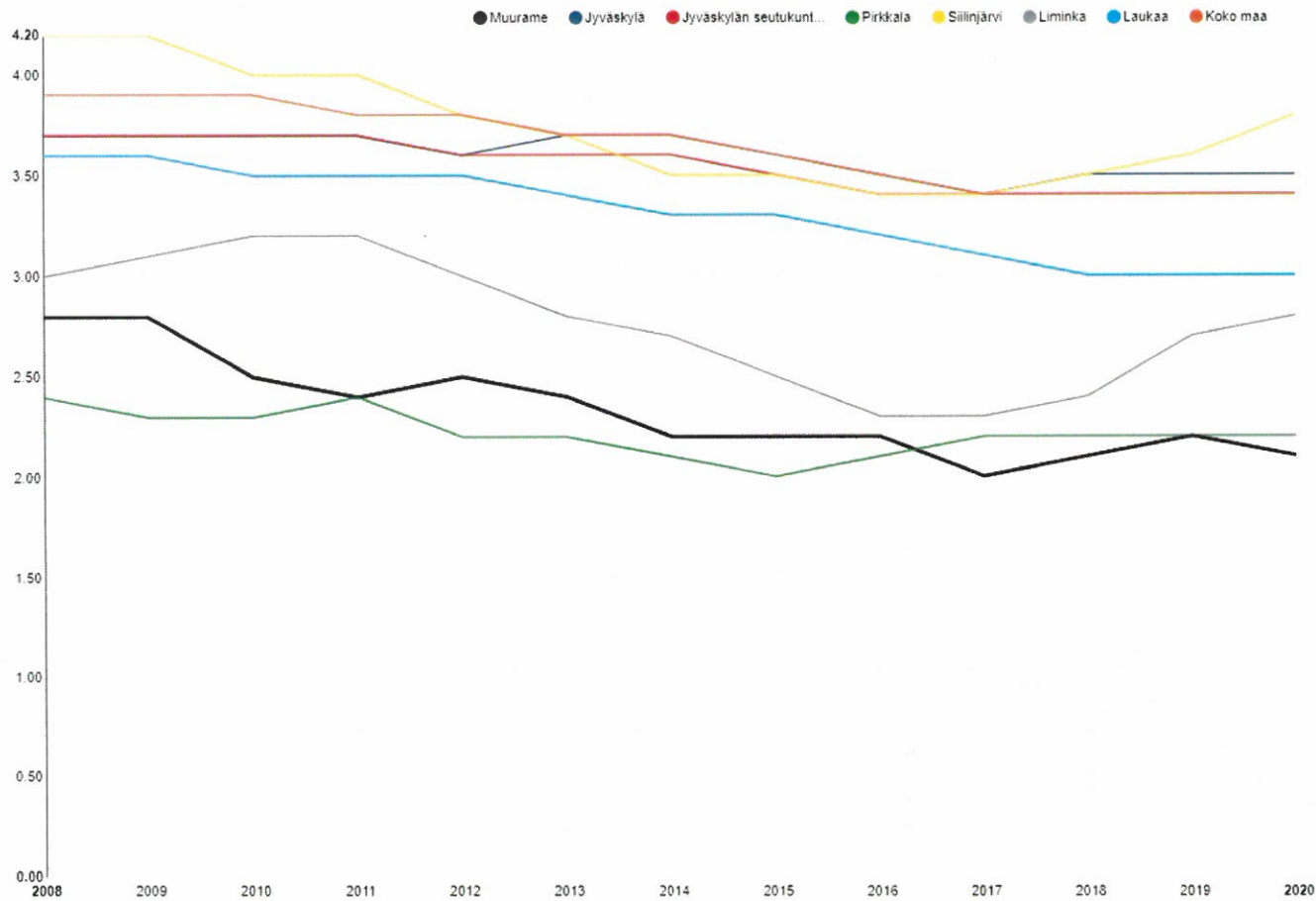
Alaraja

Yläraja

Tavoiteraja

INDIKAATTORI: MIELENTERVEYDEN JA KÄYTTÄYTYMISEN HÄIRIÖIDEN VUOKSI TYÖKYVYTTÖMYYSELÄKETTÄ SAAVAT 25 - 64-VUOTIAAT, % VASTAAVANIKÄISESTÄ VÄESTÖSTÄ

Kaikki
 Naiset
 Miehet

Muurame 2.1
 Pirkkala 2.2
 Liminka 2.8
 Laukaa 3
 Jyväskylän seutukunta 3.4
 Koko maa 3.4
 Jyväskylä 3.5
 Siilinjärvi 3.8

! Hälytysrajat

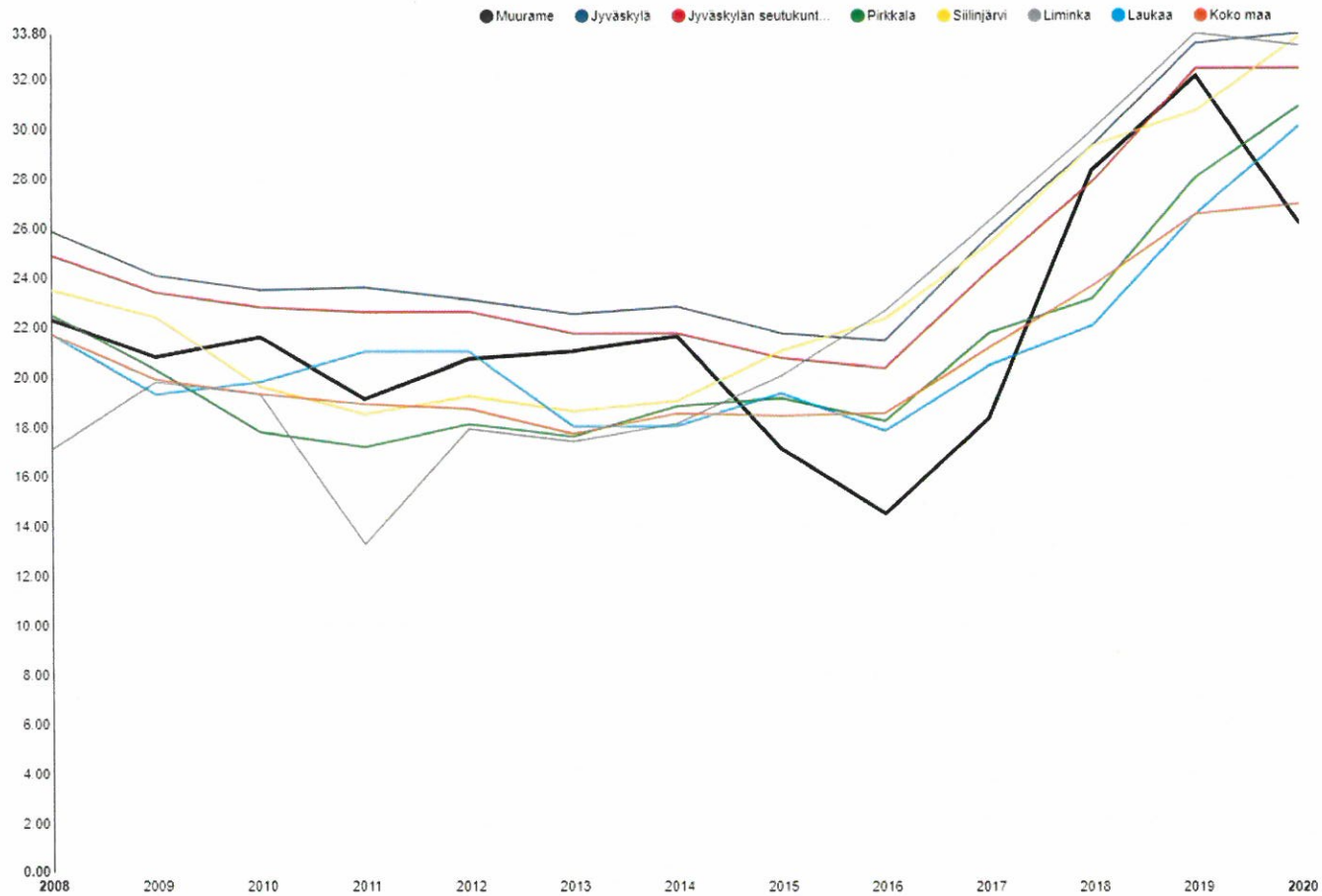
Alaraja

Yläraja

Tavoiteraja

INDIKAATTORI: MIELENTERVEYSPERUSTEISESTI SAIRAUSPÄIVÄRAHAA SAANEET 25 - 64-VUOTIAAT / 1000 VASTAAVANIKÄISTÄ

Kaikki
 Naiset
 Miehet

Muurame 26,1
 Koko maa 26,9
 Laukaa 30,1
 Pirkkala 30,9
 Jyväskylän seutukunta 32,4
 Liminka 33,3
 Siilinjärvi 33,7
 Jyväskylä 33,8

! Hälytysrajat

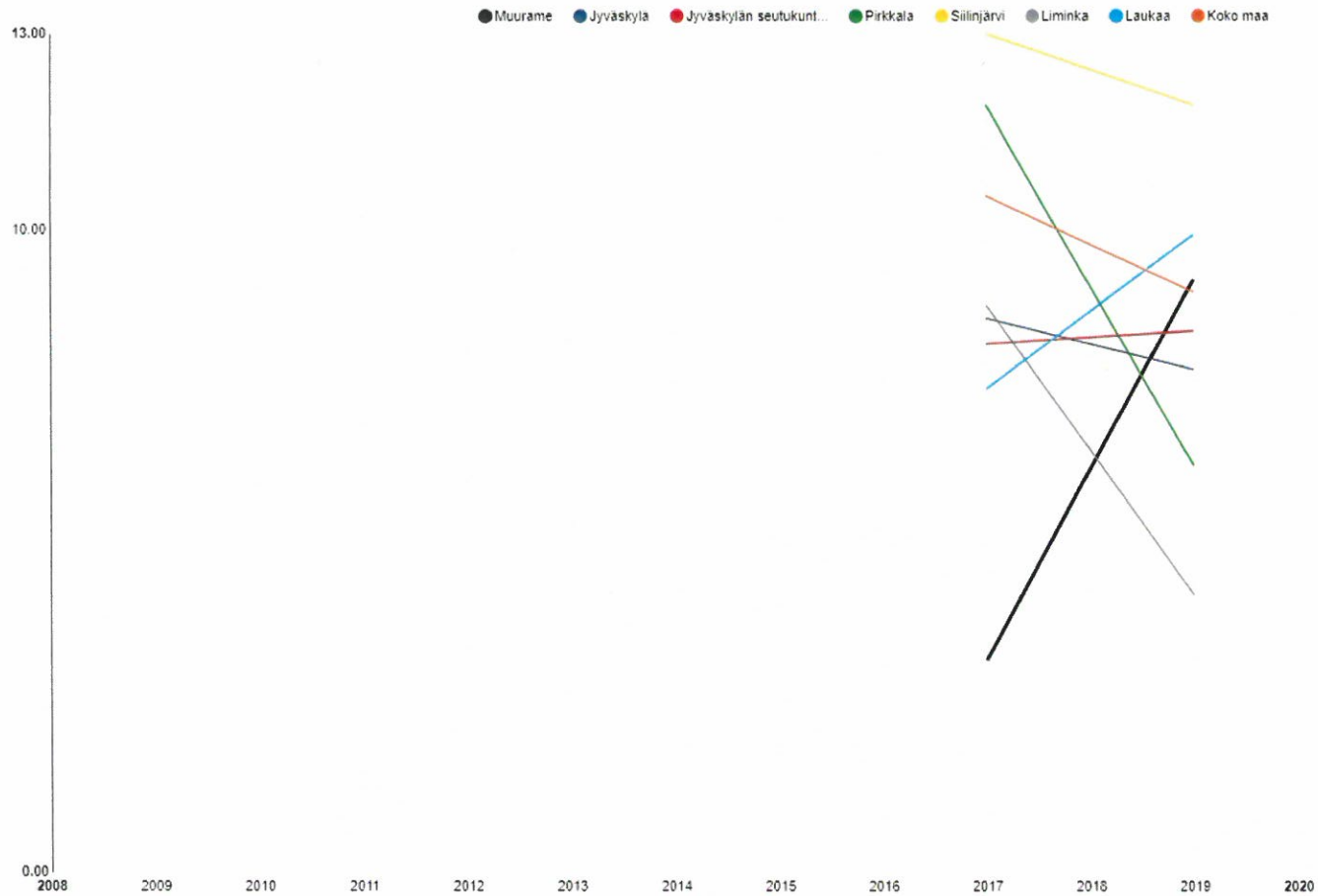
Alaraja

Yläraja

Tavoiteraja

INDIKAATTORI: KÄYTTÄÄ PÄIVITTÄIN JOTAIN TUPAKKATUOTETTA TAI SÄHKÖSAVUKETTA, % 8. JA 9. LUOKAN OPPILAISTA (2017-)

Kaikki
 Naiset
 Miehet

Liminka 4,3
 Pirkkala 6,3
 Jyväskylä 7,8
 Jyväskylän seutukunta 8,4
 Koko maa 9
Muurame 9,2
 Laukaa 9,9
 Siiinjärvi 11,9

! Hälytysrajat

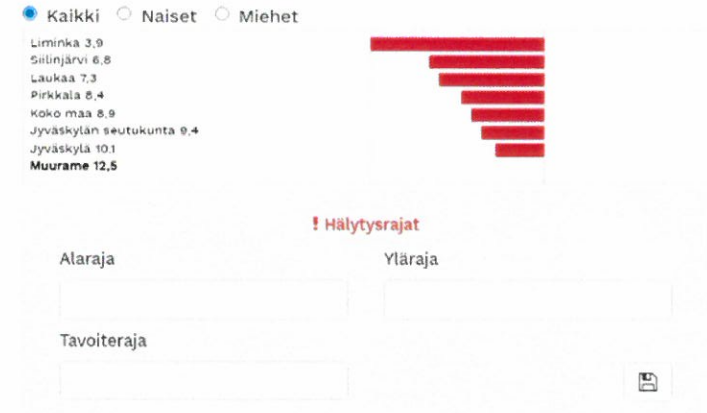
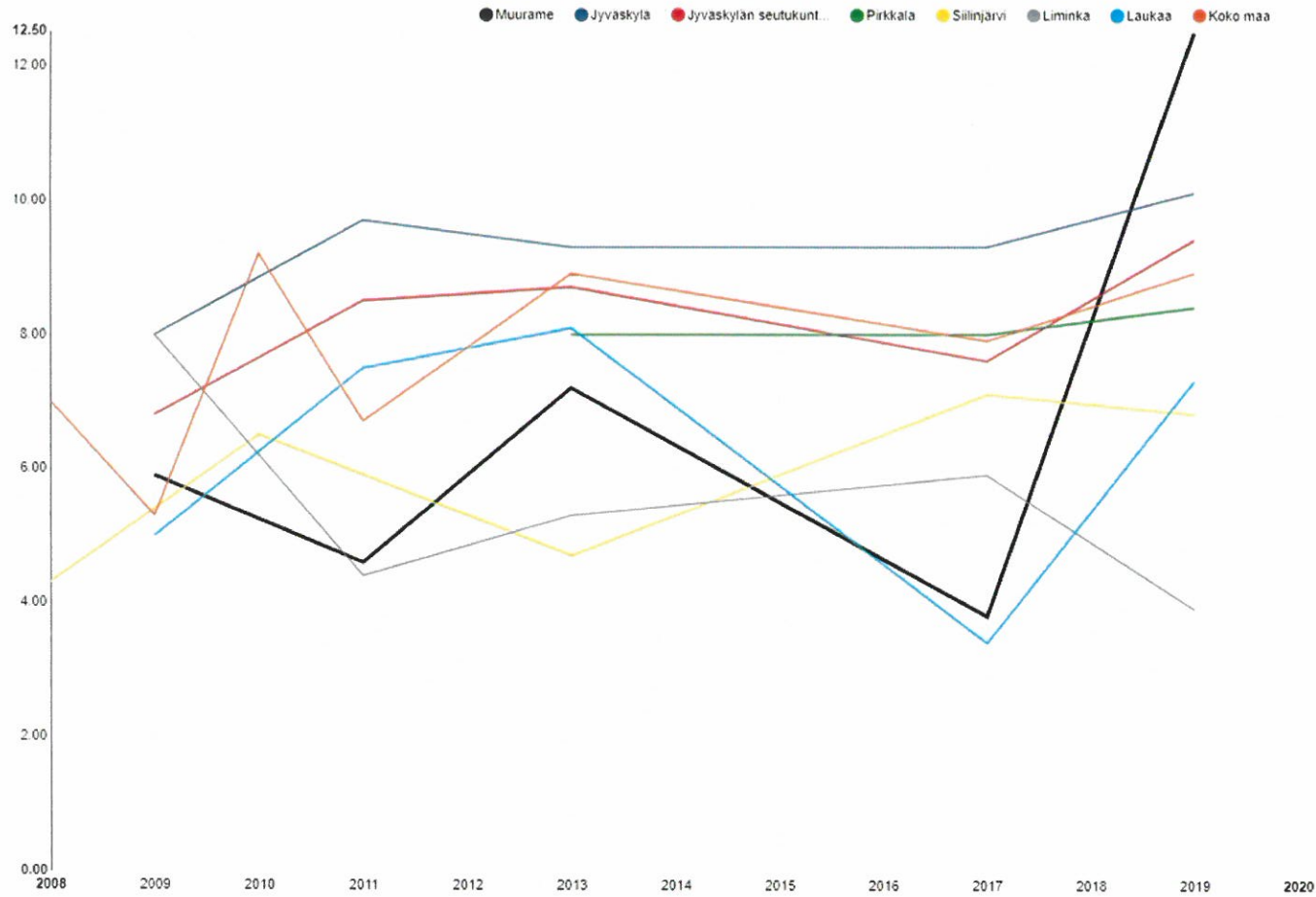
Alaraja

Yläraja

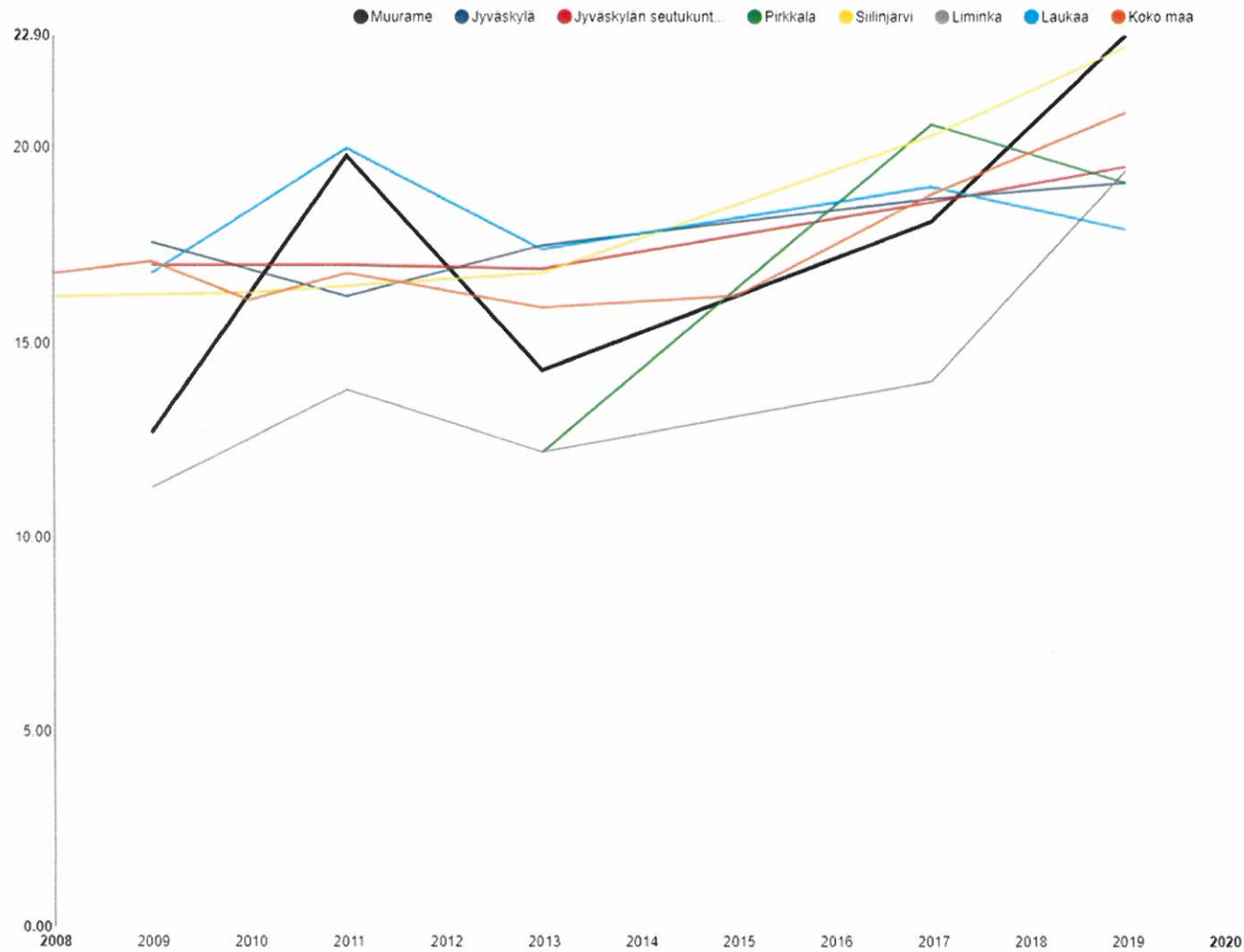
Tavoiteraja

INDIKAATTORI: KOKEILLUT LAITTOJAA HUUMEITA AINAKIN KERRAN, % 8. JA 9. LUOKAN OPPILAISTA

INDIKAATTORI: KOKEE TERVEYDENTILANSA KESKINKERTAISEKSI TAI HUONOKSI, % 8. JA 9. LUOKAN OPPILAISTA

● Kaikki ○ Naiset ○ Miehet

Laukaa 17,9
 Jyväskylä 19,1
 Pirkkala 19,1
 Liminka 19,4
 Jyväskylän seutukunta 19,5
 Koko maa 20,9
 Siilinjärvi 22,6
Muurame 22,9

! Hälytysrajat

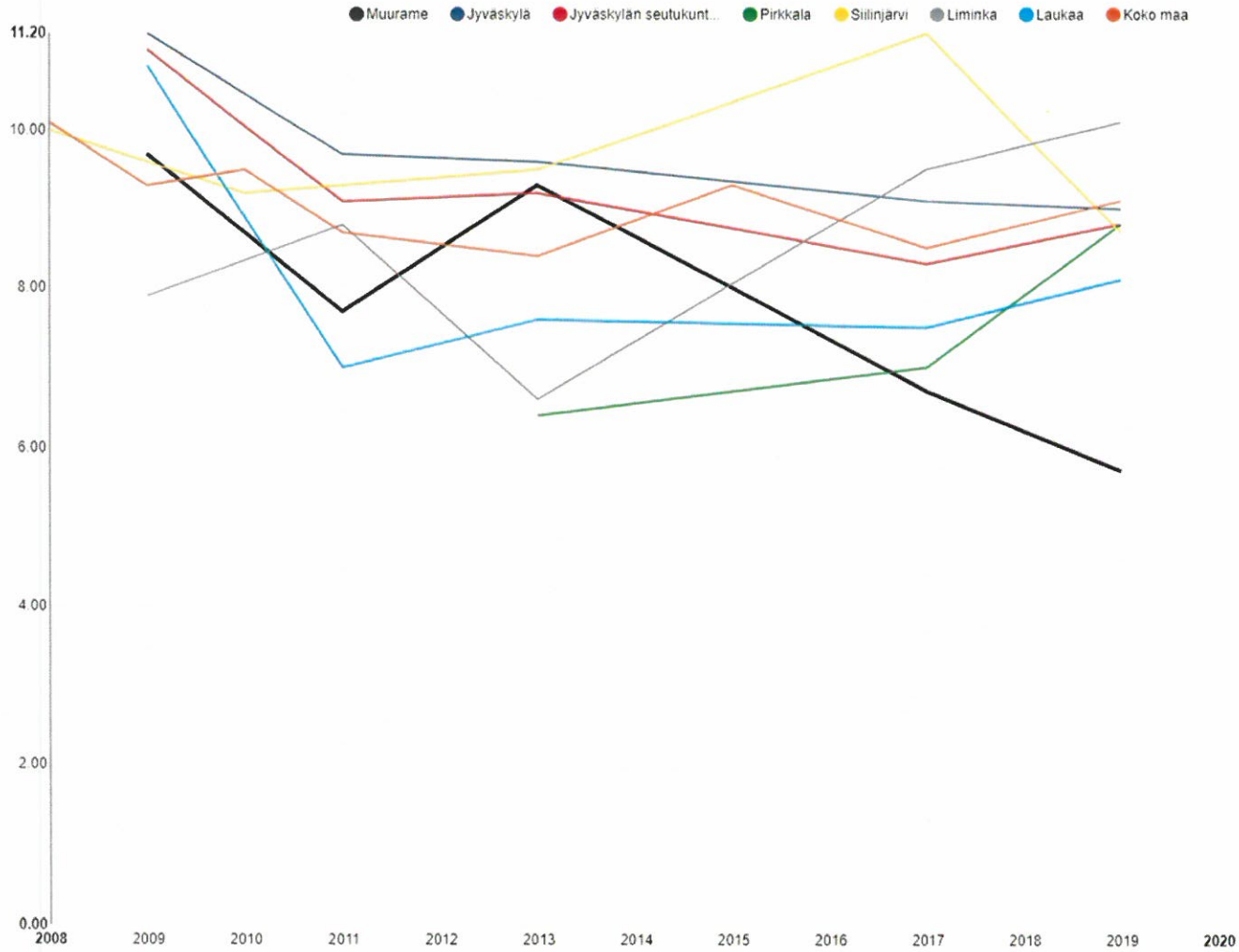
Alaraja

Yläraja

Tavoiteraja

INDIKAATTORI: EI YHTÄÄN LÄHEISTÄ YSTÄVÄÄ, % 8. JA 9. LUOKAN OPPILAISTA

Kaikki Naiset Miehet

Muurame 5.7
 Laukaa 8.1
 Siilinjärvi 8.7
 Jyväskylän seutukunta 8.8
 Pirkkala 8.8
 Jyväskylä 9
 Koko maa 9.1
 Liminka 10.1

Muurame
 Laukaa
 Siilinjärvi
 Jyväskylän seutukunta
 Pirkkala
 Jyväskylä
 Koko maa
 Liminka

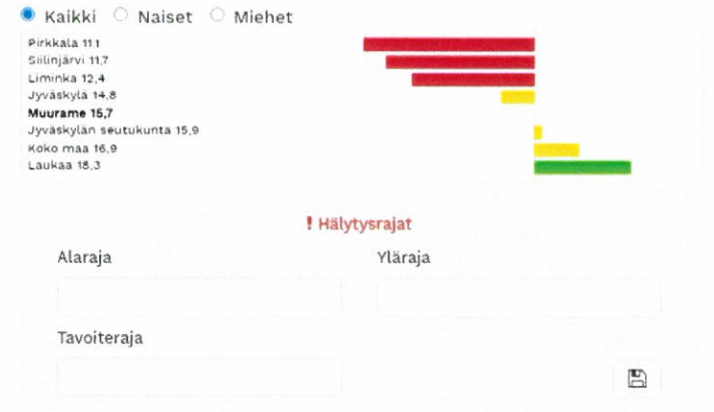
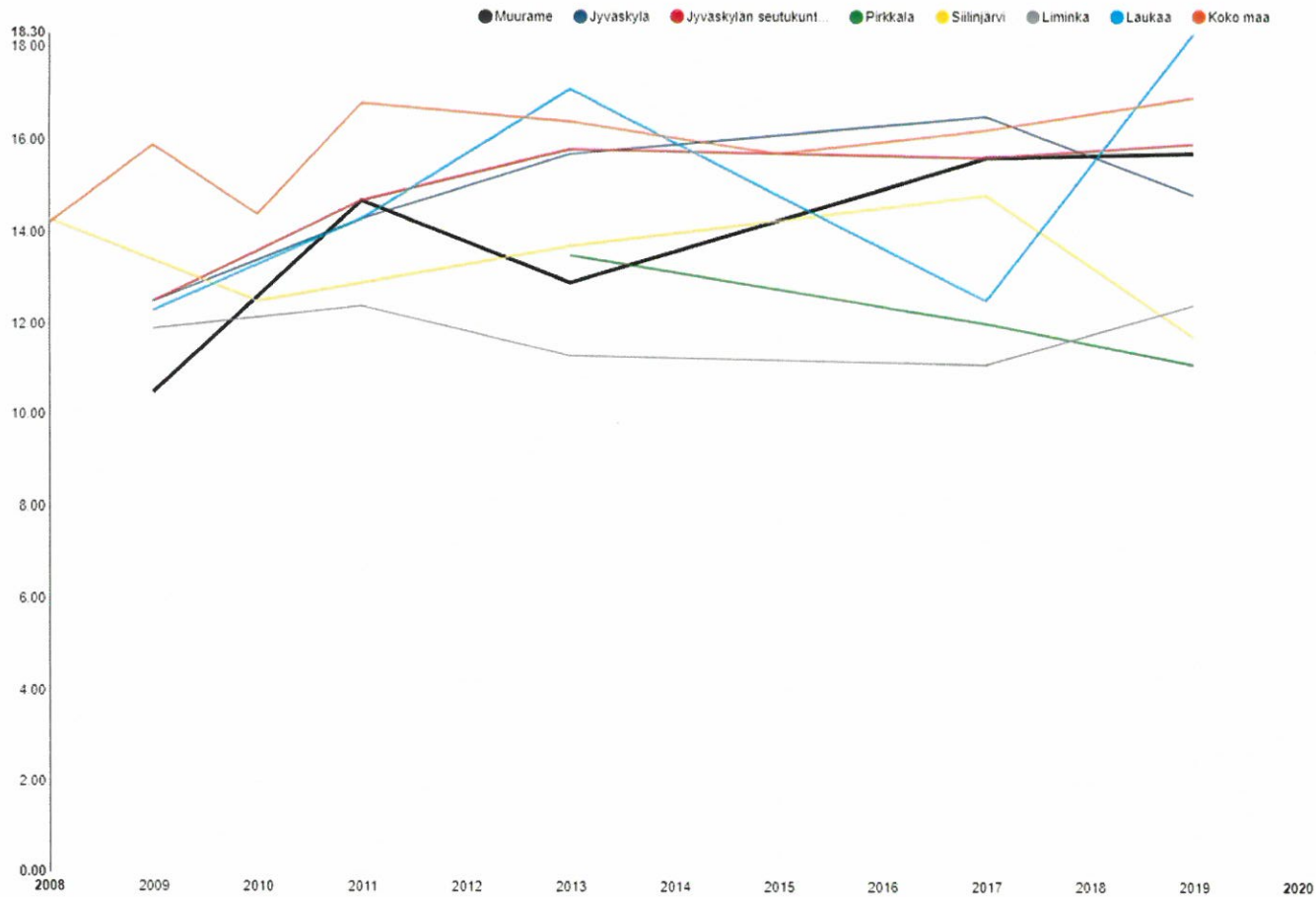
! Hälytysrajat

Alaraja

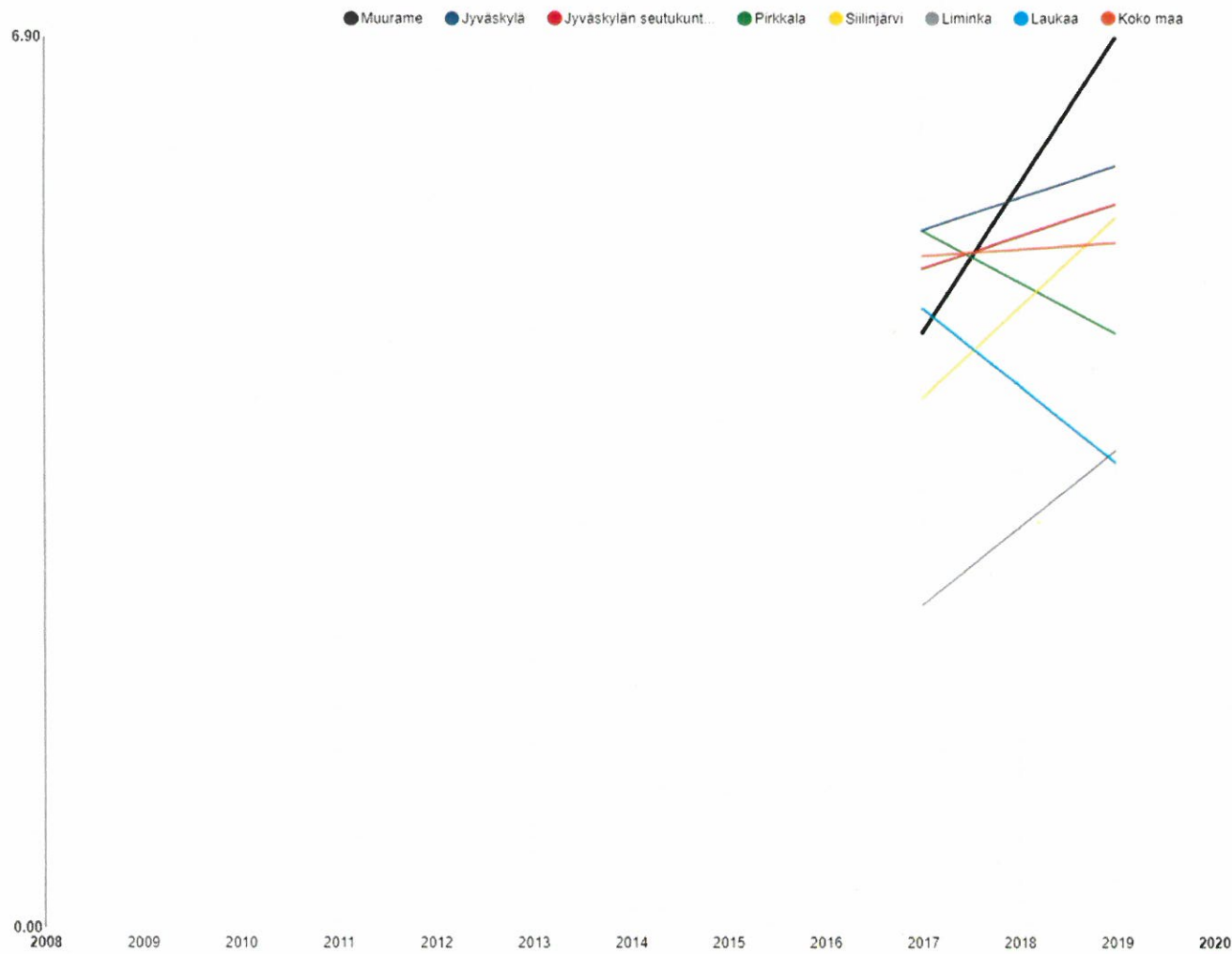
Yläraja

Tavoiteraja

INDIKAATTORI: YLIPAINO, % 8. JA 9. LUOKAN OPPILAISTA

INDIKAATTORI: VANHEMMAN LIALLINEN ALKOHOLINKÄYTTÖ AIHEUTTANUT HAITTAA, % 8. JA 9. LUOKAN OPPILAISTA (2017-)

Kaikki
 Naiset
 Miehet

Laukaa 3,6
 Liminka 3,7
 Pirkkala 4,6
 Koko maa 5,3
 Siilinjärvi 5,5
 Jyväskylän seutukunta 5,6
 Jyväskylä 5,9
Murame 6,9

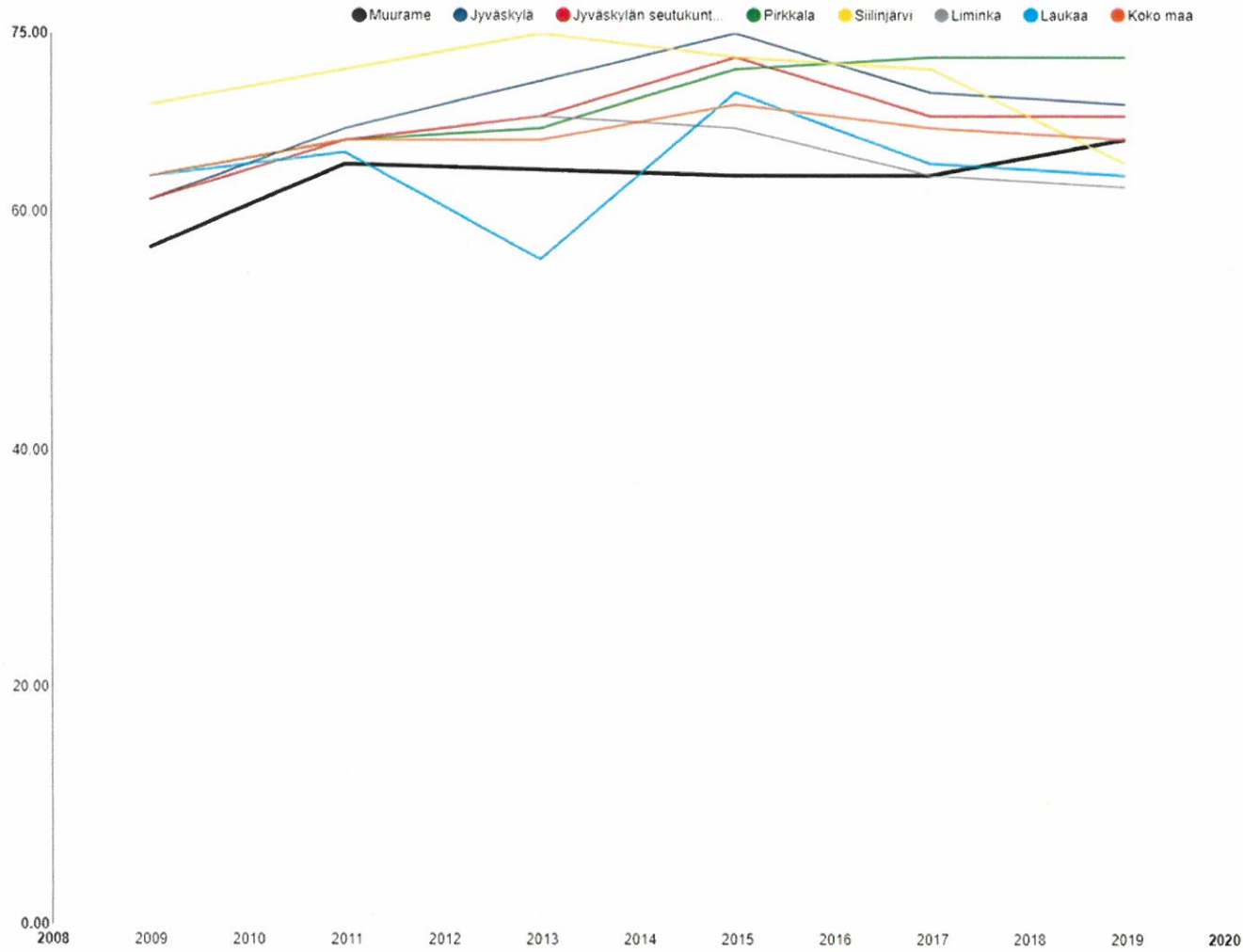
! Hälytysrajat

Alaraja

Yläraja

Tavoiteraja

INDIKAATTORI: TERVEYDENEDISTÄMISAKTIIVISUUS (TEA) PERUSOPETUKSESSA, PISTEMÄÄRÄ

Liminka 62
 Laukaa 63
 Siilinjärvi 64
Muurame 66
 Koko maa 66
 Jyväskylän seutukunta 68
 Jyväskylä 69
 Pirkkala 73

! Hälytysrajat

Alaraja

Yläraja

Tavoiteraja

